

СТАРЕЦЪТ ПАИСИЙ ОТ СВЕТА ГОРА

Иеромонах Христодулос

СТАРЕЦЪТ ПАИСИЙ ОТ СВЕТА ГОРА

Иеромонах Христодулос

Славянобългарски манастир "Св. Вмчк Георги Зограф"©, Света Гора, Атон, 2004 г.

КРАТКА БИОГРАФИЯ	1
Първите му години в манастирство	1
Запознаването му с девическия манастир “Св. Иоан Богослов”	4
В манастира Ставроникита	4
В килията Панагуда	4
Боледуванията на Стареца	5
Последното боледуване на Стареца	5
ДУХОВНО НАСЛЕДСТВО	9
“Защото не прави умвания отдалечават от Бога” (Премъдрост 1:3)	11
ОЧИСТВАНЕТО НА ДУШАТА	24
ЛЮБОВТА КЪМ ДОБРОТО В ДУХОВНИЯ ЖИВОТ	26
ЗА БОЖЕСТВЕНАТА ПРАВДА	28
ЗА БОЖИЯ ПРОМИСЪЛ	32
ЗА МОЛИТВАТА	36
ЗА СМИРЕНИЕТО И ТЪРПЕНИЕТО	38
“ПОСЛЕДНИ ВРЕМЕНА”	41
“Откровението на твоите слова просвещава, вразумява простите” (Пс. 118:130)	45
“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8) “Думи от устата на мъдрец са благодат.” (Екл. 10:12)	61
ЧУДЕСНИ СЪБИТИЯ	71

КРАТКА БИОГРАФИЯ

“Като благоугодил Богу, праведникът е обикнат и, като живял посред грешници, е прибран.” (Премъдрост Соломонова 4:10)

Старецът Паисий е роден в деня на света Анна, 25 юли 1924 г. във Фараса Кападокийска, Мала Азия. Неговият баща Продромос, благочестив мъж, бил кмет на Фараса. Отличавал се с патриотизъм и животът му често бил в опасност заради четите, диво племе, което постоянно застрашавало Фараса. Продромос дълбоко почитал и обичал о. Арсений, който бил духовен отец на семейството, наскоро канонизиран от Църквата заради многото чудеса, които вършел още приживе. Впечатлен от чудния живот на св. Арсений, Продромос имал тетрадка, в която записвал чудесата му, за които знаел от други, или на които сам бил свидетел, за полза на децата си и за своя собствена. Майката на Стареца се казвала Евлампия, той имал девет братя и сестри, по-възрастни от него.

На 7 август 1924 г. преди голямото преселване от Фараса (Турция) в Гърция св. Арсений решил да кръсти всички деца, също и сина на Продромос. По стар гръцки обичай на момчето мислели да дадат името на дядото - Хриг'стос. Но св. Арсений не приел да го нарекат така, а искал да му даде своето име. Той казал на родителите: “Добре искате да направите, като оставяте някого на мястото на дядото. А защо аз да не искам да оставя един монах след себе си?” Тогава се обърнал към кръстницата и казал: “Арсений му е името!” Така светецът вярно предсказал призиванието на Стареца, който още от ранно детство бил избран за съсъд на Светия Дух.

На 14 септември 1924 г., в деня на Въздвижение на Честния Кръст, след много трудности емигрантите от Фараса успели да достигнат гръцкото пристанище Пирея. Там останали три седмици, след което отишли на о-в Корфу, където временно се заселили на едно място, наречено Кастро. Св. Арсений, както бил предсказал, живял на острова четиридесет дни. На 10 ноември, на 80-годишна възраст той се преселил от този свят, оставяйки достоен наследник на неговото духовно богатство - малкия Арсений, бъдещия старец Паисий.

Малкият Арсений и семейството му прекарвали година и половина на о-в Корфу, след което отишли да живеят в едно село близо до Егуменица (Североизточна Гърция). Крайната им цел била град Коница в Ерипус.

Сърцето и умът на малкия Арсений били всецяло отдадени на Христа и на Пресвета Богородица и силното желание да стане монах изпълвало целия му живот. Обичал да се разхожда в гората с дървен кръст в ръка, който си направил сам, и да се моли през целия ден.

След като завършил основното си образование, работил като дърводелец в Коница, докато дошло време да отиде войник. Изцяло отдаден на молитвата, сърцето му било изпълнено с любов и съчувствие към всички. Когато някой идвал при него да поръча ковчег, той не взимал пари от роднините, и това утешавало близките на починалия.

През 1945 г. бил призван в армията, където бил отличен за своята храброст. Винаги искал да бъде на предната линия, да участва в най-опасните операции, пръв да изложи живота си на опасност. Бил изключително загрижен за другарите си, които имали семейство, и им казал: “Вие имате жени и деца, които ви чакат, а аз нямам никого, аз съм свободен.” Много пъти бил на крачка от смъртта, за да спаси живота на някой друг. През по-голямата част от военната си служба служел в свързочни войски. Уволнил се от армията през 1949 г.

Първите му години в монашество

Веднага след края на военната служба заминал за Атон, след като твърдо бил решил да стане монах. Останал там само няколко месеца, тъй като бил много загрижен за бъдещето на сестрите си, които били все още неомъжени. Напуснал и се прибрал при семейството си за известно време.

През 1950 г. отново се върнал на Атон. Първата си нощ прекарал в килията “Св. Иоан Богослов”, която принадлежала на Великата Лавра. След това отишъл в скита “Св.Пантелеймон”, в килията “Въведение Богородично”, където живеел о. Кирил, изключително благочестив и строг подвижник. По-късно о. Кирил станал игумен на манастира Кутлумуш.

Съзнателните усилия на о. Кирил за пост и продължително бдение оказали благотворно влияние върху младия Арсений, който поискал да остане при него през целия си живот. За съжаление обстоятелствата не му позволили да го направи. О. Кирил го изпратил в манастира Есфигмен, в който царял дух на гостоприемство и любов, и който все още не бил замесен в старостилното движение. Отишъл там през 1950 г. и четири години по-късно бил постриган за монах с името Аверкий.

Младият Аверкий проявил изключителна ревност в послушанието. Докато всички монаси били заети с различни общи задължения, той се опитвал да остане в тишина и уединение и да се моли. Когато всички работели в маслиновите гори, стоял на стотина метра от тях и съвестно изпълнявал послушанието си, като в същото време бил в състояние на духовно съзерцание.

В пълнота изучил житията на светиите, Патерика и книгата на св. Исаак Сирий, която винаги държал близо до себе си. След като изпълнил възложеното му послушание, Аверкий не отивал в килията си да почива, но помагал на другите монаси да завършат по-бързо своята работа - не можел да понесе да се наслаждава на тишината и спокойствието в килията, когато другите работят до късно. От сърце помагал на по-слабите и отбягвал онези, които си губели времето в безполезни неща. Обичал всички, без да прави разлика между тях, смирено се покорявал на всеки и смятал себе си за най-незначителен от всички.

Аверкий не се доверявал на своите помисли и преценки за нещата, нито на собствената си воля. Без да се колебае, за всичко питал духовния си отец. Винаги се молел Бог да го просветли и да го води според Своята свята воля.

Сърцето му било изпълнено с благодарност, защото винаги мислел за Божията милост към него и към целия свят. Любовта му към Бога, която се пораждала от дълбокото чувство на благодарност, вървяла ръка за ръка с непрестанната молитва, извършвана естествено, без усилие. Едничката цел на сърцето му била да отвръща с благодарност на Божията любов, дори за най-малкото. Вярвал, че Божията благодат е единственият източник на всяко добро, а за всяко зло с дълбоко смирение укорявал себе си. Когато виждал как някой греши и не се кае, или няма вяра в Бога, си мислел: “Моя е вината, задето този брат се намира в такова тежко положение. Ако аз бях постъпвал според Христовата воля, тогава Той би чул молитвите ми и моят брат не би се намирал в такова състояние: моята греховност е причина за страданието на брата ми.” Винаги мислел така и се стремил да направи проблемите на братята си свои собствени, непрестанно се молел на Бога да помогне на всички хора, които, както смирено мислел, страдат поради неговото нехайство и духовна леност. Бог, Който чува молитвите на смирените, винаги откликвал на молитвите на Аверкий, бликащи от любвеобилното му сърце, изпълнено с благодарност и дълбоко смирение.

Аверкий обичал да посещава старците и духовниците, които били изпълнени с благодатта на Светия Дух, да иска благословието им и да се вслушва в духовните им съвети. Неговата чиста, детска душа без съмнение и колебание попивала всичко, което чувал от тези духовни старци - “благоуханни цветя в градината на Света Богородица”. С цялото си сърце вярвал в тях, никога не изследвал думите им и не ги прекарвал през ситото на собствения си ум, но следвал съветите им с вяра и смирено се отказвал от своя начин на мислене. Бил убеден, че никой не бива да се опитва да разбере духовните неща със собствения си ум и сравнявал това с желанието да уловиш въздуха с ръце.

Докато бил все още млад, той посещавал много монаси и като пчела събирал духовен прашец, за да даде след време своя “духовен мед”, от който много хора да могат да вкусят в мъката си.

През 1954 г. обстоятелствата (както и съветите на духовния му отец) го накарали да напусне Есфигмен и да отиде в манастира Филотей, където бил монах и неговият чичо. Тогава манастирът бил идиоритъмен. Аверкий станал духовно чедо на о. Симеон, който бил много благочестив мъж. През 1956 г. о. Симеон дал на Аверкий малка схима и името Паисий, в чест на Архиепископ Паисий II Кесарийски, който също бил от Фараса Кападокийска.

В манастира Филотей се запознал със стареца Августин, аскет, който живеел в килията "Въведение Богородично". Неговата простота и смиреномъдрие били много полезни за Стареца.

Старецът Паисий продължил да се подвизава и винаги помагал на монасите колкото може. Това проличава от следния случай: Един от монасите извършил грях и много се притеснявал да се изповяда - затворил се в себе си, изпаднал в отчаяние и започнал да мисли за самоубийство. Старецът бил известен от Бога какво може да се случи и се опитал да му помогне. Един ден го видял сам и започнал да му говори за своите собствени грехове и му казал, че и той самият е падал в същия грях. За съжаление монахът остро отхвърлил усилията на Стареца да го подтикне към изповед. Вместо това започнал да ходи из манастира и да разправя на всички, че Паисий, когото всички ценят и обичат, е един грешен човек, и да предава дума по дума всичко, което му бил казал Старецът. Разбира се, о. Паисий не се опитвал да се оправдава, и монасите, които разбрали за неговите добри, изпълнени с любов намерения, одобрили постъпката му и го похвалили за нея.

Всекидневно се борел да очисти душата си. Не искал нищо от Бога, защото добре разбирал, че Бог чрез тайнството на светото Кръщение му е дал най-ценното на този свят: благодатта на Светия Дух. Старецът никога не завиждал на талантите и дарованията на другите, защото знаел, че същите са дадени и на него чрез тайнството на светото Кръщение, нито се гордеел с тях, защото дори и да знаел, че притежава тези дарове, признавал, че те са от Божията благодат. Най-много от всичко се грижел да направи така, че Божията благодат в него да се прояви колкото е възможно по-скоро: ето защо така усърдно се трудел над очистването на душата си.

Старецът се стремял да заличи и най-малката следа от зли помисли и желания в душата си и на тяхно място насаждал добри и светли.

Съвсем естествено, без каквито и да било усилия на волята, от него извирали добри и положителни мисли при всяко положение, независимо колко трудно било то, защото давал възможност Божията благодат, която "не се сърди и зло не мисли" (1 Кор. 13:5) да действа чрез него. И винаги успявал внимателно да покрива грешките и немощите на другите, за което разказва следният случай:

В един от манастирите имало монах в прелест, който приказвал невероятни неща. Гостите, които слушали тези разкази, били потресени и питали Стареца: "Отец Паисий, този монах говори твърде странни неща. Вярно ли е всичко това?"

Старецът веднага им отговорил: "Внимавайте да не съдите другите, защото нашият брат е благочестив, и когато в манастира идват гости, той се преструва на юродив ради Христа, за което ще получи награда от Бога." И думите му успокоили поклонниците.

Неговото любящо сърце обгръщало и запазвало всички, така както Бог със Своята любов покрива всичките ни грехове, за да не бъдат видени от другите.

Докато бил в манастира Филотей, често посещавал о. Кирил в неговия скит и искал от него съвет по различни въпроси. Чрез Божията благодат о. Кирил помагал на Стареца. Често се случвало да отговаря на въпросите му още преди да бъдат зададени. Почти винаги о. Кирил бил "осведомен" от Бога за пристигането му и бил готов с отговорите, дори понякога откривал отговора в някоя от книгите, и го подчертавал, за да го покаже на о. Паисий, когато дойде. Старецът изразявал възхищението си и след като поисквал благословието му, си отивал изпълнен с радост и духовна полза.

През 1958 г. Старецът бил помолен да напусне Атон и да отиде в Стомио, Коница, и да се включи в предпазването на областта от протестантския прозелитизъм. Чувствайки, че такава е Божията воля, заминал за Стомио, където останал в манастира Рождество Богородично. С Божията благодат успявал да помогне на много хора. През 1962 г. заминал за Синай с духовна цел, където останал в килията на светите Галактион и Епистимия, и укрепявал духовно много от местните хора. Бедуините много го обичали. Трудел се по цял ден и изработвал дървени предмети. Продавал ги и с парите купувал храна, която раздавал на бедните.

През 1964 г. напуснал Синай и се върнал на Атон, където се поселил в Иверския скит, в килията на св. Архангели. През 1966 г. се разболял и няколко месеца прекарал в болницата Папаниколау в Солун. Там бил опериран и голяма част от белите му дробове била отстранена.

Запознаването му с девическия манастир “Св. Иоан Богослов”

Тук бих искал да разкажа за това как Божият промисъл водел о. Паисий да се срещне с монахините от манастира “Св. Иоан Богослов”.

Старецът се нуждаел от много кръв за операцията. Той нямал роднини (както сам искал) и няколко новопостригани духовни сестри дали толкова кръв, колкото била необходима. Старецът бил много благодарен за помощта им. В желанието си да изрази своята дълбока благодарност, им казал, че сестринската им подкрепа е като “вълнен пуловер, който топло обгръща тялото му”, и му се иска да го свали, и да им го върне обратно, и така още по-пълно да изрази своята благодарност.

Той съчувствал на сестрите, които срещали сериозни трудности при построяването на своя манастир, и лично поел инициативата да намери подходящо място за строежа. Предлагал своята помощ за всичко и наред с основите на манастира Старецът положил и духовните основи и давал съвети за доброто му устрояване. Така той изградил здрави връзки с девическия манастир “Св. Иоан Богослов”, които продължили до самата му смърт.

Към края на 1967 г. отишъл в скита Катунския на Атон, където се поселил в Ипатиевата килия. Живеейки сам в пустинята, Старецът получавал множество божествени посещения и утешения, които го подготвяли духовно, за да може в последствие и той да утешава хиляди хора в скърбите им.

В манастира Ставроникита

През 1968 г. о. Паисий отишъл в манастира Ставроникита и взел участие в обновяването му, като работел заедно с отците и им давал духовни съвети и наставления.

В килията на Честния Кръст, която се намирала близо до манастира, живеел о. Тихон, аскет и духовник. (Роден в Русия, в Нов Михайловск, той имал много духовни дарове и водел строг живот.) Старецът Паисий често го посещавал, за да се посъветва за духовните неща и му помагал в служенето на св. литургия като певец. Често службата се прекъсвала, защото о. Тихон изпадал в състояние на духовно съзерцание, което често продължавало повече от половин час. Тогава, както сам признавал, виждал ангелските чинове, херувимите и серафимите, славещи Бога. О. Тихон постригал Стареца и му дал велика, ангелска схима.

Когато животът на о. Тихон са приближил към своя край (десет дни преди смъртта му), той помолил Стареца да остане и да се грижи за него. О. Паисий саможертвено му служел с всичко, което можел. О. Тихон му казал: “Ти и аз, Паисие, имаме една и съща любов. Сладки мой Паисие, нашата любов, чедо мое, ще пребъде вовеки.” Казал му да остане да живее в килията му и обещал, че ще идва при него всяка година. Добре подготвен за пътя към вечния живот, о. Тихон починал на 10 септември 1968 г., два дни след празника Рождество Богородично, както сам бил предсказал.

Според волята му о. Паисий се поселил в килията на Светия Кръст, където останал до 1979 г.

В килията Панагуда

На 13 май 1979 г. о. Паисий отишъл в манастира Кутлумуш, където бил записан в братството. Поселил се в постницата на манастира Панагуда (Рождество Богородично), след като тя била превърната в килия.

Оттогава до края на дните си, Старецът помагал на много страдащи души. През целия ден, от изгрев до залез слънце, давал съвети на хората, утеха и решение на проблемите им, изцелявал болките им и изпълвал душите им с вяра, надежда и любов към Бога. Деня посвещавал на хората, а нощта на Бога. Успявал да си

почине едва в ранните утринни часове, за не повече от 2-3 часа, за да може да издържи на дневната умора. През нощта отделял известно време за четене на десетките писма, които получавал всеки ден.

Старецът дълбоко страдал от това, което пишело в писмата и от това, което посетителите споделяли с него. Почти винаги хората говорели за разбити бракове, душевни заболявания или смърт, причинена от рак. Старецът Паисий станал като духовен магнит, извличащ навън скръбта на страдащите хора.

Психическата умора и болката на идващите при него, дълбоко състрадателната му душа, изтощението от многото посетители, както и непрестанните му подвизи, допринесли за неговата телесна немощ и податливост към много заболявания.

Боледуванията на Стареца

Сериозните му здравословни проблеми започнали през 1966 г. Още преди това о. Паисий страдал от заболяване на дихателната система, което му причинявало силна отпадналост. Постоянните посещения на хората, тежестта на техните проблеми и мъки, които винаги носел върху себе си като свои собствени, а също и физическата умора от посрещането на гости причинили пълното му изтощение. Често имал съвсем малко часове за почивка през деня, тъй като цялата нощ посвещавал на молитва.

Старецът изработвал малки икони, като използвал метални форми, направени от самия него (Разпятие, Пресвета Богородица, св. Арсений Кападокийски), и ги давал на гостите като благословение. Това задължение било допълнителен товар към строгия му режим през деня, а от използването на пресата, което изисквало много усилия, по-късно получил херния. Дълго отказвал да бъде опериран, като търсел свои начини да успокои болката, която ставала все по-силна. Седенето му причинявало огромно страдание, но още повече се измъчвал, когато стоял прав. Когато бях в девическия манастир “Св. Иоан Богослов” в Суроти, си спомням как веднъж остана прав с часове, за да може всеки да си вземе благословение от него. Старецът не седна дори когато лицето му преbledня и се изпоти от много силната болка. Цели пет години с изключително търпение понасял тези мъчителни болки, с което послужил за пример и на духовенството, и на миряните.

Когато няколко негови приятели, които били лекари, го посетили в Суроти, те в прекия смисъл на думата го отвлекли и го закарали в болницата да бъде опериран.

Последното боледуване на Стареца

От 1988 г. о. Паисий страдал от заболяване на ректума. През Великия пост на 1993 г. бил много изтощен от строгото, продължително постене. Поради непоносимата болка и постоянно кървене, през нощта не можел да си почине нито миг. Чувствал се толкова изтощен, че понякога припадал. Въпреки че казал на гостите колко е болен, много хора настоявали да го видят и като пренебрегвал своето собствено страдание, Старецът продължавал да ги приема и да ги утешава в скърбите им.

Когато бях в манастира, поех някои от задълженията на болногледач. Един ден отидох при Стареца и му казах: “Донесъл съм Ви малко витамини и таблетки желязо. Вярвам, че ще ви помогнат да увеличите хематокрита си.” А той отговори: “Отче, витамините няма да ми помогнат, защото кръвта ми е в много тежко състояние.” И добави на шега:

“Освен това о. Теоклит има нужда от голямо количество желязо, тъй като работи по строежа на манастира. Не искам да му създавам трудности, като му отнемам всичкото желязо. Доколкото разбирам, при мен няма полза от желязо, това, от което имам нужда, е стомана.”

Той стоеше и се смееше, взе чаша вода, пусна в нея разтворимата таблетка витамини и каза: “Моят опит с медицината е много печален, така че не бих искал отново да започвам с таблетките, но съм склонен да приема съвет от някого как да се пазя, и наистина ще му бъда много благодарен.”

Когато таблетката се разтвори, той отново взе чашата и добави на шега: “Ще се погрижат за всичко, когато бъда погребан в земята!” След това леко разклати чашата, сякаш за да вдигне наздравица, но вместо това каза: “Бог да прости всички!”

Докато го слушах, паднах на колене пред него и го молех да отиде в Солун да си направи медицински изследвания, за да му поставят диагноза. Старецът ми каза да стана и продължи: “Слушай, отче мой, моето здравословно състояние е от голяма полза за моя духовен живот и аз наистина не искам то да се променя. Ето какви са причините да не искам да отида в Солун и да си направя изследвания:

1) Христос вижда какво е нашето здравословно състояние. Той е най-добрият лекар и ние трябва напълно да Му се доверим. Ако ни е от полза, Той ще направи така, че да оздравеем.

2) Тъй като мисля, че имам тумор на правото черво, най-добре е да го оставим, защото ако се занимаваме с него, може да се влоши още повече.

3) В днешно време хората страдат от три неща: рак, душевно заболяване или развод. Много писма, които получавам всяка седмица, са свързани с тези проблеми. Аз не страдам от никаква сериозна душевна болест, - каза той, смеейки се. - Нямам нищо общо с браковете и разводите. Поне нека страдам от рак, за утеха на тези, които са в беда. Не е прилично, когато всички страдат, на някого да му няма нищо. А сега, слава Богу, всичко е наред.

4) Бог откликва много, когато някой, който има рак или някакъв друг сериозен проблем, не се оплаква, но се моли за ближните си. Тогава той може да се осмели да каже на Христа: “Ето, аз не искам помощ за себе си, но моля Те, помогни на другите.” И Бог помага. Така че, отче мой, не се тревожи прекалено за мене.”

През Великия пост на 1993 г. получавал чести припадъци поради ниското ниво на хематокрита си. Докато стоял прав, падал в безсъзнание, но не се отчайвал, а посрещал болестта си с голямо търпение и храброст.

Една неделя Старецът помоли един свещеник и още двама монаси да дойдат и да отслужат св. Василиева литургия. Въпреки че беше много изтощен, помагаше на свещеника в олтаря. Когато седеше на трона си в църквата и се молеше, започна да се задушава и да трепери. Тогава изгуби равновесие и почти падна, но за щастие монасите навреме успяха да го задържат. Те го сложиха на пода, където остана в безсъзнание няколко минути. След малко се съвзе и монасите му помогнаха да седне. Когато се опитаха да спуснат седалката на трона така, че да може да седне, той отказа и остана прав до края на службата, въпреки че лицето му беше въсърчно бледо. Беше притеснен, защото здравословното му състояние не му позволява да се причасти. Малко след това припадна отново. Когато дойде в съзнание, монасите го накараха да седне, но той отказа и не само че не легна на пода, но и не седна на трона, а продължи да стои прав. Малко след това отиде да приготви теплотата, но припадна още веднъж. Когато дойде в съзнание, попита: “Теплотата готова ли е?” Реши да не се причастява, защото се опасяваше да не повърне.

След края на службата монасите седнаха в малката приемна за гости да се почерпят със сладко, а Старецът, както обикновено отиде в килията си да запали кандилото. Той стъпи на канапето, тъй като кандилото беше закачено нависоко, и оттам се чу глас: “О, Богородичке...”, последван от силен шум. Монасите се изплашиха и изтичаха да видят какво става. Видяха го да лежи на пода в безсъзнание. След малко дойде на себе си и им каза да излязат. Тогава те му казаха: “Отче, как можете да оставате сам след толкова припадъци?” А той им отговори: “Не се безпокойте, няма нищо страшно. Идете си, сега съм по-добре.”

Монасите го послушаха и си тръгнаха много загрижени за здравето му.

Всичко това продължило до октомври 1993 г. Старецът имал постоянни кръвоизливи, припадъци, често повръщане, болки в правото черво, които затруднявали седенето на стол.

22 октомври 1993 г. (5 ноември по новия календар) бил посленият му ден на Атон, след което отишъл в манастира “Св. Иоан Богослов” в Суроти, за да присъства на бдението на 10 ноември в чест на св. Арсений. Както винаги, там останал няколко дни и когато се готвел да замине за Атон, лекарите му открили тумор с големината на портокал в крайната част на ректума. Решили да предприемат лъчева терапия, за да намалят

размерите му, и след това да го оперират. Изследването на скенер установило разсейки в черния дроб и в белите дробове. Въпреки това решението за операция било взето, за да се спре пълното запушване на правото черво поради съществуващия тумор.

Около 1,30 ч. следобяд, когато операцията бе завършена, Старецът бе приет в интензивното отделение. На съвсем малко хора бе разрешено да дойдат на свиждане. Ние стояхме до него, докато дойде в съзнание. За малко отвори очи, след което заспа отново. Когато се събуди, го попитах как се чувства.

Той се опита да се усмихне: “Не виждаш ли, чувствам се като космонавт.” (Имаше кислородна маска на лицето, системи на двете ръце, електроди на гърдите, стомашна сонда, катетър и апарат за измерване на кислородното налягане.)

С големи усилия Старецът продължи: “Там, откъдето се връщам, даже и медал ми дадох - и посочи към гърдите, където е инсталирана жицата на електрокардиографа, - само че не зная какъв чин съм получил: полковник ли съм, или генерал?”

След това се обърна към своя приятел, лекаря, на когото много беше помагал, и го попита: “Коста, какво в крайна сметка откриват в мене? Томографията показва ли наличието на разсейки?”

“Да, отче”, отвърна докторът. “Белите дробове, както и черният дроб, са сериозно засегнати.”

“Това не пречи, нека прави разсейки колкото си иска. Само тук да остане чисто, докрая.” (И Старецът посочи главата си.)

След кратък разговор с о. Паисий докторът излезе и ние двамата останахме сами.

Между другото той ми каза: “Отче, ако кръвоизливът спре само за два часа, ще мога да присъствам на Божествената Литургия, без никакво затруднение. Впрочем спомням си, че молех Бог да направи така, че да страдам от рак.”

Имах някои лични проблеми, за които о. Паисий знаеше. Бях дълбоко трогнат от това, че въпреки скорошната си операция и непоносимите болки, той се опитваше да намери разрешение на моите проблеми. По същия начин постъпваше и към всеки друг, независимо от тежкото си здравословно състояние. Всеки чувстваше искрената любов, която Старецът изпитваше към всички.

Много хора се измъчваха, задето не могат да го посетят в болницата. Правеше така не защото не искаше да го безпокоят, но чувствителната му монашеска душа не можеше да приеме тяхната утеха, а в това време до другите пациенти да няма никого. Освен това не искаше да смущава болничния ред, тъй като някои лекари не обичаха да идват много хора.

На тези, които му съобщаваха, че някой го чака отвън, казваше: “Болният се нуждае от спокойствие, а не от посещения.”

Старецът остана в болницата няколко дни, след което бе откаран в манастира “Св. Иоан Богослов”, за да се възстанови.

Лекарите му казаха, че прогнозите не са много добри и че му остават не повече от четири месеца. Когато чу това, Старецът се усмихна и каза: “Трябва ли да чакам толкова месеци? Не може ли да стане по-рано?”

Острата болка, която го измъчваше, на моменти ставаше непоносима, но той понасяше всичко с изключително търпение и казваше, че светите мъченици са страдали заради любов към Христа, а той страда само за да оздравее!

О. Паисий твърдо бе решил да замине за Атон на 13 юни, понеделник. Но малко преди този ден вдигна температура и започна да се задушава, което го принуди да отложи пътуването си. Здравословното му състояние все повече се влошаваше. Както показваха изследванията, сега разсейките обхващаха

по-голямата част от черния дроб, който беше много увеличен. Старецът постоянно трябваше да носи кислородна маска, за да улесни дишането.

С времето анорексията и затрудненията в дишането се увеличаваха, болките в корема ставаха все по-чести и остри. Освен всичко това вдигаше висока температура и тахикардия, метеоризмът му създаваше дискомфорт, поради който не можеше да лежи спокойно. През цялото време на своето боледуване не спираше да повтаря, че трябва да бъдем търпеливи и чрез собственото си търпение ни даваше прекрасен пример за това.

Към края на юни лекарите му казаха, че му остават около 2-3 седмици. В понеделник на 11 юли, в деня на св. Евфимия, о. Паисий се причасти за последен път, коленичил пред леглото си. През последното денонощие бе изключително спокоен и въпреки че страдеше, не се оплакваше. Не искаше да взима никакви лекарства. Приемаше само кортизон, защото според лекарите, това нямаше да удължи живота му, но щеше да му даде малко сила. Нощта в понеделник срещу вторник беше истинско мъчение за Стареца. И въпреки страданието си, беше спокоен и единствените думи, които шепнеха устните му, бяха: "Моя сладка Богородице".

На 12 юли, вторник, Старецът Паисий смирено и тихо предаде святата си душа на Бога, Когото бе обичал дълбоко и на Когото бе служил от най-ранна възраст. Бе погребан в манастира "Св. Иоан Богослов" в Суроти, край гр. Солун.

Когато монасите, които искрено го обичаха и ценяха, научиха, че му остава да живее още съвсем малко, изразиха желание да бъде погребан в манастира Кутлумуш. Отците от манастира бяха започнали да приготвят за тази цел гроба на патриарх Матей, където е бил погребан и св. Фотий, юродив Христа ради, по волята на патриарха. По този повод Старецът каза следното: "Отче, простете ми за това, което ще кажа, но наистина го чувствам така. За душата ми би било най-добре, ако тялото бъде погребано на скромно, с нищо незабележимо място, още по-добре би било, ако хората хвърлят пръст отгоре, за да се простят греховете ми."

Решението на Стареца да остане в манастира "Св. Иоан Богослов" бе резултат от няколко причини: желанието му да бъде погребан на тихо място, без много хора и особени почести; тежкото му здравословно състояние: честите кръвоизливи и затрудненото дишане, което крайно усложняваше пътуването му до Атон, както и желанието му да не пътува с вертолет, и накрая някаква лична духовна причина от особена важност, която не знаеше никой друг, освен той самия. Написа решението си във форма на стихотворение в една малка тетрадка. Желанието му бе то да бъде изписано на паметната плоча и поставено на гроба, за да знае всеки, че той е искал да завърши живота си в манастира "Св. Иоан Богослов" и да бъде погребан там. Също така изрази желание гробът му да не бъде разкопан до Второто Пришествие. След смъртта на Стареца Паисий отците от манастира Кутлумуш, където той бе записан като брат, пожелаха решението му да бъде оповестено.

ДУХОВНО НАСЛЕДСТВО

Един млад монах сподели с мен за обща духовна полза, че на 4 април 1983 г. посетил Стареца в килията му само за да получи благословието му, тъй като много го ценял и горещо го обичал.

Старецът Паисий го приел в гостната, където посрещал всички поклонници, когато времето е лошо. Почерпил го с локум и орехи и го попитал защо е дошъл.

Монахът отговорил:

- Отче, искам да Ви помоля за нещо, но не зная дали ще можете да го направите. Единственото, за което съм дошъл, е да ми дадете своето благословение.

О. Паисий коленичил до него, нежно взел главата му в ръцете си и му казал:

- Христос да те благослови.

Тогава прекръстил главата му и добавил:

- С цялото си сърце желая в красивата градина на Света Богородица ти да бъдеш като агнец, украсен с всички добродетели.

Старецът продължил със следните съвети:

1. Всеки ден се грижи за очистването на душата си.
2. Стреми се да следваш Божествената правда, а не логиката, защото само тогава Христовата благодат ще дойде при тебе.
3. Преди да направиш нещо, помисли дали Христос иска да го правиш и тогава постъпи съобразно с това.
4. Упражнявай се в придобиването на съвършено послушание, за да можеш по-късно да говориш на другите за послушанието.
5. Когато казваш някому "не", то трябва да бъде "не", и "да" да бъде "да". Без да се преструваш, казвай това, което мислиш, дори когато то наранява другия; казвай го по благороден начин и обяснявай какво си искал да кажеш.
6. Стреми се да поддържаш следното духовно достойнство: винаги обръщай внимание на това, което харесва на братята ти монаси, а не на тебе самия.
7. Всеки ден чети по една глава от Новия Завет за очистване на душата .
8. Не гледай какво правят другите хора, не изследвай как го правят, нито защо.

Твоята цел е очистването на душата ти и съвършеното подчиняване на твоя ум на Божествената благодат. Прави всичко в името на тази цел: моли се, чети, смирено казвай Иисусовата молитва, осъзнавайки, че имаш абсолютна нужда от Божията милост. С други думи, обръщай сериозно внимание на своята духовна работа.

Ако изпълняваш всички тези неща, Христовата благодат ще дойде в необходимото време, което само тя знае. Христос трябва по някакъв начин да бъде "подтикнат" от нашата любов, благодат и смирение, и само тогава ще ни дари Своята благодат.

Освен това предавателят и приемникът (а това са Христос и нашата душа) трябва да бъдат на една и съща честота: монахът трябва да прави това, което Христос му казва, и тогава Христос ще прави това, за което монахът Го моли, но това е възможно само ако техните "честоти" са еднакви. В противен случай "батериите"

ще се харчат напразно (т.е. поклоните, молитвите, постът и всичко друго от този род няма да принесе никаква полза).

Това са думите, казани от о. Паисий на младия монах, а по този начин и на нас, оставени като духовно наследство от отец на своите чеда.

Въз основа на това наследство бих искал да ви предам всичко, което съм слушал от Стареца през годините, прекарани близо до него.

Предварително ще ви помоля да ми простите, ако при четенето на тази книга откриете някои лични моменти, които не би трябвало да присъстват в нея. Ако това е така, моля ви, отминете ги с добра мисъл - така моята пристрастност и себичност няма да бъдат причина душата ви да се лиши от мъдростта, скрита в думите на Стареца.¹

---

¹ На много места в тази книга читателите биха могли в думите на Стареца да открият думите на св. Исаак Сирин, или на някого от другите свети отци. Това се дължи на факта, че нерядко докато обяснявал нещо, Старецът намирал съответното място в книгата на светия отец и го прочитал, за да подкрепи казаното

“Защото не прави умувания отдалечават от Бога” (Премъдрост 1:3)

Старецът Паисий ни подтикваше винаги да имаме добри помисли. Но нашето усилие не бива да спира дотук: накрая душата трябва да се очисти дори и от добрите мисли и да остане гола, единствено в дрехата на Божествената благодат, дадена ни даром при Светото Кръщение. “Такава трябва да бъде нашата цел”, казваше той, “изцяло да подчиним своя ум на Божията благодат. Единственото, което Христос търси от нас, е смирението. Всичко останало ще бъде извършено от Неговата благодат.

На първо време трябва да обикнем да подхранваме в себе си добри помисли, които постепенно ще ни водят към съвършеното добро, към Бога, на Когото подобава всяка слава, чест и поклонение, докато на нас подобава единствено смирението.”

“Трябва винаги да внимаваме и да имаме едно непрестанно съмнение дали нещата са точно така, както ги мислим. Защото ако някой постоянно се доверява на своите собствени мисли, лесно става плячка на дявола, който ще сполучи да направи човека лукав, макар че по природа е добър.

Древните отци никога не са се доверявали на своите собствени мисли. Дори на лесните за разрешаване въпроси, на които е трябвало да дадат отговор, те са се молели на Бога и даже постели, за да “накарат” по някакъв начин да ги осведоми как по Бога е правилният отговор и след като са получавали “известие” какво трябва да кажат, са отговаряли.

В наше време наблюдавам, че когато някой пита и за най-сериозни неща и търси съвет, ние го прекъсваме и му даваме отговор, без дори да го оставим да изкаже въпроса си докрай. Това показва, че не само не търсим просветление от Божествената благодат, но дори не използваме своя собствен ум, даден ни от Бога. Напротив, каквото и да ни подхвърли помисълът, ние без колебание веднага се доверяваме и се съгласяваме и по тази причина твърде често нашите действия имат пагубни последици.”

Почти всеки от нас смята своите мисли за нещо просто и естествено, и изцяло разчита на тях. Но всъщност ние не трябва нито да им се доверяваме, нито да ги приемаме. Не трябва да имаме никакви помисли нито в ума, нито в сърцето си - нито отрицателни, нито положителни, защото сърцето принадлежи на Божията благодат. Длъжни сме да го пазим чисто не само от всякакви помисли, но и от най-малкото, едва забележимо движение на ума. Можем да постигнем това, само ако горещо обичаме Христа и без колебание Му се доверяваме във всичко. Тогава ще придобием смирение и Божествената благодат ще бъде оживена в нас, защото тя се дава единствено на смирените: “Бог се противи на горделиви, а на смирени дава благодат.” (1 Петр. 5:5)

“Трябва да имаме добри помисли, иначе никой духовник - дори и да е светец, - няма да ни помогне. Когато нашият Господ бил разпънат на Кръста и се случили всички тези ужасяващи събития, заедно с Него от двете Му страни били разпънати и двама разбойници. “А на шестия час настана тъмнина по цялата земя до деветия час.” (Марк. 15:33) “... И ето, храмовата завеса се раздра на две, отгоре надолу; и земята се потресе, и скалите се разпукаха; и гробовете се разтвориха; и много тела на починали светии възкръснаха; и като излязоха из гробовете подир възкресението Му, влязоха в светия град и се явиха на мнозина.” (Мат. 27:51-53) Всеки от тях имал различно отношение към Него, въпреки че и двамата били близо до един и същи Бог, Бог, Който никога не е имал никаква вина. Обратното: помогнал е на мнозина: някои са били изцелени от болестта си, други са били възкресени, и всички тези чудеса са се извършили пред очите на множество хора, и дори природата се възпротивила срещу неправдата, извършена към Него.

Разпънати отляво разбойник имал в себе си цяла “фабрика” за отрицателни мисли: “Един от увисналите на кръста злодейци Го хулеше и казваше: ако си Ти Христос, спаси Себе Си и нас.” (Лук. 23:39) Въпреки че виждал какво става около него, никога не си задавал въпроса защо. А този отдясно, който имал добри помисли, постъпил така: “А другият, като заговори, мърмеше тогава и казваше: та и от Бога ли се не боиш ти, когато и сам си осъден на същото? А ние сме осъдени справедливо, защото получаваме справедливо

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

според делата си; но Той нищо лошо не е сторил. И казваше на Исуса: спомни си за мене, Господи, кога дойдеш в царството Си!” (Лук. 23:40-42) И двамата имали един и същ всемогъщ Бог между тях, Който можел да им помогне. Лошите помисли на разпънатия отляво разбойник попречили на Бога да му помогне, докато този отдясно - който бил извършил тежки престъпления и бил справедливо наказан - успял чрез своя добър помисъл да трогне Господ, Който в оня момент му казал: “... истина ти казвам: днес ще бъдеш с Мене в рая.” (Лук. 23:43)

Трябва да имаме предвид, че Бог “не може” да ни помогне, дори ако Той наистина иска да го направи, ако ние нямаме добри мисли.

За преуспяването на послушника в духовния живот е много по-важно да има в себе си добри мисли, отколкото да бъде ръководен от духовен наставник, смятан още приживе за светец...”

Гледайки на този въпрос от различен ъгъл, Старецът Паисий особено наблюдаваше на характерните черти на любовта, а именно: “Любовта... не се сърди, зло не мисли.” (1 Кор. 13:5) Често казваше, че “ние не трябва, дори и при най-неблагоприятните обстоятелства, да допускаме каквато и да било отрицателна мисъл да прониква в душата ни. Човек, който при каквито и да е обстоятелства е склонен към добри мисли, винаги ще бъде победител, неговият живот ще бъде един постоянен празник, вечна радост, която ще се подхранва от добрите мисли. Нашите действия изцяло зависят от вида на “машината”, която имаме в себе си, а не от “материала”, който слагаме в нея, или от обстановката, в която живеем. Ще ви дам един пример, от който да разберете по-добре за какво става дума:

Ако някой има машина за произвеждане на куршуми и слага в нея най-висококачествен материал - да кажем злато, - машината ще превръща златото в куршуми, златни, но разрушителни, ако слага в нея сребро, тя ще произвежда сребърни куршуми, ако слага желязо - железни, ако слага глина - глинени. С други думи, няма значение какъв материал слага в своята машина, тя винаги ще произвежда смъртоносни куршуми, защото за това е предназначена. Ако някой превърне машината за куршуми в такава, която произвежда свети чаши¹, тогава каквото и материал да слага в нея, тя винаги ще произвежда свети чаши. Ако слага в нея глина или желязо, светите чаши ще бъдат съответно глинени или железни.

Сега ще ви разкажа за един старец от Капсала. Неговата “машина” била от тези, които виждат само хубавата страна на нещата. Той виждал само добрите неща в живота и бил спял за всичко лошо. Веднъж при него дошли няколко души и му подарили едно радио. Старецът го взел в ръце и го разглеждал с нескрито възхищение. Попитал ги къде е произведено и те му казали - в Япония. Докато го разглеждал, изведнъж го обзела голяма радост, започнал да целува радиото и казал:

“Слава Тебе, Боже!”

Гостите го попитали защо слави Бога и той отвърнал:

“Как няма да съм радостен, когато и японците са станали християни и поставят знака на Светия Кръст върху нещата, които произвеждат.”

Старецът беше видял положителния и отрицателния полюс (+, -) на батериите и го беше взел за Кръст. В своя добър помисъл той се спрял на това, докато ако имаше лош помисъл, би могъл да се скара на гостите, че са донесли радио на един подвижник-аскет и т.н.

Някой попитал същия старец защо се прекръства с такова благоговение, когато види самолет, дори ако е от тези, които бомбардират. И той отговорил с естествената си простота: “Чедо, не виждаш ли че формата му прилича на Честния и Животворящ Кръст Господен?”

Старецът би могъл да има лоши мисли за война и бомбардировки, свързани със самолета, но неговият ум бил привлечен от приликата между формата на самолета и знака на Светия Кръст; а видът му и шумът, който се чувал, го карали да мисли за Христовото разпятие.”

¹ Света чаша или потир, предназначени за извършване на св. Литургия.

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

Преди няколко години ходих в Атина по работа и отседнах при един приятел християнин. Наоколо беше много шумно, къщата се намираше в близост до главното шосе. Моят приятел ми каза, че има проблеми със съня заради шума и взима таблетки. След вечеря ме заведе в стаята и ми каза:

- Отче, това е твоята стая, надявам се, че ще можеш да спиш, въпреки шума от движението.

На другата сутрин, когато излязох от стаята си, моят приятел каза:

- Цяла нощ не можах да спя от този ужасен шум. А ти?

- Никога не ми се е случвало да спя по-добре, дори и на Атон.

- Как е възможно, отец Паисий?

Тогава му разказах какво се случи от момента, в който влязох в стаята си. (Тогава беше войната във Виетнам, всеки ден слушахме по радиото за страшните събития, които ставаха, и аз се молах Бог да помогне на хората във Виетнам.)

Когато влязох в стаята си, застанах на колене пред леглото. Сложих ръце и глава на леглото и започнах да се моля за всички, които воюваха във Виетнам и умираха. Чувах шума от движението, но понеже мислите ми бяха съсредоточени върху войната, за мен шумът от движението се превърна в шум от танковете, които разрушават къщи и убиват хора. Понякога минаваше мотоциклет и вдигаше страшен шум, от който стъклата на прозорците дрънчаха; веднага си представях шума от самолетите, които бомбардираха Виетнам, и виждах убити безпомощни деца и стари хора. Вътре в себе си почувствах една сладка мъка и заплаках за хората във Виетнам, и оплаках себе си, защото се наслаждавам на хубава храна и удобна, чиста стая и нямам никакви проблеми. Докато плачех, сърцето ми се изпълваше с неизказан мир и тишина и така съм заспал на колене пред леглото. Шумът от движението не пречеше на съня ми, защото мислите ми бяха насочени към страдащите хора във Виетнам.

Вие можете да направите същото: мислете, че навън е война, мислете за хората, които са убити или умират от глад, за къщите, които са бомбардирани, и за себе си, който има хубава къща, работа, спокойствие и сигурност. Тогава връзката между шума от движението и шума от войната ще бъде причина да славите Бога и няма да имате нужда от таблетки за сън. Има само едно решение на проблема: добрият помисъл.

- Отец Паисий, когато вървя по улиците на Солун, се сблъсквам със следния проблем: често попадам на просяци, много от които циганки с малки деца на ръце, които казват, че са болни и се нуждаят от средства. Винаги ме изкушава помисълът, че лъжат. Ти какво би направил на мое място?

- Аз също попаднах на една от тези жени, която ме молеше за помощ, - отговори той. - Изпитах съчувствие към нея, но имах съвсем малко пари в себе си. Дадох ѝ 500 драхми и ѝ казах: “Прости ми, но нямам повече пари да ти дам. Но ще ти дам адреса си да ми напишеш твоя, за да ти изпратя още. Когато се прибере на Атон, ще се опитам да събера пари за теб.”

Тя взе адреса ми и аз почувствах, че е трогната от предложението ми. След известно време получих писмо от нея, в което тя не бе записала адреса си. Вместо това ми изпращаше сметката от 500 драхми, които ѝ бях дал, и ме молеше да ѝ простя, защото ме е поставила в затруднено положение, и ми благодареше за добрината, която бях показал.

Вярвам, че ако някой има добър помисъл, дори в такава ситуация няма да бъде губещ, защото Бог, който знае и най-скритото на сърцето, ще му даде според правдата Си.

Веднъж един журналист, който мислел отрицателно за всичко, отишъл при Стареца Паисий. Той започнал да му задава различни въпроси и да го притеснява. В един момент го попитал:

- Защо стоите тук, на Атон, на спокойствие и в пълно безгрижие, а не отидете да помогнете на света, който се задушава от проблемите си?

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

Старецът леко повишил тон и му казал:

- Машината на твоя ум е повредена и произвежда само зли помисли. Вие погрешно разбирате всичко, което виждате или чувате. Ако отида да живея в света, вие ще кажете, че това е неподходящо за един монах, и че трябва да се върна в тишината на килията си. Ето защо ще ви кажа само едно: поправете си счупената умствена машина и не забравяйте пословицата: “Светофарите са направени за шумните улици, а фенерите - за пустите каменисти планини.”

Един следобед отидох да видя Стареца. До оградата на килията му стоеше около тридесетгодишен мъж и го чакаше да отвори вратата.

Когато пристигнах, о. Паисий отвори прозореца и попита кой е.

Аз отговорих:

- Аз съм и едни мирянин. (И казах името му.)

- Кажи му да си върви - каза Старецът.

Тогава човекът започна да го умолява:

- Отче, аз наистина искам да се видя с Вас.

Но Старецът му отвърна с изобличителен тон:

- Отивай си, защото ме разболя с това, че разчиташ само на своите собствени мисли и ни най-малко не се вслушваш в това, което ти казвам. Щом е така, защо тогава си губиш времето да идваш?

И го отпрати. Тогава дойде и ми отвори да вляза.

- Той е истинско бреме - каза ми о. Паисий. - Не ме слуша за нищо. Идва, задава въпроси и си тръгва; след малко пак идва и ме пита за същите неща отново и отново. Това се случва, защото слуша само своите собствени мисли и или забравя какво съм му казал, или не разбира казаното.

Имаше и друг млад човек, който изцяло се доверяваше на своите собствени мисли и живееше разпуснато. Един ден дойде при о. Паисий, който му каза следното:

- Не слушай своите собствени мисли, защото ще си загубиш ума. Бъди внимателен, твоята “машина” е много добра, но ти си я насочил в погрешна посока. Трябва да я обърнеш в правилната посока, където са добрите мисли. Само ти можеш да направиш това с Божията помощ. Никой друг не може да го направи вместо тебе, защото ти имаш свободна воля. Завърти кормилото и духовникът ще ти посочи пътя.

Един от монасите, който живеел в пустинята на Атон, повярвал на собствения си помисъл, че е светец, и мислел, че в целия свят няма никой като него. Някои монаси, които го познавали добре, попитали Стареца дали не трябва да го заведат при психиатър. О. Паисий им казал:

- Този род хора няма да получат никаква полза от лекарите; в такъв случай монахът само ще стане за смях на хората, които живеят в света. Лекарят ще му предпише лекарства, които биха помогнали при сериозни здравословни проблеми, но само за кратко. Някой би могъл да сложи лекарството в храната му и да прояви към него духовна любов, и да се опита с добро да изправи неговите погрешни мисли. Неговият проблем е духовен и се корени в неговото его и в изключителната му любов и доверие към собствените му мисли. Няма нищо по-лошо от това да слушаш своите мисли и да им вярваш.

В този момент Старецът Паисий спря и се отдели настрана заедно с един от монасите. Той му разказа за три случая на хора, които почти разрушили живота си поради доверието, което изпитвали към своите собствени мисли:

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

а) Веднъж при мен дойде един млад човек, чийто помисъл му казваше, че има най-малката глава в света. Беше убеден, че главата му е голяма колкото портокал. Аз го уверявах, че главата му е с нормални размери, дори му казах, че е малко по-голяма от моята. Но младият човек не можеше да ми повярва.

Тогава му казах:

- Искаш ли да вземем сантиметър и двамата да измерим главите си, за да видиш, че е така, както аз ти казвам, а не както ти си мислиш?

Той прие предложението ми и аз взех сантиметъра. След като измерихме главите си, се оказа, че неговата глава е по-голяма от моята с два пръста. Но той все още не вярваше и аз му дадох сантиметъра, за да се убеди сам. Въпреки че установи, че неговата глава е малко по-голяма от моята, настояваше, че това не е вярно: неговият ум плътно се бе прилепил към тази мисъл, която му казваше, че главата му е много малка. Тогава повиших тон и му се скарах заради неверието и липсата на доверие към другите и му казах да си отиде.

б) Един човек твърдеше, че в едното си ухо чува птиче, което непрекъснато чурулика. Той разказваше това на всички и се оплакваше, че не може да намери покой от чуруликането. Близките му не му вярваха, защото не виждаха птица нито в едното, нито в другото му ухо, и той напразно се опитваше да ги убеди, че чува пеене в ухото си. Тогава те решиха да се посъветват със свой приятел, лекар. Лекарят най-напред предложи да купят малко птиче в клетка и тогава да му се обадят.

След като купиха птичето, извикаха лекаря. Когато дойде, му го дадох и казаха на пациента, че лекарят е дошъл, за да види какво е това чуруликане в ухото му.

Докато държеше скришно птичето, лекарят го попита какъв е проблемът. Той отговори, че чува птиче, което чурулика в едното му ухо. Лекарят го попита в кое ухо се чува. Човекът му посочи ухото си.

- Я да видим, - каза лекарят.

И като хвана ухото му, погледна вътре и каза:

- Ами, разбира се, ето го, едно много малко птиче е влязло в ухото ти и те кара да страдаш. Стой така за секунда, ей сега ще го извадя.

Лекарят се престори, че го изважда от ухото му. И след като му го показа, рече:

- Ето го. Сега чуваш ли нещо?

Човекът отвърна радостен:

- Не, пеенето спря вече! Благодаря ти, че дойде, докторе, защото това птиче ме мъчеше и всички ми се присмиваха, и не вярваха на думите ми.

в) Следната случка станала преди шестдесет години в един манастир в Света Гора. Един от монасите си мислел, че е станал светец, и често казвал:

- Няма нужда да приемам св. Причастие, защото Сам Христос е вътре в мен.

Той поискал да стане и мъченик, и веднъж се опитал да се самоубие. Монасите решили да го заключат в една килия и един от тях да се грижи за него. Много внимавали да не му дадат нож нито дори лъжица, с които да се опита “да стане мъченик” - според него, от любов към Христа, - и храната, която му давали, я носели почистена и готова.

Веднъж по време на празник в манастира имало сардини за обяд. На него също му дали една затворена кутия със сардини, която той отворил и се опитал да си пререже гърлото с острия ѝ край. Започнал да вика от болка и монахът, който се грижел за него, бързо изтичал в килията му. Видял го облян в кръв и го попитал:

“Защото неправи
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

- Какво се опитваш да направиш?

- Искам да стана мъченик, за да се удостоя и с мъченически венец.

Монахът взел кутията в ръцете си и му казал:

- Какъв мъченик си, като не можеш да търпиш на болка? Ти си мислел, че лесно ще се отървеш, щом допреш края на кутията до гърлото си. Божията воля, брате, е да станеш мъченик, като пострадаш от мене.

След като превързал врата му, за да спре кръвта, взел кожения колан и започнал да го бие силно. Той викал от непоносимата болка и го молел да спре.

Но монахът му казал:

- Нали искаш да станеш мъченик? Тогава ще те бия до смърт!

- Не, вече не искам да стана мъченик, боли ме!

Така той осъзнал положението, в което се намирал, смирил се и бил излекуван.

Старецът Паисий разказа тези три случки на монаха, който беше довел със себе си своя брат, който смятал себе си за светец, за да покаже колко е опасно да се доверяваме на своите собствени мисли. След това той каза:

- Когато светските хора вярват на собствените си мисли, губят ума си, докато монасите изпаднат в духовна прелест. Монахът не трябва да взема хапчета за успокояване, неговите хапчета са смирението и покаянието. Този монах е бил лишен от тези две добродетели. Когато отново се потруди и ги възвърне в душата си, проблемите ще изчезнат.

Понякога - продължи той, - когато децата се отнасят зле към родителите си, душите им стават възприемчиви към силите на дявола и умът им се помрачава. С клетвите и злословието към родителите те дават възможност на дявола да се намеси в живота им и да контролира действията им.

Същото се случва и с монасите, когато възприемат лоши помисли за своя старец или за братята и се съгласяват с тях, с което дават възможност на дявола да ги победи.

Когато някой вярва и се доверява на лошите си мисли, той пренебрегва съветите на другите. Той може да слуша единствено този, когото смята за по-голям авторитет от своите собствени мисли. Ето защо, когато се нуждае от помощ, може да я приеме само от този, на когото вярва за всичко и на когото има пълно доверие.

Що се отнася до лекарствата, и по-точно до успокоителните таблетки, те могат до известна степен да помогнат на хора, чието състояние е сериозно, на онези, които са обладани от илюзии и са изпаднали в прелест, или са на границата на обезумяването.

Ако например психическото състояние на твой приятел се влошава, трябва да му дадем известна доза лекарства, за да се стабилизира. Същевременно обаче трябва да му покажем своята любов и да се опитаме да изправим неговите лоши мисли, като го убедим да не се вслушва в тях. Когато състоянието му започне да се подобрява, дозата лекарства също трябва да се намали: приемането им не трябва да трае дълго.

Когато умът на твой приятел се отдалечава от смирението, той бяга в света на фантазиите. С взимането на лекарства той спира да мисли и неговата фантазия се ограничава. Започва да се чувства сънлив, уморен, гладен - тялото му се смирява и той престава да смята себе си за безплътен ангел, а за човешко същество “в плът облечено”.

Не съществува магическо лечение, което начаса да излекува някого, който е изпаднал в прелест от това, че се е доверил на измамни помисли. Ето някои стъпки, които трябва да следваме, за да се излекуваме:

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

Първата и най-важната е да осъзнаем до какво окаяно състояние сме дошли.

След като сме го осъзнали, втората стъпка е да се покаем и да се изповядаме, и никога вече да не се вслушваме в помислите си, но да следваме съветите на своя духовен отец.

На трето място, след като сме познали своето окаяно състояние, трябва непрестанно да просим Божията милост чрез Иисусовата молитва. Така Христос ще ни помилва и Неговата Божествена благодат ще се върне в нас.

Всеки може да бъде изцелен и спасен чрез смирение, това е единственото чудотворно лечение, което познавам: нищо друго освен смирието не може да ни спаси.”

“Човек е непостоянен: веднъж вярва на своите добри помисли, а друг път - на злите. Понеже е самовластен, прави каквото иска и когато иска. Едно и също нещо - нашата свободна воля - служи и на божествената благодат, и на заблудите. Тъй като човек постоянно се променя, божествената благодат и заблудите съответно идват и си отиват.

Ако някой се ръководи от своята гордост, той е в обсега на своите помисли и се намира в прелест. Той е в опасност. Такъв човек трябва да престане да слуша какво му говорят помислите, които идват отъясно и отляво, за да го разстроят. От една страна му казват, че е добродетелен, добър подвижник, че има благодатни духовни дарования, че е почти светец, а от друга, че е пълно нищожество и че за него няма надежда за спасение. Неговите мисли искат да му създадат фалшива представа за самия него, като изпадне във високоумие, или като го доведат до разочарование и отчаяние. Тогава човек трябва да отхвърли всеки помисъл, както отъясно, така и отляво, като ги открива пред своя духовен отец колкото е възможно по-често и проявява послушание във всичко, което му казва. Трябва да се доверява не на собствените си мисли, а на казаното от духовника и да знае, че не е нищо друго освен една душа, която живее за Бога и непрестанно да проси Божията помощ чрез молитвата, за да очисти ума си.

Докато мисли за себе си смирено, Божията благодат ще бъде в него и ще го покрива. Когато се отклони от смиреното мислене и започне да разсъждава върху това, което казват и правят патриархът, епископът, игуменът или братята, тогава Божията благодат ще започне да отстъпва от него.

Ето защо най-важното за нас е да поддържаме едно смирено съзнание за себе си, и така да дадем възможност Божествената благодат да бъде винаги в нас.”

“Когато душата ни живее, без да внимава върху себе си и върху своите мисли, се изпълва с лукави и нечисти помисли. Така възникват психически проблеми, които постепенно се натрупват и се задълбочават. Когато някои хора в такова състояние се сблъскат лице срещу лице с проблема, те не могат да го разберат и смирено да го изповядат пред духовника. Вместо това търсят “светско” решение и отиват при психиатър, който да им предпише лекарства, но таблетките не решават проблема, а само временно притъпяват болката. Такова решение не е ефективно, защото след като веднъж спрат да взимат лекарства, проблемите отново изплуват на повърхността и човек се оказва в същото окаяно състояние. Единственото правилно решение е да осъзнае проблема, да го изповяда пред духовника и смирено да последва съветите му.

В днешно време светът се е объркал, хората са загубили контрол върху живота си и не знаят какво правят. Причината за това е, че не желаят да бъдат ръководени, но да живеят необезпокоявани, като се доверяват единствено на своята собствена свободна воля, която нерядко ги води към пълно разрушение. Бог е дал на човека свободата да прави каквото иска, но Той му е дал и знанието, и разбирането, че докато разчита преди всичко на себе си, не е способен на добри дела: “... без Мене не можете да вършите нищо.” (Иоан 15:5) “И тъй, ако и най-малкото не можете направи, защо се грижите за другото?” (Лук. 12:26)

Следователно, ако човек използва свободата си, без да има пред вид своята немощ, той при всички случаи остава излъган, защото върши и преценява всичко от гледна точка на собствената си логика. Вместо Божията благодат, неговата човешка логика ръководи живота му, което води до объркване и помрачаване на ума и това е лошото.”

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

Само няколко неща казвам на хората и държа да ги следват:

1. Да осъзнаят своето състояние, с други думи, своето отдалечаване от Бога,
2. да се покаят за това и
3. смирено да се изповядат.

Днес хората повече от всякога са отворени към дяволските влияния върху живота им, и само ако следват горните съвети, ще могат да живеят в безопасност.

Един ден трима монаси и аз отидохме при Стареца. Докато бяхме при него, той ни говореше за това, че трябва да имаме добри мисли в ума си. Тогава взе Стария Завет и започна да чете разказа за цар Дарий, който хвърлил Даниил в ямата с лъвовете. (Дан. 6:14-18).

Старецът разсъждаваше върху това как на следващия ден сам Дарий отишъл до ямата да види дали лъвовете са погълнали Даниил, и попитал: “Данииле, рабе на Бога Живий! Твоят Бог, Комуто неизменно служиш, можа ли да те избави от лъвовете?” Тогава Даниил отговори на царя: “царю, жив да си вовеки!” (...) Тогава царят твърде много се зарадва...” (Дан. 6:20-21,23)

След това о. Паисий добави:

- Ако Даниил имаше лоши помисли, сигурно би казал на Дарий: “Как не те е срам! Не стига, че ме хвърли да ме изядат лъвовете, а и още питаш дали съм добре!”

Но той винаги имал добри мисли и затова Бог “говорил” на лъвовете и ги спрял да не го погълнат.

Същото се отнася и за Тримата Отроци, които несправедливо били хвърлени в горещата пещ. Те не роптаели и нямали нищо против Бога в мислите си и не Му задавали въпроса: “Боже, защо си допуснал да бъдем хвърлени в пещта, след като винаги сме спазвали Твоите закони?” Вместо това те укорявали себе си и оправдавали Бога: “Благословен си, Господи, Боже на отците ни, хвално и прославено да е името Ти вовеки. Защото Ти си праведен във всичко, що направи с нас, и Твоите всички дела са истински, Твоите пътища - прави и Твоите всички съдби - истински. Ти извърши истински съд във всичко, що напрати против нас и против Иерусалим, светия град на отците ни, защото по истина и по съд Ти напрати всичко това против нас за нашите грехове. Защото ние съгрешихме и постъпихме беззаконно, като отстъпихме от Тебе и във всичко съгрешихме; Твоите заповеди не слушахме и не ги пазихме и не постъпвахме, както ни бе заповядал, за да ни бъде добре.” (Дан. 3:26-30) Молитвата на Азарий.)

“Виждате ли, каза Старецът Паисий, какви добри мисли имали Тримата Отроци, съчетани с дълбокото им смирение? Добрата, смирена мисъл може да укроти лъвовете, да охлади горящата пещ и да я преобрази в прохладно райско кътче. Трябва да посрещаме проблемите си с търпение, добри мисли и смирение, за да може Божията благодат да ни помогне и да ни укрепи.”

Веднъж попитахме о. Паисий:

- Отче, вие винаги ни казвате да имаме добри мисли. Бихме искали да ни посъветвате как да разрешим следния проблем: Хората често идват при нас и ни казват, че някои свещеници искат много пари за извършване на св. Таинства, че пушат и прекарват времето си в заведенията, казват, че някои от тях са замесени в нечисти дела, обвиняват ги и представят очевидни доказателства в подкрепа на думите си. Какво да отговорим на хората, които осъждат духовниците?

Тогава Старецът ни разказа следното:

- От опит зная, че хората в този живот се разделят на две категории. Трета не съществува, те всички принадлежат или към първата, или към втората. Първият вид хора са като мухата, която винаги отива там, където има боклук и каца върху него. Например когато мухата отиде в една градина с благоуханни цветя, тя

“Защото неправи
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

няма да ги забележи, а ще потърси къде в градината има боклук и там ще кацне, ще кръжи наоколо и ще се чувства добре във вонята. Ако мухата можеше да говори, и вие я попитате дали има рози в градината, тя със сигурност би отвърнала: “Аз дори не зная как изглеждат розите. Зная само къде да намеря боклук, тоалетни и всякакви нечистотии.” Такива са и хората, които приличат на мухата: те са свикнали да имат лоши мисли и да търсят лошите неща в живота си, като отричат добрите и отказват да ги забележат.

Другият вид хора са като пчелата, която винаги търси нещо сладко и хубаво, на което да кацне. Когато пчелата попадне в стая, пълна с боклук, където има едно малко парче локум в ъгъла, тя няма да забележи боклука, а ще кацне върху него. Така ако помолим пчелата да ни покаже къде е боклукът, тя ще отговори: “Не зная. Мога само да ви покажа къде има цветя, сладки, мед и захар”, защото вижда само добрите неща. Такива са вторият вид хора, които имат добри мисли и виждат само добрата страна на всичко. Те винаги се опитват да покрият злото и греха и да запазят ближните си, докато хората от първия вид се стремят да извадят злото на повърхността.

Когато някой дойде при мен и започне да обвинява другите и с това ме поставя в затруднено положение, му посочвам горния пример. Тогава го питам към кой вид хора иска да принадлежи, за да намери подобни на него, с които да общува.

Старецът Паисий винаги подчертаваше какво голямо значение в духовния живот имат благочестивите и смирени мисли, като казваше, че една-единствена добра мисъл се равнява на цяла нощ бдение в Света Гора. Веднъж ни разказа следния случай:

Един човек дойде при мен, но аз бях зает и му казах да почака в параклиса. Когато излезе от параклиса и влезе в приемната, аз не бях забелязал, че си е забравил цигарите на седалката в параклиса. Малко след това дойде друг гост, който също влезе в параклиса да почака, докато се освободя да го приема. Когато го поканих да влезе, той ме попита:

- Отче, пушите ли?

- Не - отговорих. - Защо питаш?

- Видях един пакет цигари в параклиса, затова питам.

- Човекът, който беше тук преди тебе, вероятно си ги е забравил, не съм видял.

След като си отиде, при мен дойде едно момче, което идваше за първи път и аз веднага го попитах защо е дошъл.

- Искам да видя Стареца Паисий. Тук ли е той?

- Боя се, че не - отговорих аз. - Отиде до Карея да си купи цигари.

Момчето отвърна невинно:

- Няма нищо, отче. Ще го почакам да се върне.

- Виждате ли разликата между двата начина на мислене - каза Старецът. - Първият гост, който видя цигарите в параклиса, не прие нито един добър помисъл в главата си, ами възприе лукавите помисли, изпълнени с подозрение, докато момчето дори когато му казах, че Старецът Паисий е отишъл да си купи цигари, не прие лукавия помисъл, но отговори по съвсем различен начин: той просто каза, че ще почака, без да пита дали Старецът пуши и за какво са му цигарите.

“Веднъж един млад човек, който нямаше добри помисли, дойде при мен и изяви желание да стане мой послушник. Аз му обясних следното:

- Не бих искал да имам ученици. При мен винаги идват много хора. Послушниците няма да гледат своята духовна работа и ще станат сервитьори, а не монаси. Още повече аз, който от много години съм монах, наред

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

с добрите работи, които съм придобил, имам и някои слабости, от които не съм успял да се освободя. Така че ако дойдеш да живееш при мен, от моя строг начин на живот (молитви, пост, бдение) само ще получиш вреда, също така, понеже нямаш търпение, и от моите слабости ще получиш само вреда. Ето защо не бих могъл да те взема да бъдеш мой ученик.”

Той си тръгна и отиде в други манастири.

Няколко часа по-късно стоях в двора и ядах в една чиния два домата без олио, само с малко парченце хляб, и си мислех за всички благоденствия, които Бог ми е направил. Дал ми е хубава къща, разположена на хубаво място, на което дори богатите биха завиждали; не се налага да плащам наем, както много хора, които се борят да преживеят, всеки ден имам с какво да се храня, без да трябва усилено да работя в някой завод, монасите наоколо са добри. От тези мисли сърцето ми се изпълни със сладка тъга, задето съм толкова неблагодарен към Бога, заплаках и вече не можех да продължа да ям. Както бях в това състояние, изведнъж видях младия човек, който преди това беше идвал при мен с желанието да стане мой ученик, да стои на оградата. Не исках да ме види, че плача и влязох вътре да оставя чинията и да си измия лицето, и след това му отворих вратата да влезе. Той изглеждаше смутен и се обърна към мен с думите:

- Така значи! Преструваш се на подвижник! Ядеше месо, и когато забележа, че идвам, се скри, за да не видя какво ядеш. Сега вече ми е ясно какъв си в действителност!

Започнах да се смея, но не му казах нищо, бях потресен от начина му на мислене, как отглеждаше в себе си зли помисли, чрез които възприемаше всичко около себе си.”

Старецът Паисий винаги имаше добри помисли: дори и при най-неблагоприятните обстоятелства успяваше да види доброто.

Веднъж един от гостите, на когото Старецът беше помогнал много, на тръгване го попитал дали няма нужда от нещо. Отговорил му, че няма, но човекът настоявал да му изпрати нещо и тогава о. Паисий на шега му казал:

- Добре, изпрати ми цигари!

Гостът си тръгнал и след известно време Старецът получил по пощата един голям пакет, който съдържа много кутии цигари. Като видял това, бил поразен: сега какво да прави с всички тези цигари? От една страна, не можел да ги изхвърли, защото за тях били дадени много пари, от друга, не искал да ги даде на някого, с което да навреди на здравето му.

Следващите дни о. Паисий попитал един от гостите дали пуши и той кимнал утвърдително.

- По колко кутии на ден? - попитал Старецът.

- Три.

- Виж какво - казал Старецът - толкова много цигари ще навредят на здравето ти, а и струват много пари. Искаш ли да се разберем така: през следващите няколко месеца аз ще ти осигурявам цигари, без да ми плащаш нищо, но ще пушиш само по една кутия на ден.

Той се съгласил и Старецът му дал цигарите, радостен, че не ги е изхвърлил, а е помогнал на някого да овладее своята страст към пушенето.

“Духовността на един човек се определя от качеството на неговите мисли. Един ден трима души седяли в парка и разговаряли. В това време край тях бързо минал един млад човек. Когато го видели, всеки от тях си помислил нещо за него.

Първият си помислил така: “Сигурно е откраднал нещо и иска да избяга.” На другия му минала такава мисъл: “Сигурно закъснява за срещата с някое момиче и затова бърза.” А третият си казал: “Сигурно е певец в църквата и бърза, за да стигне навреме за служба.”

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

Виждате как тримата помислили три съвсем различни неща за един и същи човек. Но само последният, който е вложил добър помисъл, е получил духовна полза, докато останалите са били духовно оцетени.”

О. Паисий винаги настоявал на следното:

“Когато някой от братята ни има някакъв погрешен помисъл, ние трябва внимателно, с любов и смирение да се опитаме да го коригираме. Наш дълг е да го направим.

Днес много хора, а за жалост и много духовници, вместо да се опитат да коригират погрешните мисли, се съгласяват с тях, или дори развалят добрите мисли. Ще ви дам един пример, за да разберете по какъв начин постъпват:

Един млад човек отива при своя духовник и му казва:

- Отче, един мой приятел постъпи с мен така и така.

И изпълнен с лоши помисли, започне да му разказва за приятеля си. Неговият духовник, вместо да се опита да поправи помисъла му и да го накара отново да изпитва любов към приятеля си, разглежда проблема от мирска гледна точка, и в стремежа си да бъде добър, му казва:

- Сега вече ти научи какъв човек е твоят приятел, не му обръщай повече внимание: просто го остави.

Младият човек може да се успокои от тези думи, но отрицателното му отношение към приятеля му ще остане.

Когато приятелят му отиде при същия духовник и му разкаже същите неща, духовникът ще разгледа проблема по същия начин. И сега ще види станалото от мирска гледна точка и ще го успокои, но и ще му позволи има лоши мисли спрямо приятеля си.

По този начин, каза Старецът, аз мога да успокоя дори дявола, ако поискам. Но понеже в живота ни присъства Божествената правда, ще видите какво става по-нататък.

В един момент двамата приятели, изпълнени с лоши мисли един за друг, се срещат и започват взаимно да се обвиняват: “Ти си такъв и такъв... Аз говорих с моя духовник и той мисли същото за тебе.” Така те ще открият, че единственото, което техният духовник се е опитал да направи, е да се покаже добър и пред двамата. В резултат на това и двамата започват да мислят лошо за свещеника. Верният път за излизане от подобни ситуации е следният и аз също го прилагам:

Един семеен човек дойде при мен, за да разговаря за проблемите, които има със съпругата си: че е едипаква си и едипак си се държи с него. Аз веднага започнах да търся извинения за нейното поведение. Накрая му казах, че трябва да слави Бога за съпругата, която му е дал, и че той е единственият, който е отговорен, за да изчезне любовта помежду им. Накарах го отново да изпита себе си и да започне да обича съпругата си, като го убедих, че е на погрешен път и че трябва да се освободи от тези свои лоши мисли. Същото направих и със съпругата му, когато дойде при мен. Упрекнах и нея, и така и двамата успяха да се освободят от лошите си мисли и да възвърнат любовта помежду си. Нещо повече, те разбраха за какво ги упреквам и че единствената ми цел е да ги сближа отново.”

“Мислите са като самолети, които летят във въздуха. Ако не им придаваш никакво значение, няма никакъв проблем. Ние трябва да внимаваме да не създаваме в себе си летище, на което да им разрешаваме да кацат.”

Веднъж един млад човек отишъл при Стареца за съвет и с присъщата си откровеност споделил, че не може да спре да се вслушва в лошите си мисли. Тези мисли винаги се явявали пречка пред всяко добро дело, което се опитвал да извърши. О. Паисий разбрал, че в случая неговите мисли са причината за проблема и му разказал следното:

- Имало един човек, който казвал: “Ако се ожена и имам деца, и те са момчета и има война, те ще трябва да отидат в армията, и да бъдат убити. Затова има ли някакъв смисъл да се жена?”

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

След това се обърна към него и му каза:

- Всичко това не е ли глупаво?

- Да - отговорил младият човек.

Старецът продължил:

- Бъди внимателен, защото и ти постъпваш по същия начин. Помни, че ако така мислиш и действаш, никога няма да постигнеш нищо добро.

Винаги съм се удивлявал как нашите светии са успявали да понесат такива страдания с радост, а ние и при най-лекото главоболие се чувстваме безпомощни.

Един ден като отивах към килията на о. Паисий, го срещнах край реката, която минаваше на около петстотин метра от килията му. Той я наричаше “Нил”. Когато дойдох, Старецът режеше дърва от един кестен, за да направи мостче, по което хората да минават, без да се намокрят. Беше спрял за малко и се канеше да се върне в килията си, защото си беше порязал лявата ръка с острия край на дървото и му течеше кръв. Направи ми силно впечатление, че се радва, когато отново и отново поглежда към ръката си. Изведнъж той се обърна към мен, показа ми кръвящата си длан и каза:

- Виж, прилича ли на дланта, която беше разпъната на Голгота?

Когато влязохме в килията му и седнахме в стаята за гости, аз го попитах:

- Отче, какво са правили нашите светии, как са успявали не само да понесат своите мъки, но и непрестанно да се радват, докато ние едва изтърпяваме и едно ухапване от комар?

- Всичко, което трябва да правим, е мисълта ни да е на място. Ако с мислите си стоим твърдо във вярата, никой не би могъл да ни отмести.

Тогава взе Стария Завет и ми каза, че 4 глава от Книга на Макавеите ясно обяснява как добрите мисли помагат да превъзмогнем болката и страданието. Започна да чете текста и да ми го разяснява, и накрая каза следното:

- Този текст от Стария Завет ясно показва, че човек е свободен и със своите добри мисли е в състояние да победи желанията и страстите си, както и всичко, което произлиза от тях.

О. Паисий подчерта, че думите “не мога” нямат никакво основание в човешкия живот. Единствено думите “не искам” или “не обичам” са тези, които ни карат да казваме “не мога”.

Когато хората са обладани от някаква страст, те твърдят, че някаква сила им пречи да се избавят от нея и да бъдат добри. Те трябва да знаят, че тази сила се корени в тях самите, тя ги кара да обичат нещо, но в същото време тя е обърната в погрешна посока. И понеже обичат тази страст, те не могат да я отхвърлят, защото когато обичаш нещо, ти го желаеш и не го оставяш, за да не го изгубиш.

Първо, те трябва да намразят своята страст и да открият нещо по-добро, към което да обърнат и пренесат любовта си. Ако не успеят да го намерят, те няма да могат да пренесат своята любов и ще продължат да страдат.

Нерядко хората казваха на о. Паисий:

- Отче, аз пуша и не мога да спра. Какво да направя?

- Искаш ли да откажеш цигарите? - питаше ги той.

- Да, много пъти съм опитвал, но безуспешно.

“Защото не прави
умувания отдалечават от
Бога” (Премъдрост 1:3)

- Добре. От днес нататък повече няма да пушиш и Бог ще ти помага.

Тогава човекът, който страдаше от тази страст, каза:

- Може би, отче...

О. Паисий го прекъсна и му каза с твърд, но в същото време изпълнен с доверие тон:

- Няма “може би”, всичко свърши! Повече не се съгласявай с мислите, които ти внушават, че няма да можеш!

О. Паисий искаше да подчертае, че ние сме свободни и независими. Ако някаква страст властва над живота ни, то е само защото ние дълбоко в себе си се съгласяваме с нея. Когато се оставяме да бъдем обладани от нея, ние го правим, защото обичаме тази своя страст и искаме да бъдем нейни роби.

От момента, в който с цялата си душа пожелаем да бъдем духовно свободни и да последваме Христа, ние се освобождаваме от страстите си и ставаме Божии раби. Това не означава нищо друго, освен че сме самовластни. Всички заповеди са дадени от Христа за онези, които са поробени от греха. Той им казва да оставят своя грях и да Го последват. Така Бог казва на крадеца: “Не кради!”, на измамника: “Не постъпвай нечестно!”, на прелюбодееца: “Не прелюбодействай!”

Ако ние не доброволно, а насила сме поробени от греха, тогава защо Бог иска от нас да оставим греха и да се приближим към Него? След като Той ни казва да го направим по своя собствена воля, това показва, че ние сме били обладани от своите страсти, защото ги обичаме и ги желаем в живота си. От момента, в който решително ги намразим и насочим своята любов към Бога, ние веднага ще се избавим от тях. Ето защо най-важното е да осъзнаем своята “болест” - а това е доброволното ни пребиваване в злото - и да я възненавидим, да обикнем доброто - тогава то ще стане наше притежание.

ОЧИСТВАНЕТО НА ДУШАТА

“Защото вие сте храм на живия Бог, както е казал Бог: “ще се поселя в тях и ще ходя между тях; ще им бъде Бог, а те ще бъдат Мой народ”. “Затова излезте из средата им и се отделете, казва Господ, и до нечисто се не допирайте, и аз ще ви приема”; “и ще ви бъде Отец, а вие ще бъдете Мои синове и дъщери”, казва Господ Вседържител. И тъй, възлюбени, имайки такива обещания, нека се очистим от всяка сквернота на плътта и на духа, като вършим свети дела със страх Божий.” (2 Кор. 6:16-18, 7:1)

“Трябва да се грижиш за очистването на душата си всеки ден. Извършвай духовната си работа и казвай Иисусовата молитва. Твоите мисли, воля и желания са там, където е умът ти. Най-важното е да се смири духът ни. За да придобием някоя добродетел, е нужно да бъдем смирени и внимателни, да открием противоположния ѝ порок, и тогава да се молим Христос да ни избави от него. Не е необходимо да полагаме специални усилия, нито да се безпокои сърцето за това как, кога и по какъв начин ще успее да придобие тази добродетел.”

- Отче, когато четем писанията на светите отци, откриваме следното: някои светии казват, че най-важното е молитвата, други говорят за послушанието и доброволната нищета. За някои е трудно да разберат какво точно Христос иска от нас. Когато помислим, че трябва да придобием тези добродетели едновременно, се отчайваме, защото не е възможно да се борим за тях наведнъж. Обаче когато разберем, че всички те са едно и също нещо, подвизаването става по-лесно.

Бихте ли ми помогнали да разбера какво точно трябва да правя, за да вляза в Христовия път?

Тогава Старецът ми каза:

- Очистването на душата, Божествената правда, смирението, любовта, послушанието, доброволната нищета и всички останали добродетели са едно и също нещо. Христос иска от нас да настроим волята си на нула спрямо собствения аз. Ако придобием макар и една от тези добродели, в нея ще намерим всички други. Същото важи и за страстите - една-единствена страст включва в себе си всички останали. Очистването изисква душата да е девствена и чиста откъм собствена воля. Божествената правда е изоставяне на собствената воля в името на Божията, смирението е принижаване на собствената воля и издигане на Божията воля, послушанието е да нямаш своя воля и да се покоряваш на другите, молитвата е освобождаване на ума от собствените желания и съсредоточаване върху Бога. Виждате, че която и добродетел да вземете, вие сте воден към същия резултат: премахване и очистване на собствената воля. Човек може да напредне духовно и да има полза, само ако успее да сведе собствената си воля до нула. Когато американците искат да изпратят ракета в космоса, те правят същото: броят от десет до нула. Щом стигнат до нула, ракетата се изстрелва и издига. Същото може да приложим и към душата - когато започнат да намаляват желанията и душата се очисти, тя се издига към Бога!

Христовата благодат влиза в душата ни чрез Светото Кръщение, тя е дар, един и същ за всички. Понякога ние мислим, че Бог дава на светиите повече духовни дарове, отколкото на нас, но това не е така. Христос еднакво обича всички Свои чеда, но те нямат еднаква любов към Него. Когато човек изпитва благодарност и вярва, че Христовата благодат, получена при светото Кръщение, е в душата му, смирява волята си и се пречиства, за да даде възможност на Божествената благодат да се прояви. Когато Божията благодат действа в една душа, това ни кара да мислим, че Бог е надарил този човек повече, отколкото другите. Но истината е, че тази душа е възлюбила Христа много повече и със своето смирение е дала възможност Бог да действа в нея и за нея.

Ние не сме с нищо по-назад от апостолите. Те са имали телесно близо до себе си Господа, Който им е помагал, но и ние също Го имаме в душите си от най-ранна възраст, чрез благодатта на Светото Кръщение.

Трябва да измъкнем душата си от страстите и да оставим Божествената благодат да действа в нас. Колкото повече се очистваме, толкова повече позволяваме на Божествената благодат да действа. Когато душата

изцяло се очисти от собствената воля и се смири напълно, тогава тя ще види Христовата благодат и изпълнението на всички Негови обещания.

Понеже понятието “очистване на душата” беше някак непознато за мен, често молех Стареца да ми го обясни подробно. Той ми даваше да прочета някои глави от Свещеното Писание, които да ми помогнат да се обърна навътре и да видя безобразието на душата си, и така постепенно да започне нейното очистване. Тук следват някои от тези текстове:

2 Тим. 2:20-21. “В голяма къща има не само златни и сребърни съдове, а и дървени и глинени; и едни са за почетна употреба, а други за долна. И тъй, ако някой се очисти от тия, той ще бъде почетен съд, осветен, приспособен за употреба на Господаря и приготвен за всяко добро дело.”

2 Кор. 7:1. “И тъй, възлюбени, имайки такива обещания, нека се очистим от всяка сквернота на плътта и на духа, като вършим свети дела със страх Божий.”

2 Кор. 10:3-5. “Защото, ако и да ходим в плът, не плътски воюваме. Оръжията на нашето воюване не са плътски, но с помощта Божия са силни да разрушават твърдини: с тях ние унищожаваме замисли, и всяко превъзнасяне, що въстава срещу познанието Божие, и пленяваме всеки разум, за да бъде покорен на Христа.”

Фил. 2:5-9. “Понеже вие трябва да имате същите мисли, каквито е имал Иисус Христос, Който, бидейки в образ Божий, не счете за похищение да бъде равен Богу; но понизи Себе Си, като прие образ на раб и се уподоби на човеци; и по вид се оказа като човек, смири Себе Си, бидейки послушен дори до смърт, и то смърт кръстна. Затова и Бог Го високо въздигна и Му даде име, което е по-горе от всяко име.”

Мат. 5:8. “Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога.”

Мат. 23:26. “Слепи фарисеино, очисти първом извътре чашата и блюдото, за да станат чисти и отвън.”

Лук. 11:39. “... сега вие, фарисеите, измивате чашата и лицата отвън, а пък вътрешността ви е пълна с грабеж и лукавство.”

ЛЮБОВТА КЪМ ДОБРОТО В ДУХОВНИЯ ЖИВОТ

Старецът Паисий подчертаваше, че нашите дела имат цена, само ако са извършени от любов към доброто. Учеше ни да се подвизаваме безкористно, а не с егоистична цел. Дори вярата ни в Бога трябва да произтича от чиста любов към доброто. Той казваше:

- На човек, който търси чудеса, за да повярва в Бога, му липсва достойнство. Бог, ако поиска, може само с едно свръхестествено чудесно явление, видимо за целия свят, да накара всеки да повярва в Него веднага. Но Той не го прави, защото не иска да насилва нашата свободна воля - тогава човек би повярвал в Бога не от любов и благодарност заради крайната Му благост, а поради Неговата свръхестествена сила и могъщество.

За Бога обаче има стойност единствено това - да Го обичаме, само защото е благ.

Христос се е въплътил, бил е подиграван, заплюван, удрял и разпънат поради голямата Си любов към нас, човечите. Той е пролял кръвта Си заради нас. Всичко това показва, че Той е Самата Любов. "Бог е любов." (1 Иоан 4:8) и това трябва да ни кара да Му отвърщаме с любов и да Му повярваме, че Той е нашият Бог, защото "освен Него ние не познаваме нищо добро."

Ако някой, който вижда Христовата жертва и любов, не вярва, че Той е наш Бог, и има нужда от чудеса, за да повярва, той никога не ще е способен нито да Го възлюби истински, нито да повярва истински в Него.

О. Паисий ми разказа една случка от детските си години:

"Когато бях дете и душата ми беше още чиста, аз много обичах Христа. Разхождах се из гората с дървен кръст в ръка, пеех, молех се и исках да стана монах.

Родителите ми казаха, че трябва първо да ми порасне брада и тогава да отида в манастир. Един ден, както се разхождах из гората, срещнах един човек от селото. Като ме видя, че нося кръст, той ме попита:

- Какво е това?

- Кръстът на нашия Христос, - отговорих аз.

Той, понеже нямаше добри мисли в себе си, ми каза:

- Арсений, ти си глупак. Недей да вярваш на тези неща. Бог не съществува. Тези религиозни приказки са измислени от поповете. Ние сме произлезли от маймуната. А Христос е бил обикновен човек, като всички нас.

Като каза това, той стана и си отиде. Неговите изкривени мисли изкусиха и изпълниха моята невинна, чиста душа с тъмни облаци. Останал сам в гората, започнах да се разкъсвам от помисли, че Христос може би не съществува. Тогава, объркан и отчаян, аз молех Христа да ми даде някакъв знак, че съществува, за да повярвам в Него. Но Той не отговаряше.

Почувствах се изтощен и легнах на земята да си почина. Изведнъж в невинната ми тогава душа се появи една добра мисъл, изпълнена с любов и благодарност:

- Почакай за малко! Христос не е ли най-добрият човек, съществувал на земята? Никой никога не е открил нищо лошо в Него. Така че дали Той е Бог, или не, това не ме интересува. Тъй като Той е най-добрият човек, съществувал на земята и аз не познавам никой, който да е по-добър от Него, ще се опитам да Му подражавам и да следвам това, което Той е казал в Евангелието. Ако трябва, дори живота си ще дам за Него, само и само защото е толкова добър.

Всичките ми помисли на неверие ме напуснаха и душата ми се изпълни с неизказана радост. Силата на тези добри мисли стопи всичките ми съмнения. Когато така повярвах в Христа и реших да Го възлюбя с цялото

ЛЮБОВТА КЪМ ДОБРОТО В ДУХОВНИЯ ЖИВОТ

си сърце, последва едно чудо от небесата и потвърди онова, което беше продиктувал моят помисъл. Тогава си казах: “Повече не искам да знам дали някой казва, че Христос не съществува!”

Но разказът на Стареца за помисъла на любов и признателност, не ме задоволи и аз, обзет от любопитство, пожелах да науча повече за чудото, което му се е случило в гората.

О. Паисий се почувства неловко и ми каза, че не може да ми го разкаже. Така той ми показа, че аз също не бива да искам чудеса, но изцяло да се задоволявам на чувството на безкористна любов и благодарност, защото то е ключът, който отваря вратите към всяко добро.

След време Старецът ми каза, че е видял Господа.

“Благочестивият християнин не върши добри дела за своя изгода, т.е. да получи награда, или за да избегне ада и да отиде в рая, а единствено защото обича доброто и го предпочита пред злото. Всички тези неща са естествена последица от доброто и идват в душата ни, без тя да ги е желала.

А другото е користо устройство и произлиза от отношението: “Какво ще ми дадеш, ако направя това и това?” или “Ще направя това, но ти ми дай онова!”

ЗА БОЖЕСТВЕНАТА ПРАВДА

“Защото, казвам ви, ако вашата праведност не надмине праведността на книжниците и фарисеите, няма да влезете в царството небесно.” (Мат. 5:20)

Винаги съм се чудел как някой може да стане светец и коя е отличителната черта на светиите, поради която Бог им е дарувал Своята благодат.

Един ден отидох при о. Паисий и го попитах:

- Отче, по какво се различават светиите от нас, поради което са получили Божията благодат?

- Нашите светици са имали в себе си Божествената правда, а не човешката - отговори той.

- Какво е Божествена правда? - попитах го отново.

Тогава Старецът ми разказа следното:

- Представи си двама души, които седят на масата и ядат. Пред тях е сложена чиния с десет праскови. Ако единият лакомо изяде седем от тях, а на приятеля си остави три, това е неправда.

Вместо това може да каже: “Прасковите са десет, а ние сме двама. На всеки от нас се падат по пет.” Ако изяде пет праскови, а другите пет остави на приятеля си, тогава той прилага човешката правда.

Така ние често тичаме по съдилищата, за да търсим човешката правда.

Но ако той разбере, че приятелят му много обича праскови, може да се престори, че не му харесват. Ще изяде само една и ще добави: “Изяж другите праскови, аз не ги обичам много, боли ме стомах от тях и не мога да ям повече.” Този човек се ръководи от Божествената правда, той предпочита да бъде ошетен от човешка гледна точка, но за тази своя жертва ще бъде възнаграден от Божията благодат стократно повече. Той ще получи Божия благодат в изобилие.

Ще ти разкажа още нещо, за да ме разбереш по-добре.

Представи си, че някой ми каже: “Отче, ти трябва да напуснеш килията си, защото тя е моя. Излез и отиди под кипариса в двора.” Ако аз се ръководя от Божествената правда, ще приема на драго сърце, ще благодаря за предложението и даже ще бъда доволен, че ми е отстъпил собствения ми кипарис. Но ако постъпвам според човешката правда, (защото нея прилагам в живота си), ще отхвърля предложението му, ще започна да се карам с него и вероятно ще стигнем до полицията и до съда.

Истинският християнин не трябва никога да дава под съд, нито да повдига съдебно обвинение срещу ближния си, дори ако някой иска насила да му вземе и дрехите. В това е разликата между онези, които вярват в Христа, и онези, които не вярват. Вярващите имат за закон Божествената правда, а невярващите - човешкото право.

Човешката правда е нищо в сравнение с Божествената. Нашият Господ е първият, Който е приложил Божествената правда. Той нито е търсел оправдания за Себе Си, когато са Го обвинявали, нито е протестирали, когато са Го заплювали, нито е заплашвал някого, когато е страдал. Той е понесъл всичко търпеливо и тихо, без да се съпротивлява и в най-малкото; Той дори е позволил да разкъсат дрехите Му и така Господ е бил осмян, като е застанал гол в присъствието на Своите собствени създания. Най-важното е, че Той не е търсил помощ от гледна точка на човешката правда, но вместо това е оправдал гонителите Си и е молил Своя Отец да им прости. “Отче! Прости им, понеже не знаят какво правят.” (Лук. 23:34)

За съжаление ние не следваме примера на нашия Господ, а непрекъснато се съдим с другите, например, за да си върнем парите, които ни дължат, понякога дори с лихва. В резултат на това нашата правда много пъти се превръща в начало на голяма неправда.

Някои казват, че не бива да позволяваме на другите, а също и на християните, да отнемат собствеността ни, защото така нашата снизходителност ги насърчава да постъпват нечестно. Това е едно напълно неоснователно оправдание, което показва, че обичаме повече вещите си, отколкото душите си. Когато пренебрегваме своята молитва и духовната си работа, а вместо това тичаме по съдилищата с онези, които несправедливо са ни оцетили, ние очевидно смятаме своите материални ценности за по-важни от спасението на душата си. Ние пренебрегваме и онази спасителна евангелска заповед, която казва: "... и от оногава, който взима твое нещо, не изисквай назад." (Лук. 6:30) щом според св. апостол Павел не можем да понесем да ни отнемат или откраднат наша собственост, като знаем, че обвиняването и връщането на вещите ни обратно няма да заличи греха на алчния грабител.

Ето защо за нас е добре да понасяме насилието на онези, които ни оцетяват, и да се молим за тях да бъдат избавени от алчността чрез покаяние, а не чрез изискване обратно на онава, което ни е било отнето. Единственото, което изисква Божествената правда, е да си възвърнем някога не жадваното имущество, а жадния за имущество човек, освободен от греха чрез покаянието.

Когато някой прилага веднъж човешката, а друг път Божествената правда, прилича на човек, който понякога почита Бога, а друг път се покланя на идол.

Божествената правда е противоположна на човешкото право. Човешкото право означава еднаква мярка за всички, то никога не се отклонява, а отдава дължимото на всеки, като държи повече на правилата, отколкото на човека. Божествената правда понякога се отклонява от правилата и изпитва съчувствие към всички, тя не наказва тези, които го заслужават, и щедро награждава достойните за похвала.

И така Божествената правда и милосърдие са израз на Божията любов към човечеството, докато човешката правда и съд - на повредената човешка воля. Човешката правда съществува, за да ограничи злодеянията на лоши хора. Както сухото дърво не може да расте там, където гори огън, така и Божествената правда не може да съжителства с безличния съд. Човек, който вярва в Божествената правда, никога не бива онеправдан, когато се отнасят несправедливо към него, нито търси своята правда, а обратното, приема фалшивите обвинения като истински и не се опитва да убеди другите, че е бил оклеветен, а напротив, иска прошка от тях.

Някои от нашите светии са наричали себе си невъздържани, без да са били такива в действителност, защото са вярвали в Божествената правда и са се надявали на нея. Други са понасяли обвинения в прелюбодеяние - грях, който са ненавиждали - и са поемали върху себе си всички последствия. Приемали са това, защото твърдо са вярвали в Божествената правда; дори когато са бивали онеправдани от човешка гледна точка, те са разчитали на Божествената правда, която никога не греши, нито забравя, но по Божествен начин, в нужното време оправдава човека.

Правдата е като корка - няма значение колко силно го натискаме към дъното на морето, той винаги ще изплува на повърхността. Ето защо ние трябва да понесем с радост в името на Христа всяка неправда, извършена спрямо нас, Той ни призовава винаги да търсим царството на Бога и Неговата правда и "всичко това ще ви се придаде." (Мат. 6:33) Не е възможно, когато прилагаме Божествената правда в своя живот, да не бъдем оправдани.

Ще ти разкажа една случка, която показва как Бог възнаграждава онези, които обичат Божествената правда, търсят я и се надяват на нея, и поради това предпочитат да се отнасят към тях несправедливо според човешките разбирания.

Веднъж един от гостите ми каза следното:

- Отче, постоянно чета Псалтира и виждам, че Давидовите псалми се отнасят към два вида хора: праведниците, които Бог ще възнагради: "Праведният цъфти като палма, издига се като кедър ливански" (Пс. 91:13), "Защото Господ е праведен, - обича правда; лицето Му гледа праведника." (Пс. 10:7), "Защото Господ знае пътя на праведните..." (Пс. 1:6), "Радвайте се праведници в Господа; на праведници прилича да славословят." (Пс. 32:1), "Викат (праведниците) и Господ слуша и ги избавя от всичките им скърби." (Пс. 33:18) "Той няма да се поклати довека; във вечна памет ще остане праведникът. От лоша мълва няма да се

уплаши, сърцето му е твърдо, уповавайки се на Господа.” (Пс. 111:6-7), “... Господ обича праведни, (...) а пътя на нечестивците проваля.” (Пс. 145:8-9) и нечестивците, за които Той е предвидил погибел: “Защото Господ знае пътя на праведните, а пътят на нечестивците ще погине.” (Пс. 1:6), “Господ изпитва праведния, а душата Му мрази нечестивеца и насилника.” (Пс. 10:5), “Разнеси ги, както се дим разнася, както се топи восък от огън, тъй и нечестивците да загинат от лицето Божие. А праведниците да се развеселят, да се зарадват пред Бога и да възтържествуват в радост.” (Пс. 67:3-4).

- От личен опит съм се убедил в това - продължи гостът. - И бих искал да ви разкажа нещо:

Израсъл съм в бедно семейство, баща ми имаше пет-шест парчета земя, които обработваше, за да преживеем. Един ден баща ни внезапно почина и ние останахме сами с майка ни. Петимата ми братя решиха да седнем и обсъдим какво да правим с наследството от баща ни, който нямаше време да напише завещание. Те започнаха да се карат кой да наследи най-плодородната земя.

Аз, като най-малък от братята, бях по-стеснителен и само седях в ъгъла и чаках да видя какво ще ми дадат. След като всеки взе своя дял, на мен дадоха песъчлива и необработваема земя на пусто и необитаемо място. Благодарих им, без да се оплаквам от несправедливостта им към мен.

След няколко години се ожених и поради парични затруднения заминах за Германия заедно с жена ми. С Божията помощ успях да си намеря работа и семейството ми живееше добре. Останахме в Германия 20 години. През това време работих упорито и успях да разширя своята работа. В един момент решихме да се върнем в Гърция, както и да прехвърлим работата си тук. Съвсем бяхме забравили за парчето земя, наследено от баща ми, но Бог явно не беше. Докато сме били в Германия, около тази “пуста и необитаема земя” са били построени много хотели и туристически комплекси и стойността ѝ се беше увеличила многократно. Понеже беше между тях и всички собственици предлагаха баснословни суми, за да я вземат, реших да я продам на търг и цената ѝ възлизаше на няколко милиона драхми. Продадох я на този, който ми бе предложил най-много. След като спечелих достатъчно, за да живея добре, семейството ми и аз искаме да дадем част от парите като милостиня и затова дойдох при вас за съвет.

- А братята ти какво правят? - попитах го.

- Обработват земята, за да живеят.

- Първо трябва да помогнеш на тях, за да нямат нищо против тебе, а останалото можеш да дадеш, където намериш за добре.

“Божията правда винаги се възцарява - продължи о. Паисий. Може да се забави, но със сигурност ще се прояви в живота ни. Господ казва, че нашата правда трябва да надмине тази на фарисеите, които търсят единствено човешката правда. Ето защо те са участвали в наказания, съдебни процеси, затваряния, кавги, опитвали са се да защитят своите права и не са могли да понесат да им се отнеме нещо, което е тяхна собственост, както и всяка друга неправда. Но Христос ни уверява, че “ако вашата праведност не надмине праведността на книжниците и фарисеите, няма да влезете в царството небесно. Слушали сте, че бе казано на древните (в древни времена старозаветният закон се е опитвал да освободи човека от неправдата чрез човешката правда и така да го подготви да приема Божествената) ... Око за око и зъб за зъб (това е човешката правда). Аз пък ви казвам: да не се противите на злото. Но, ако някой ти удари плесница по дясната страна, обърни му и другата. И на тоя, който поиска да се съди с тебе и да ти вземе ризата, дай му и горната дреха. И който те принуди да вървиш с него една миля, върви с него две. Томува, който ти проси, давай, и не се отвръщай от оновова, който ти иска назаем. (...) Защото, ако обикнете ония, които вас обичат, каква вам награда? Не правят ли същото и митарите? (...) И тъй, бъдете съвършени, както е съвършен и небесният ваш Отец.” (Мат. 5:20-48).

Накрая о. Паисий добави със своята благодатна разсъдителност:

- Монахът трябва да приложи в своя живот Божествената правда. Той може да остави другите да му вземат килията и всичко, което има, ако те поискат да направят това. Но на мен не ми е по сърце оня, който има семейство, да следва Божествената правда и да стане причина за разстройване на близките си. Ако си монах,

можеш да дадеш килията си и да скиташ наоколо само с едно расо. Поначало за монаха е много по-лесно да понесе всякаква несправедливост и лишения. Но когато от теб зависят и други, ти трябва да мислиш за тях, за да не страдат и да не бъдат недоволни.

През юни 19...г., в деня на св. Паисий, Старецът ме помоли да дойда с него в 1:30 ч. сутринта и да отслужим Божествена литургия заедно. (Бяхме само двамата, тъй като Старецът не искаше да придава особена тържественост на имения си ден.) След края на службата седнахме да се почерпим. Докато ми даваше сладки, говореше за Божествената правда.

Каза, че Бог не чува молитвите ни, независимо колко бдения правим и колко дълго се молим, защото се отнасяме несправедливо към ближните си. Онеправдаваме ближния си, а след това правим всенощни бдения. Напразно харчим батериите си, понеже докато не изправим живота си, Бог няма да чуе молитвите ни и всичките ни подвизи и бдения ще бъдат напразни.

Всеки от нас се грижи само за себе си, а за другия не го интересува. Затова и Бог не може да се грижи за нас. Ако ние пренебрегнем себе си, за да придобием Божествената правда и обикнем Бога и ближния си, тогава и Бог ще се грижи за нас и няма да остави да ни липсва и най-малкото нещо.

Когато бях в армията по време на войната и врагът ни атакуваше безпощадно, се скрих в един изкоп. След малко един войник ме попита:

- Арсений, може ли да дойда при теб, защото съм в опасност?

Казах му да дойде. Изкопът беше малък и не можехме да се съберем и двамата. Когато влезе, той зае цялото място, за да се запази от куршумите, и ме избута настрана. След това и друг войник попита дали може да влезе вътре. Аз казах "да" и излязох навън, изцяло изложен на куршумите. Изведнъж един куршум мина толкова близо до мен, че отнесе малко от косата ми, но за щастие, изобщо не докосна кожата ми. Виждаш ли, когато не гледаш себе си, как Бог те пази.

ЗА БОЖИЯ ПРОМИСЪЛ

“Погледнете на древните родове и вижте: кой е вярвал Господу, и е бил посрамен?” (Сир. 2:10)

Промисълът е Божията грижа за нас. Всичко, което е извършено по Божи промисъл, е направено по най-добрия възможен начин, боголепно и не би могло да бъде устроено по-добре. Това, че Бог промисля за човечеството, се разбира от следното логично разсъждение:

Господ е благ и затова Той се грижи и промишлява за Своите творения (защото този, който не се грижи, не е добър). Също и в природата на хората, както и на животните, е да се грижат за децата си. Човек, който не се грижи за своите деца, се смята за лош. Тъй като Бог е премъдър, Той проявява грижа за цялото творение по най-съвършен начин. Когато разглеждаме делата на Божия промисъл и свидетелстваме за тях, ние се възхищаваме от Неговата благост. Трябва да Го славим и да приемаме всичките Му дела, без да се стремим да ги изследваме, дори понякога да ни изглеждат несправедливи или неразбираеми.

О. Паисий ми разказа следния случай:

- Веднъж трябваше да замина за Атон и се нуждаех от хиляда драхми за път, а точно тогава няха никакви пари. Бях казал на пощенския служител да връща на хората чекове, които пристигат на мое име. Докато се намирах в това трудно положение, един от монасите заедно с пощата ми донесе анонимен чек за хиляда драхми. На адреса на подателя беше написано името “ВСЕЦАРИЦА”. Когато разбрах, че това е знак на Божия промисъл, аз се разплаках от благодарност към Бога и Неговата Майка.

Много неща съм видял през живота си и това е удивително. Ако не се грижиш за себе си, Бог дори няма да ти позволи да помислиш, че имаш нужда от нещо. Виждаш, че този чек ми е бил изпратен още преди да разбера, че ми трябва хиляда драхми. Бог, нашият благ Отец, ни дава всичко, от което имаме нужда още преди да разберем и да Го помолим за помощ. Неговият промисъл се грижи за всичко, но Той трябва да види, че имаме упование в Него. В този момент Старецът посочи за пример казаното в Евангелието: “И тъй, не се грижете и не думайте: какво да ядем, или какво да пием, или какво да облечем? Защото всичко това търсят езичниците, и защото вашият Небесен Отец знае, че имате нужда от всичко това. Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде.” (Мат. 6:31-33), “... защото вашият Отец знае, от какво имате нужда, още преди да поискате от Него.” (Мат. 6:8)

Наше задължение и занимание трябва да бъде да угаждаме на Бога и на ближния си; не трябва да се занимаваме много със своите нужди, защото Бог ще има грижа за тях. Има едно негласно духовно споразумение между Бога и човека. Той ще се грижи за нас, ако ние се съсредоточим върху Бога и заживеем за Него. “Всичките си грижи Нему възложете, защото Той се грижи за вас.” (1Петр. 5:7)

Един ден дойде на гости г-н И. Ф. от Германия. Съвсем скоро беше завършил проекта за рибарник в Комотини (град в Северна Гърция) и поиска да се помоля за одобряването му от властите. От любопитство поисках да ми разкаже за начина на размножаване и растежа на рибите. Той ми отговори следното:

- Малките рибки, отче, със самото си раждане имат едно мехурче в корема си, наречено лецитинова торбичка. Тя съдържа всички витамини и хранителни вещества, необходими през първите критични дни от живота им. Когато запасите в торбичката се свършат, коремът на малките рибки вече е достатъчно развит, за да приема храна от морето.

Когато чух това, бях дълбоко развълнуван. Няколко дена поред душата ми непрестанно славеше Бога и си мислех:

Бог е толкова благ, че дори и за малките рибки, които е сътворил за храна на човека, се грижи премъдро, та да могат да растат без притеснения. Колко жалко за нас, че постоянно се тревожим и нямаме доверие в Него за всяко нещо. Това е ужасно! Бог се грижи с най-големи подробности и за най-малките Свои създания.

Колко повече се грижи за нас, Неговия образ, заради който е направил всичко! Но ние сме слепи и не можем да видим Неговия промисъл, който покрива всяка страна от живота ни.

“Когато някой живее просто, гледа на себе си смирено и чувства нуждата от бащинската десница на Бога, тогава той отхвърля своите тревоги и грижи и има вяра в Него. Когато Бог види, че тази душа Му се доверява във всичко, Той я покрива със Своята грижа и промисъл, а тя ясно вижда Божията помощ, която ѝ се оказва, и от това се радва.

Бог иска душата ни да бъде проста, без много мисли и знания, като дете, което очаква всичко от родителите си. Затова Господ е казал: “Ако не станете като деца, няма да влезете в царството небесно.” Трябва с много простота да се молим на Бога и да признаваме своята немощ пред Него, и така ще успеем да се извадим от грижите и тревогите си - както сянката отблизо следва тялото ни, така и Божията милост ще следва нашето смиреномъдрие и вяра.”

“Когато вярваме в Бога и имаме доверие към Неговата бащинска грижа и промисъл за нас, ние изобщо не трябва да мислим за себе си, но вместо това трябва добре да знаем, че Бог познава всичките ни нужди и се грижи за проблемите ни, от най-малките до най-големите. Единственото, което трябва да желаем, е да позволим на Божията любов и промисъл да действат в живота ни, когато Той желае, и както Той намери за добре. Когато имаме тази вяра и това вътрешно разположение, ние ще можем да видим Божиите чудеса - Самия Бог, Който е близо до нас при всички обстоятелства. Но за да стане това, трябва да отхвърлим всяка помощ, която иде от света, и да не се надяваме на хора, но с чисто сърце, непоколебимо и доверчиво да предоставим ума си на Бога. Само тогава Христовата благодат незабавно ще покрие душата ни.”

“Божият промисъл ще се погрижи за всичко в живота ни, само ако отхвърлим всичко друго и изцяло и без разсейване прилепим ума си към Неговата любов. Тогава Бог ще ни служи чрез Своя промисъл (както винаги прави за Своите верни раби) и ще видим, че не ни липсва нищо, както Сам Той е казал: “Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда и всичко това ще ви се придаде.” (Мат. 6:33) Когато някой има за единствена цел в живота си да търси Божието царство и да придобие Божествената правда, тогава Бог, Който никога не е несправедлив и в Когото няма лъжа, ще даде на душата ни всичко останало.

Но някои имат погрешна представа за Божия промисъл: мислят, че ако се грижат за светски неща и се привързват към тях, в същото време могат да очакват и помощ от Бога. Божията помощ към хората, които мислят така, би била разрушителна за тях, защото би продължила тяхната привързаност към земните неща. Бог им помага, като допуска изкушения и трудности в живота им, за да ги накара да намразят светските неща и изцяло да обърнат любовта на сърцето си към Него.

Бог се грижи за всички, за праведни и неправедни: “Той оставя Своето слънце да грее над лоши и добри.” (Мат. 5:45) И все пак има разлика: Божият промисъл е явен и видим в живота на благочестивите хора, докато в живота на грешните той се наблюдава косвено, отчасти и понякога сякаш не съществува. Бог понякога изоставя грешниците, за да смири душите им чрез трудностите в живота и чрез временното, привидно “отсъствие” на Неговия промисъл, и така да събуди тяхната вяра и любов към Него.

Това е напълно справедливо, защото човек, който вярва в Божествената правда, иска Бог да ръководи живота му и да бъде негов Покровител, докато този, който разчита на човешката правда, иска сам да управлява живота си въз основа на своите знания, без да осъзнава своята немощ - т.е. че не може да направи нищо без Бога. “... защото без Мене не можете да вършите нищо.” (Иоан 15:5) и “... ако и най-малкото не можете направи, защо се грижите за другото?” (Лук. 12:26) Така той с право ще бъде изоставен от Бога, за да познае добре своята немощ и да потърси с цялото си сърце помощ от Висините.”

“Никога не съм имал пари в себе си и в един момент ми потрябваха хиляда драхми. Като почиствах двора, погледът ми се спря върху дупките в тухлата, която бях сложил под дъската, за да има на какво да седат гостите. В една от дупките забелязах едно малко листче хартия, което извадих с пръчка. Разгънах го и в него видях сметка за хиляда драхми, заедно с имена за поменаване на Св. литургия.

Бях дълбоко развълнуван по две причини: първо, възхищавах се как Божият промисъл се бе погрижил за моята нужда много преди аз да разбера за нея, и второ, възхитих се от вярата на човека, който бе сложил

сгънатата хартийка в дупката на тухлата, убеден, че ще я намеря по някакъв начин. (Трябва да е знаел, че никога не взимам пари и затова е намерил свой собствен начин да ми я даде.)”

“Понякога ми минава някаква мисъл, която не е от първостепенно значение: например, че виното за Св. Причастие ще свърши скоро, но веднага я отпъждам от съзнанието си. За отбелязване е, че още същия ден или на следващия, някой ми донася вино за Св. Причастие. Повече от всичко ме удивлява фактът, че този, който носи виното, идва от далече, например от о-в Крит в Северна Гърция, така че той е купил виното много преди да разбере, че ще имам нужда от него.

Така аз ясно виждам, че Бог се грижи за всичко много преди да помислим, че се нуждаем от това и да се обърнем към Него за помощ, “защото вашият Отец знае, че имате нужда от всичко това. (...) И тъй, не се грижете за утре...” (Мат. 6:32-34)”

“Трябва изцяло да се оставим на Божия промисъл, защото това е единственият начин да се избавим от всеки страх и тревога, и от всяка злина. Защо трябва човек да се тревожи, когато чувства, че Бог се грижи за всичко?”

За да може да се довери на Божествения промисъл, човек трябва да се освободи от привързаността си към земните неща и от всяка житейска грижа и да очаква Бог да се погрижи за него. Например ако някой спестява пари, за да има с какво да преживее в трудни дни, или за да покрие всичките си нужди, тогава той се уповава на себе си и на парите си, но не и на Бога. Той трябва първо да превъзмогне своята привързаност към парите и упованието си на тях и да възложи всички свои надежди на Бога, защото не може да се съвместят и двете неща. Не искам да кажа, че не трябва да използва парите си - имам предвид, че не трябва да разчита изцяло на тях и да им отдава сърцето си.”

За да ни даде пример за това как Бог промишлява и отсъжда за Своите творения, докато много пъти ние се възмущаваме и се сърдим, като не разбираме Неговите дела, о. Паисий ни разказа следния случай:

“Един старец в пустинята, виждайки неправдите в света, се молел Бог да му разкрие защо благочестиви и вярващи хора са бедни и страдат несправедливо, докато несправедливите и грешните са богати и задоволени. Докато молел Бог да му открие тази тайна, чул глас, който му казал:

- Не се опитвай със собствения си ум и сила да обхванеш това, което не можеш, и не се стреми да изследваш Божиите тайни, защото Неговите съдби са бездна. Но все пак, ако искаш да научиш нещо, иди в света, внимателно наблюдавай онова, което се случва, и ще ти се отдаде да разбереш една малка част от Божиите съдби. Тогава ще узнаеш, че Божието промислително управление на живота е неизследимо и непостижимо.

Като чул това, старецът напуснал уединението си. Повървял малко и стигнал до една поляна. Там имало чешма близо до едно старо дърво с широка хралупа. Той се скрил в нея, за да наблюдава оживения път, който минавал край поляната. След малко по него минал богат човек на кон и се спрял да пие вода и да си почине. Седнал на поляната, извадил кесията си, в която имало сто златни монети, и започнал да ги брои. Когато свършил, вместо да я прибере в джоба, без да иска, изтървал кесията си на тревата. Като се нахранил и си починал, се качил на коня и тръгнал, без да разбере, че е забравил кесията си.

След известно време минал друг човек. Спрял се до чешмата и като видял кесията със злато, я взел и забързал през полето. След малко дошъл един бедняк. И той бил уморен, пил вода и седнал да яде хляб. В това време богатият се върнал разярен да си търси кесията, погледнал свирепо, нахвърлил се върху него и му изкрещял да върне парите. Беднякът го уверявал и се кълнял, че не е виждал неговата кесия, но богатият започнал да го удря и да го бие, докато го умъртвил. След това претърсил дрехите му и като не открил кесията си, останал много огорчен.

Старецът внимателно наблюдавал всичко, много се наскърбил за несправедливата смърт на бедняка и със сълзи се молел на Бога:

- Господи, какво означава тази Твоя воля? Открий ми как Твоята благост може да понесе такава неправда? Един изгубва парите, друг ги намира, а трети бива несправедливо убит!

Докато се молел и плачел, се явил Божий ангел и му казал:

- Не скърби, не се огорчавай за злото и не мисли, че станалото не е по Божия воля. Помни, че нещата, които стават, са защото Бог ги допуска, за да вразуми хората и за тяхна полза.

А сега слушай внимателно: човекът, който загуби парите, е съсед на този, който ги намери. Той имал градина, която струвала сто златни монети. Богаташът, който бил алчен човек, го принудил да му продаде градината само за петдесет. В своята безпомощност той се молел Бог да му върне според справедливостта Си, и Бог му върнал двойно. А бедният човек, който бе убит несправедливо, някога също е извършил убийство, но честно се покаял и е живял остатък от своя живот според Божията воля. Той постоянно се молел Бог да му прости убийството и казал: "Боже, дай и на мен същата смърт, каквато аз причиних на другия!" Разбира се, нашият Господ му е простил веднага след като се е покаял. Но Той е бил впечатлен от благочестието и чувствителността на Своя раб, който не само се опитал да спазва заповедите Му, но искал и да заплати за греха си. Така Бог изпълнил желанието му и дал възможност да умре от насилствена смърт - така, както искал самият той - и го взел на небето до Себе Си, като го увенчал със слава за неговото дълбоко и самоотвержено покаяние!

Третият човек, алчният, който загубил златните монети, и извършил убийство, щял да отиде в ада заради своите два гряха - алчност и скъперничество. Бог е допуснал да извърши насилие и убийство, за да може човекът да изпита душевна мъка, която ще го доведе до покаяние. Така грехът на убийството станал причина за решението му да остави света и да стане монах.

Сега къде и при кои обстоятелства виждаш, че Бог е несправедлив, безмилостен и жесток? Не трябва да изследваш Божиите съдби, защото те са правилни и известни само на Него. Докато ние съдим неправилно и Божиите съдби ни се струват несправедливи. Трябва да знаеш, че много неща се случват по Божия воля по причини, които ние не знаем. Ето защо за нас е правилно да казваме: "Праведен си Ти, Господи, и справедливи са Твоите съдби." (Пс. 118:137)

О. Паисий ни разказа следния случай:

- Когато бях млад и още живеях в манастира, отците ме изпратиха да убедя един старец, чиято килия беше наблизко, да дойде в манастира, за да можем да се грижим за него. Аз отидох при него и му казах:

- Отче, сигурно вече ти е много трудно да се грижиш за себе си. Защо не дойдеш в манастира? Ние ще се грижим за тебе.

А той отговори:

- Отче, Бог се грижи за малките червейчета и им доставя храна, за да живеят. Нима няма да се погрижи и за мен, големия стар червей?

Поклонниците, които идваха при Стареца, винаги му носеха храна. В началото той отказваше да приеме всякакви подаръци и им казваше да си ги вземат обратно. Те се чувстваха нещастни и си мислеха, че о. Паисий не приема подаръците им, защото са грешни. Така той се чувстваше някак задължен да ги приеме и когато гостите си тръгнаха, даваше подаръците на следващите поклонници и им казваше да ги предложат на някои стари, бедни монаси, които живеяха наоколо.

Веднъж няколко поклонници, на които беше дал да занесат нещо на един стар монах, който живееше срещу скита "Св. Пантелеймон", го попитаха:

- Отче, защо не задържите за себе си някои от нещата, които ви донасят гостите?

- Една от причините е, че ако приемам всички тези неща, накрая ще трябва да отворя супермаркет. Второ, аз винаги мисля за Бога, Който е помогнал на израилтяните и им е давал "мана" всеки ден, а онези, които са били маловърни и са запазвали маната за следващия ден, винаги са я намирали развалена. Така Бог е искал да накара хората да се доверяват изцяло на Неговия промисъл и да се избавят от своята болезнена загриженост.

ЗА МОЛИТВАТА

“А кога се молите, не говорете излишно като езичниците, (...) защото вашият Отец знае, от какво имате нужда, още преди да поискате от Него.” (Мат. 6:7-8)

“Трябва постоянно и непрестанно да казваме Иисусовата молитва. В сърцето и ума трябва да остава единствено Христовото име. Когато изоставяме молитвата си, която е нашето общуване с Бога, дяволът намира начин да ни помрачи с помисли. Така ние преставаме да знаем какво искаме, правим или казваме.”

“Душата постоянно трябва винаги да бъде готова и будна, и винаги във връзка с духовната “главна квартира”, т.е. с Бога. Само тогава тя ще се чувства сигурна, изпълнена с надежда и радост.

Когато бях в армията по време на войната, бях свързочник. Забелязвах, че се чувстваме сигурни само когато се свързваме с щаба на армията всеки час. Когато връзката беше ограничена на всеки два часа, се чувствахме малко несигурни, а понякога, когато можехме да се свържем само сутрин и вечер, се чувствахме неразположени, самотни и изгубени. Същото е и с молитвата. Колкото повече се молим, толкова по-сигурни се чувстваме в духовно отношение.”

“Когато някой се занимава с ръчна работа, това му помага да казва Иисусовата молитва и същевременно да работи. Но когато извършва по-фина работа, която изисква съсредоточаване, например когато кара кола или оперира болен, също трябва да казва Иисусовата молитва, за да му помага Бог и да го просветли; но тогава трябва да се моли в сърцето си, а ума да използва за съсредоточаване върху работата си, и така да избегне всякаква грешка.”

“Когато страдаме поради тесногърдие, трябва да се молим за Божия намеса. Ако Той не се намеси и не помогне, тогава кога друг път ще го стори?”

“Трябва да се молим за другите хора с разкажание и болка в душата си. Можем да постигнем това, само ако поради нашето смирение виждаме в себе си причина за всичко, което се случва на нашия ближен.”

- Но, отче, как можете да приемете, че вие сте причина за развода на едно семейство в Атина?

- Добре, казвам си: ако бях светец като древните отци, аз щях да моля Бог да ги накара да се обичат отново, и Той би им помогнал, защото е обещал да слуша светиите. Но понеже не съм светец, Бог не ме слуша. Значи имам вина, задето това семейство се разпада, както и за злото, съществуващо в света. Затова никога не осъждам никого, но винаги обвинявам себе си за всичко, тогава Бог помага.”

“Не трябва да постъпваме като деца и постоянно да безпокоим Бога за дребни неща. Когато се молим за нещо, което може да бъде извършено с човешки сили, ние трябва да опитаме според силите си да го свършим сами. Към Бога трябва да се обръщаме само тогава, когато нямаме сили да постигнем това, което искаме.”

“Иисусовата молитва трябва щедро и всеотдайно да блика от душата ни, като в същото време мислим за всички добрини, които Бог ни е сторил.”

“Трябва винаги да казваме Иисусовата молитва, независимо къде сме, а не само сутрин и вечер. Когато вървим, да не пилеем времето, но да се възползваме от него и да повтаряме молитвата. Когато работим на оживено място и ни е трудно да се съсредоточим върху нея, можем да я казваме тихо, за да не смущаваме другите.”

“Ако някой се моли правилно, Бог го слуша, дотолкова доколкото молитвата е от полза за този, за когото се моли.”

“Молитвата на тези, които се молят за света, е полезна за вярващите християни, които имат особени и сериозни проблеми, защото и едните, и другите, са настроени “на една и съща честота.”

“Когато искам да си почина, се моля. Разбрах, че единственият ефективен начин за почивка е молитвата. Следователно, молете се и четете.”

“Преди да започнете молитвата си, прочетете една глава от Свещеното Писание или разказ от Патерика, за да съберете ума и сгреете сърцето си. След това започнете да се молите.”

“Чрез молитвата вие освещавате себе си и работата си. Когато на работното място дойдат нови хора, първо им покажете как да се възродят духовно, и след това им покажете практическата страна на работата. Ще ви дам пример как това може да бъде от полза както за вас, така и за тези, с които работите.

Представи си, че някой има шивачница. Неговите работници не са вярващи хора и ругаят, докато работят. Поради това хората, които носят дрехите, ушити от тях, ще бъдат под влиянието на дявола. Постепенно ще разберат, че нещо не е наред с тази шивачница и ще потърсят друга. Божията благодат също ще се отдръпне от нея и тя може да бъде закрыта.

Случва се обратното, ако собственикът наеме благочестиви работници и най-напред се погрижи за духовното им възпитание и едва след това им покаже същността на работата.

В днешно време хората предпочитат да си купуват икони и други предмети от манастирите, защото знаят, че докато работят, монасите и монахините казват Иисусовата молитва, и затова всичко, което правят, е благословено. Когато поклонници отидат в манастир и ядат храна, сварена без олио, я намират за много вкусна, и казват:

- Не съм ял такава вкусна храна и в най-добрия ресторант. Как може да бъде толкова вкусна, след като е сготвена без олио?

Ако готвачът в ресторанта говори неприлични думи, докато готви, и от години не е стъпвал в църква, как може храната да бъде благословена? И обратното, докато готви, монахът се моли и сърцето му е изпълнено с добри чувства, той мисли, че приготвя храна за земни ангели. Освен това, когато монасите сядат да се хранят, казват молитва, за да благословят храната. Как тогава тя няма да бъде вкусна?

И така, когато някой дойде при вас, за да започне работа, погрижете се да се възроди духовно и след това му покажете работата - така вашата дейност ще има Божието благословение и ще преуспява.”

“Старецът Паисий винаги се молеше от сърце за целия свят. Той посвещаваше деня да облекчава мъката на скърбящите, а нощта - на Бога. Почиваше за малко в ранните сутрешни часове, за да събере сили след всенощната молитва и да може да помага на хората през деня.”

“Св. Арсений Кападокийски, който беше свещеник, винаги четеше много молитви, различни за всеки отделен случай. Понеже броят им в Требника е ограничен, понякога не можеше да намери подходящата за случая молитва. Тогава св. Арсений си служеше с Псалтира, като избираше необходимия за всеки случай псалом.

О. Паисий също си служеше с Псалтира и всеки ден го прочиташе целия. Понякога разпределяше нощните часове така: от 9.00-10.00 ч. се молеше Бог да пази тези, които се връщат от работа късно, от 11.00-12.00 ч. за тези, които пътуват, да бъдат запазени от злополука, от полунощ до 1.00 ч. се молеше Бог да помогне на хората да стоят настрана от нощните заведения с лошо име, където обикновено прекарват нощта. Поначало той се молеше за всяка една ситуация: за хората, които лежат в болница, за съпрузите, които са в конфликт, Бог да утеши децата им и т.н.

ЗА СМИРЕНИЕТО И ТЪРПЕНИЕТО

“Бог се противи на горделиви, а на смирени дава благодат.” (Иак. 4:6)

Отец Паисий често казваше:

- Когато търпеливо понасяме затрудненията си и се обръщаме към Бога за помощ, виждаме, че Той ни дава най-доброто възможно решение. За съжаление в наши дни хората са много нетърпеливи. Христос ни уверява, че само тези, които са търпеливи, ще наследят царството Божие. “Ония, които като чуят словото, пазят го в добро и чисто сърце и принасят плод с търпение.” (Лук. 8:15) - “а който претърпи докрай, той ще бъде спасен.” (Мат. 24:13) - “с търпението си спасявайте душите си.” (Лук. 21:19)

“Понякога Бог допуска наш близък или колега да ни причинява неприятности, за да изпита нашето смирение и търпение, но вместо да сме Му благодарни за възможността, която ни се дава, ние я отхвърляме и отказваме да бъдем изцелени. Това е същото, както да отказваме да платим на лекаря, който ни слага инжекция, когато сме болни.”

“Добрият християнин трябва да търпи и покварените началници, за да бъдат удивени от доброто му поведение, докато те постъпват несправедливо.”

“Бог не иска ние, Неговите деца, да страдаме. Той ни изпраща изкушения и трудности, за да станем съвършени. Когато достигнем съвършенство, тогава и изкушенията в живота ни ще престанат.”

“Ние, християните, не трябва да мразим скърбите и да се опитваме да се избавим от тях; скърбите са необходимо средство по пътя към съвършенството.”

“Когато хората се отнасят към нас несправедливо, ние трябва да се радваме, защото Божията правда, която стои много по-високо от човешката, ще ни защити. Трябва или да търсим човешката правда, или търпеливо да чакаме правдата Божия. Трябва обаче да внимаваме самите ние да не търсим несправедливо отношение от страна на другите, защото това ще бъде нечестно от наша страна и ще свидетелства за липса на любов към ближния.”

“За нас е добре да се надяваме на божествената правда, когато към нас постъпват несправедливо, и да не отвръщаме на извършената към нас неправда. Тогава не само ние, но и децата ни ще спечелят от това. Но съвсем друго е, когато ни упрекват и упрекът е напълно справедлив.”

“Когато Бог вижда, че ние сме горди и дръзки, Той допуска изкушения в живота ни. И ще ги отстрани от нас само тогава, когато види, че сме се смирили.”

“Когато за първи път отидох в манастира, се питах: “Трябва ли да се смиря и да се покорявам само на стареца, или и на отците, и на послушниците?”

Веднъж, когато разговаряхме за това, той ми каза:

- Моят ум ми подсказва, че дори животните са по-добри от мен, затова аз се смирявам и им се покорявам. Много рано тази сутрин, уморен от бдението и изтощен от болестта, легнах да си почина. След малко чух едно коте да мяука пред килията ми, сякаш искаше нещо. Действително исках да си почина, но се смирих и, въпреки желанието си, станах и отворих на котето. Завалях и аз го пуснах да влезе, за да не се намокри. Тогава как мислиш: трябва ли да се покорявам на животните, или не? Мислите ми подсказват, че трябва.

- Отче, трябва ли да проявяваме разсъдителност при послушанието, или да се подчиняваме с пълно доверие, без въпроси?

Той отговори така:

- След като доброволно сме приели послушанието към добър духовен отец, който е смирен и всеотдаен, трябва да му се покоряваме безрезервно. Ще ти дам един пример, за да разбереш как Бог действа в живота ни. Да предположим, че игуменът ти каже да отидеш до манастира Ивер, откъдето да вземеш лодка до Лаврата и да изпълниш една поръчка. И ти му отговориш според своята собствена разсъдителност: "Отче, няма ли да имам по-голяма духовна полза, ако вървя през гората, понеже ще бъда сам? В лодката ще има много хора и може да вляза в безполезен разговор, който да ми навреди." За да не влиза в спор с тебе, игуменът може да ти каже да направиш както искаш. Но ти трябва да знаеш, че действаш по своя воля и не проявяваш послушание към игумена. Тогава Бог може да допусне да ти се случи нещо лошо, докато вървиш в гората - да бъдеш ухапан от змия, да паднеш и да си счупиш крака или да се загубиш, за да те научи да се смиряваш и да не търсиш само своята полза, а вместо това да оставиш на Него да направи това, което е най-добро за тебе. От друга страна, ако ти не търсиш своята воля, но послушаш игумена и вземеш лодка до Лаврата, тогава Бог ще те запази и ще видиш, че разговорите с други хора няма да навредят на душата ти.

Трябва да проявяваме послушание към нашите духовни отци без колебание и съмнение. Ако премисляме това, което са ни казали и го преценяваме със собствения си ум, трябва да знаем, че се подчиняваме не на духовния отец, а на собствената си воля. Трябва да помним, че Божията благодат бива привлечена от простосърдечните хора, които смирено се доверяват на духовните си отци и не вярват на своите мисли.

Целта на пълното, безрезервно послушание на монаха към неговия старец е съвършеното очистване на ума и подчинението на неговата воля на Божията благодат. Когато на монаха бъде даден този дар, тогава целта на послушанието е постигната и "против такива няма закон." (Гал. 5:23)

О. Паисий казваше, че духовната работа на христианина трябва да бъде насочена към придобиването на смирение.

- Бог силно обича човека; Той знае много добре проблемите на всеки от нас и иска да ни помогне още преди да сме Го помолили за това. Понеже Бог е всемогъщ, няма трудности, които не би могъл да преодолее, с изключение на една. Трудността, която Бог среща, и, повтарям, тя е единствената, е тази, че Той "не може" да помогне, когато душата не е смирена. Бог "тъгува", защото вижда как Неговото създание страда, но Той "не може" да предложи никаква помощ. Каквато и помощ да предложи, тя би наранила човека, защото духът му не е смирен.

Това, което се случва на човека, зависи изцяло от неговото смирение. Например виждаме някой, който се бори и накрая бива победен от своята страст. Бог допуска това да се случи по една-единствена причина: душата му е изпълнена с гордост и самонадеяност. Може би този човек мрази своята страст и упорито се бори срещу нея, но не постига нищо, защото Бог не му помага, и няма да му помогне, докато не смири себе си. Въпреки че мрази тази страст, той е обладан от гордост, която води след себе си другите страсти. "Гордостта е причина за всички страсти.", казва св. Иоан Лествичник.

Човек се стреми към духовен напредък и моли Бог да му даде любов, молитва, послушание и всички други добродетели. Трябва да знаем, че докато не се смирим, Бог няма да ни ги даде, без значение колко дълго и усърдно се молим. Ако единствената ни цел е смирението, тогава Бог даром ще ни даде всичко друго.

Бог иска само едно от нас: нашето смирение. Той няма нужда от нищо друго, освен от това да се смирим, за да ни направи участници в Неговата божествена благодат, която ни е била дадена в тайнството на светото Кръщение. Въпреки че все още не сме Го обикнали, нито сме се борили да придобием Неговата благодат, Той ни я е дал като дар поради Своята безмерна благост. Единственото, което Той иска от нас, е да се смирим и да му отвърнем с благодарност за Неговата любов. Така божествената благодат, която е в нас, ще има възможност да се прояви. Тя ще ни накара да обичаме Бога и да се стремим да Го познаем, тя ще направи всичко за нас, само ако се смирим и я оставим да действа в нас. Единствената пречка пред силата на Божията благодат е нашата гордост и липса на смирение.

Св. апостол Петър в 5 глава на своето Първо послание ни помага ясно да осъзнаем грешката си и ни казва какво трябва да правим: "... облечете се в смиреномъдрие, защото "Бог се противи на горделиви, а на смирени дава благодат." И тъй, смирете се под крепката ръка Божия, за да ви въздигне, кога дойде време. Всичките си грижи Нему възложете, защото Той се грижи за вас." (1 Петр. 5:5-7)

Ако ние се съсредоточим единствено върху това как да придобием смирение, тогава всичко ще ни бъде дадено от Бога като благословение. А когато се грижим за всичко друго с изключение на това да придобием смирение, тогава никога няма да постигнем нищо добро, а дори и да постигнем, няма да бъдем в състояние да го задържим задълго. Само едно нещо ни е необходимо: смиряване на сърцето, което ще ни въведе в царството на Божията благодат.

“ПОСЛЕДНИ ВРЕМЕНА”

Един ден преди началото на Великия пост през 1987 г. отидох в килията на о. Паисий. По това време се водеха много разговори за новите лични карти, съдържащи кода 666. Попитах Стареца дали на тези карти наистина е написано числото от Книга на Откровението, и той отговори:

- По много лукав начин се опитват да установят нова финансова система и да поставят капан по пътя на християните. В Гърция прилагането на тази система се отложи за известно време. В Америка вече отбелязват с лазерен лъч числото на “звяра” на челото и на ръката. През 1982 г. е бил поставен печат на 3000 души, първо са поставили знака на известните личности като специално отличие.

Тогава о. Паисий донесе два листа хартия, един от Китай и един от Европа, на които бяха нарисувани бутони с числото 666. Показа ми и няколко рекламни бланки на австралийски банки, които рекламират новата финансова система, гарантираща сигурност на този, които носи знак на челото и на дясната си ръка, а също и книгата “НОВАТА ФИНАНСОВА СИСТЕМА 666”, написана от една американка, М. С. Релф, и добави:

- Много ми е мъчно, че тайната, която бе открита на св. Иоан Богослов, сега явно започва да действа. Много хора, дори свещеници и епископи, разглеждат този въпрос по светски, вместо да се опитат да го разберат духовно. Те казват на хората, че няма нищо особено и че няма значение дали ще приемат новите лични карти, и изобщо намират извинения за неизвинимото. Това е погрешно, защото те успокояват хората и ги въвлечат в ситуация, от която няма да може да излязат. Разбира се, те ще бъдат отговорни за това.

Много хора, които знаят за несъгласието ми с въвеждането на тези лични карти, говорят: “Какво от това, че Паисий така казва? Това е мнение на някакъв си монах, а не мнението на Църквата.” Но не е така. Аз не изразявам своето лично мнение, но смирено посочвам на онези, които ме питат какво е мнението на Църквата, на Божието слово, на Евангелието.

Съгласен съм, че никой, независимо дали е духовник, или Патриархът, или Паисий, не трябва да си съставя свое лично мнение и да го изразява пред Божия народ. Вместо това ние трябва да подчиним собственото си мнение на мнението и волята на Бога, които узнаваме от Светото Евангелие.

Веднъж при мен дойде един свещеник, който беше чул, че постоянно съветвам хората да бъдат внимателни с тези лични карти и какво отношение да имат към антихриста, чиято система методично си пробива път.

- Отче, не е ли по-добре да говорим за Христа, отколкото през цялото време да се занимаваме и да говорим за антихриста?

- Когато заговорите на една 90-годишна жена за сватби, кръщенета и други празненства, тя си припомня миналото и се чувства щастлива. Но тя може внезапно да умре, без да е подготвена, имайки в ума си само сватби, удоволствия и измамно щастие. Но ако ѝ заговорите за смъртта на други възрастни хора, за погребения и за болни на смъртно легло, тогава тя ще започне да мисли, че трябва да се подготви духовно за своята смърт, да отиде на изповед и т.н. Същото важи и за духовниците и свещениците по отношение на темата за антихриста. Трябва да помогнем на вярващите да бъдат будни и да вложим в душата им добро безпокойство¹, за да се подготвят за идващите трудности. Не трябва да всяваме паника, защото те не са тези, които ще се окажат в тежко положение - по-скоро това са хората, които ще застанат на страната на дявола. В Откровението е записано, че ние също ще срещнем трудности, но хората на дявола ще бъдат тези, които ще пострадат от апокалиптичните язви. Нещата за тях ще бъдат по-трудни, защото ще имат за противник Самия Бог.

Много неща се казаха за въвеждането на новите лични карти. Трябва да чуем какво ще каже Църквата - тя трябва да заеме ясна позиция по този въпрос, така че вярващите да знаят как да постъпят. Също така

---

¹ Добро безпокойство - гравивно, положително безпокойство, което ни прави по-сериозни и задълбочени в личното покаяние, и по-усърдни в борбата с умъртвяващите ни страсти. С добро безпокойство, а не със смут и паника трябва да посрещаме белезите на “последните времена”

Църквата трябва да определи епитимия за онези, които по необходимост са приели тези лични карти, за да могат да разберат, че това е падение. Носейки такава карта, както показва и самата дума², човек изцяло се отъждествява с нея.

Днес мисленето на тези, които се смятат за “компетенти”, влияе на хората. Хората са станали роби на удобствата и комфорта. Макар и да знаят, че трите шестици от Кода на универсалния продукт са знакът на дявола, те приемат да се подпишат под него. Те са отговорни за това, което вършат, защото знаят какво означава. Ако не знаеха, щяха да имат извинение.

Страните - членки на Съвета на Европа няма да постигнат съгласие, защото всяка от тях има различна културна история и традиции.

- Отче, чувал съм, че в Йерусалим има един човек, който казва за себе си, че е пророк Илия. Можете ли да ни кажете нещо за това?

- Никога не бързай да правиш заключение. Ако кажеш, че е пророк Илия, а той не е, ще те обвинят в лъжа. Ще ти дам пример. Когато видиш, че в саксията покълва стръкче, все още не знаеш какво е то. Изчакай и когато порасне още малко, всички ще могат да го различат.

През Великия пост на 1987 г. отидох при Стареца по личен въпрос. Докато бях при него, той ми каза:

- Написах една статия за новите лични карти. Имаш ли време да я погледнеш?

Казах му, че имам много време. След като прочетох текста, разговаряхме дълго. Тук бих искал да покажа написаното от Стареца за личните карти, за да може всеки християнин да го прочете и да го пази като духовно завещание и свидетелство по този въпрос.

Знакът на последните времена 666

След демонската буря ще изгрее божествената животворна светлина.

Зад светския дух на днешната “свобода”, зад липсата на уважение към Христовата Църква, към по-възрастните, към родителите и учителите, които имат страх Божий, се крият духовно робство, смут и анархия, които водят света към безизходица, към душевна и телесна гибел.

Зад съвършенството на системата за обслужване с електронни карти се крие световната диктатура, господството на антихриста: “И той ще направи щото на всички - малки и големи, богати и сиромаси, свободни и роби - да се даде белег на дясната им ръка или на челата им, та никой да не може нито да купува, нито да продава, освен оня, който има тоя белег, или името на звяра, или числото на името му. Тук е мъдростта. Който има ум, нека пресметне числото на звяра, понеже е число на човек, и числото му е шестотин шейсет и шест.” (Откр. 13:16-18)

Св. Андрей Кесарийски пише: “Относно скверното име на антихриста и значението на числата, както и за всичко останало, писано за него, ще открие времето и опитът ще ни научи. Божията благодат не е благоволила името на душегубителя да бъде написано в божествените книги. Но чрез разсъждения много може да бъде открито...”

Странното е това, че и някои духовни хора, въпреки че дават свои (а не православни) обяснения, изпитват светски страх от електронните досиета. Но те трябва да се обезпокоят духовно и да помогнат на християните, като с добро безпокойство укрепяват вярата им, за да почувстват божествената утеха.

Учудвам се! Не се ли тревожат от тези събития, (електронни лични карти и т.н.)? Защо не поставят по един въпрос пред обясненията на собствения си ум? Така те подпомагат антихриста да поставя печата и водят и други души към гибел. Това е смисълът на “да прелъстят, ако е възможно, и избраните.” (Марк. 13:22)

---

² таитотпта - (от гр.) лична карта; в същото време означава тъждественост, еднаквост.

Тези, които дават тълкувания от своя ум, (а не според Евангелието и Христа), ще бъдат прелъстени.

А “личбите на времената” се виждат ясно. Звярът (така е наречен огромният компютър в Брюксел от създателите му) с кодово число 666 е погълнал в паметта си почти всички държави. Какво показват всички тези карти (кредитни, телефонни), електронните карти за самоличност и поставянето на числото, което е преход към антихристовия печат? За съжаление, радиото следи само прогнозата за времето.

Какво ни казва Христос? “Лицемерци, вида на небето умеете да разпознавате, а личбите на времената не можете ли?” (Мат.16:3)

След въвеждането на картите, на електронните удостоверения за самоличност и електронните досиета, за да напредват към поставяне на печата, те злонамерено ще съобщават по телевизията, че някой е откраднал картата на друг и изтеглил парите му от банката. В същото време ще рекламират “съвършената система” на поставяне на печат с лазерен лъч върху ръката или челото, който няма да се вижда, но ще съдържа числото 666 - името на антихриста.

За съжаление някои духовници ще “повиват” духовните си чеда като малки деца и ще ги успокояват: “Това няма значение, не пречи, стига само вътрешно да вярвате!” Но виждаме, че и постъпката на ап. Петър, който външно се отрече от Христа, също се смята за отричане. А те се отричат от светия Христов печат, даден ни в светото Кръщение, “печат на дара на Светия Дух”, приемат печата на антихриста и продължават да твърдят, че имат у себе си Христа!

По същия начин са разсъждавали някои по времето на гонения срещу светите мъченици, като се опитвали да ги разколебаят, както пише св.Василий Велики в словото за мъченика Гордий: “Опитвали се да го заблудят, като казвали: отречи се само на думи, а в душата си вярвай, както искаш. Защото Бог не гледа думите, а мисълта, склонността на вярващия. Така ще угодиш и на съдията, и на Бога. Но мъченикът бил твърд и непоколебим в тези изкушения. Той отговорил: “Езикът, който е създаден от Христа, не търпи да произнесе нещо против своя Творец. Не се лъжете, Бог не може да бъде измамен, според думите ни оправдава и според думите ще ни осъди!”

Също и Декий издал заповед, според която християните трябвало да изповядват религията на езичниците. Тези, които принасяли жертва на идолите, получавали писмено уверение, и така се избавяли от мъчения. Но не само тяхната постъпка била считана за отричане от Христа. Тези, които давали пари на комисията и вземали уверение, без да се отрекат открито, т. нар. “ливелофори”, също били считани от Църквата за отстъпници и отпаднали от вярата.

Друг пример е чудото, извършено от св.Теодор Тирон, което празнуваме всяка година в първата събота на Великия пост. Юлиан Отстъпник, като знаел, че християните се очистват със строг пост особено през първата седмица, която затова и наричаме “чиста седмица”, намислил точно тогава да ги оскверни. Той наредил през тези дни да бъдат поръсени храните на пазара с кръв от идолски жертви. Тогава св.мъченик Теодор се явил в божествено видение в съня на Константинополския архиепископ Евдоксий и му разкрил тайната заповед. Поръчал му да събере вярващите в понеделник сутринта и да им каже да не ядат от тази храна, но вместо нея да се хранят с коливо (варено жито с мед). Така замисълът на отстъпника бил осуетен и вярващият народ бил запазен неосквернен.

Въздържанието от оскверняване с идолски жертви е апостолско правило. След като се събрали “апостолите, презвитерите и братята” (Деян. 15:23), те писали на вярващите да се въздържат от “идолски жертви и от кръв, от удавнина и от блудство...” (Деян. 15:29)

Въпреки това, което ви казах, днес могат да се чуят много безсмислици от хора, смятани за авторитети. Един казва: “Аз ще приема картата с числото 666, но до нея ще сложа и кръст.”, а друг: “аз ще приема печата върху челото, но до него ще сложа кръст.” Те мислят, че ако постъпят така, ще бъдат осветени - но това е самоизмама.

Може да бъде осветено само това, което приема освещаване. Например водата приема освещаване и става светена вода, а урината не може да бъде осветена. Камъкът чрез чудо може да стане на хляб. Но това, което

е нечисто, не може да бъде осветено. Следователно, ако символът на дявола, на антихриста 666 е в картата за самоличност, или е отпечатан върху ръката или челото ни, той не може да бъде осветен, когато до него се сложи кръстният знак.

Ние имаме силата на Честния Кръст, на светия Символ, на божествената Христова благодат само докато се придържаме към светия печат на Кръщението, при което сме се отрekli от сатаната, съединили сме се с Христа и сме приели светия печат - “печат на дара на Светия Дух”.

Нека Христос да ни просвети. Амин.

Света Гора, Килията “Панагуда” на манастира Кутлумуш.

Първа събота на Великия пост, 1987г.

С много болка и с любов в Христа,

Монах Паисий.

В епохата на антихриста, когато той ще властва над света, простата, искрена молитва даже само на един християнин ще го кара да трепери, защото християните имат велика сила.

- Отче, някои хора казват, че когато дойде антихристът, християните няма да могат да си купуват храна и ще гладуват.

- Християните ще могат да минат с малко, с хляб и маслини. Но ще страдат тези, които са свикнали да имат десет различни вида сирене на масата.

Постоянно чуваме по новините, че една трета от горите е изгорена, една трета от водата в морето е замърсена и към 2000 година една трета от хората ще боледуват от рак. Новините, които слушаме, звучат като преразказ на Откровението на св. Иоан Богослов.

- Отче, казват, че след Чернобилската авария всичко е замърсено. Какво да правим?

- Ако само дадена област е била замърсена, ще ви посъветвам да я избягвате. Но тъй като замърсяването е всеобщо, правете кръстен знак и яжте всичко. Нищо няма да ви навреди. И аз правя същото.

Когато хората спряха да говорят за новите лични карти и правителството замрази въвеждането им, о. Паисий също спря да говори за това. Някои обаче продължиха да обсъждат този въпрос и да пишат срещу правителството и влизането на новата система в сила. Те ходеха при Стареца и го питаха:

- Защо вие мълчите и не казвате нищо?

А той отговаряше:

- Когато те спрат, и ние трябва да спрем, иначе те ще кажат: “Тези хора нещо не са наред, вдигат шум, без да има причина.” Ето защо ние трябва да мълчим, когато те спрат, а когато започнат отново, ние също трябва да започнем. Доброто куче-пазач лае, когато види, че идва крадец. Но когато крадецът си отиде, то спира. Ако продължи да лае, значи нещо не е наред с кучето.

“Откровението на твоите слова просвещава, вразумява простите” (Пс. 118:130)

“Слушайте, деца, бащина поука и внимавайте, та на разум да се научите.” (Притч. 4:1)

Един човек от Кастория (в Северна Гърция), който много уважаваше Стареца, му изпрати скъпо и хубаво кожено палто. След няколко дни той отиде на Атон и посети Стареца.

- Отче, получихте ли палтото, което Ви изпратих?

- Разбира се, получих го и вече го дадох. - отговори Старецът усмихнат.

- Защо сте го дали, отче? Аз го изпратих за Вас, за да Ви е топло през зимата.

- Дадох го, защото си мислех: Вие ще бъдете възнаграден от Божията благодат, задето сте ми го дали. А защо аз да се лиша от благодатта, като го задържам при себе си? Затова реших и аз да го дам, с надежда, че ще получа духовна награда.

Веднъж при Стареца Паисий дошли четирима млади хора, които нямали никакво отношение към духовните неща. Той ги приел любезно и им казал да седнат в градината, докато отиде да донесе по чаша вода и локум (това, с което обикновено посрещат гостите на Атон). След малко седнал с тях, за да разбере защо са дошли. Те се обърнаха към него предизвикателно:

- Отче, защо не ни дадете друг локум?

Старецът станал и отишъл да донесе кутията с бонбони.

- Защо не ни донесете още вода? - продължили те.

Той станал и донесъл четири чаши вода. Сложил ги на подноса и застанал пред гостите. След това взел всяка една от чашите и излял водата пред краката им, усмихнал се и им казал:

- Отидох да ви донеса вода, защото вие поискахте, и за да ви покажа, че никак не ми е трудно да изпълнявам желанията ви. Но не ви дадох водата, за да не насърчавам вашата леност.

Един следобед о. Паисий бил извън оградата на килията и подрязвал едно маслиново дърво. Група поклонници, които идвали при него за първи път, се приближили и му казали:

- Прощавайте, отче, да знаете дали о. Паисий е в килията си?

Старецът им отговорил:

- За какво го търсите?

- Искаме да вземем благословение от него.

И Старецът, като погледнал с пренебрежение към себе си, им казал:

- Нима той има някакво благословение, та да може да ви даде?

Три млади хора обикаляли около килията на о. Паисий и се опитвали да го видят. На третия ден те го видели на реката, която се намирала близо до килията му. Старецът правел мост, по който да минават гостите, за да не се мокрят, и те го попитали:

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

- Отче, да знаете дали о. Паисий е в килията си? От два дни се опитваме да се срещнем с него.

Старецът отговорил:

- Какво искате от него? Ако имате нужда от нещо, кажете ми и аз ще му предам съобщение, когато го видя през нощта. Вие няма да можете да го видите.

- Не можем да Ви го кажем, защото е нещо много лично, става дума за духовен проблем. Бяхме и при о. Порфирий, но бихме искали да чуем какво ще каже и о. Паисий.

Тогава Старецът им казал:

- След като сте били при о. Порфирий, няма защо да ходите и при о. Паисий. О. Порфирий е в състояние да предвиди всичко, той е като “духовна телевизия”!

Градината на Стареца била пълна с гости, които внимателно го слушали. Един от тях го попитал:

- Отче, не би ли било по-добре, ако бяхте навън, в света, по-близо до хората, за да можете да им помагате повече?

Той отговорил:

- Армията има много видове войски и всяка от тях воюва на своето място: флотата в морето, авиацията във въздуха, пехотата по суша. Много особена е позицията на свързочника. Неговата задача е да свързва всички дивизии с Главната квартира, която да изпраща помощ в случай на непредвидена опасност.

Той не трябва да бъде близо до полето на бойните действия, а на тихо, спокойно място, откъдето да може да изпраща съобщения.

Когато войниците се намират в опасност, те не казват на свързочника: “Какво правиш там горе? Ела да се биеш заедно с нас.” Негов дълг е да стои там, където е, да получава заповеди от Главната квартира и да ги съхранява в зависимост от изхода на битката. Когато положението се влоши, той подава сигнал на самолетите да дойдат и да атакуват врага.

Спомням си как веднъж по време на войната бяхме обградени от неприятелски войски. Отговарях за радиото, което не работеше добре, и отчаяно се мъчех да изпратя сигнал към Главната квартира. Тогава офицерът ми каза:

- Остави го и вземи пушката, за да се защищаваш.

Оставих радиото и изтичах да се скрия в храстите. Бяхме изгубили всяка надежда и не чакахме помощ отникъде. Очаквахме само последния удар, когато аз реших тайно да намеря радиото и още веднъж да опитам да се свържа с Главната квартира. Направих го и с Божията помощ радиото проработи! Съобщих в Главната квартира каква е ситуацията и офицерът отговори:

- Бъдете търпеливи. Изпращам бомбардировачи да атакуват врага.

След малко самолетите пристигнаха и бомбардираха врага, и така животът ни бе спасен...

Понякога един-единствен свързочник с това, че седи високо в планината, може да направи повече, отколкото цяла армия.

Веднъж един човек отишъл да види о. Паисий, и без да има никакъв определен проблем, започнал повърхностен разговор за светски неща. Старецът, като разбрал, че това посещение не е с духовна цел, учтиво му казал:

- Когато бях в армията, аз бях свързочник и задачата ми бе да предам важни съобщения на Главната квартира, например кога има нужда от линейка, или че врагът е твърде наблизо и т.н. Веднъж, когато бях

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

съсредоточил цялото си внимание върху радиостанцията и съобщенията, които получавах и изпращах, дойде един войник, легна до мен и ми каза:

- Арсений, (тогава така се казвах) защо не смениш честотата на радиото, за да послушаме малко музика и да се поотпуснем?

- Ти добре ли си? - отвърнах аз. - Животът на толкова много хора зависи от моите съобщения, а ти мислиш само за това как да слушаме музика и да се поотпуснем.

След като чу този разказ, гостът веднага промени поведението си.

Група млади хора, незапознати с вярата, отишли при Стареца. Те били слушали за о. Паисий и им било любопитно да се срещнат с него. След като ги почерпил с локум и вода, седнал до тях, за да ги изслуша. Те му казали:

- Отче, искаме да извършите чудо в наше присъствие, за да повярваме в Бога.

- Един момент - отговорил той.

Влязъл вътре, взел нож и казал на шега:

- Застанете в редица! Ще ви отрежа главите и след това по чудесен начин ще ги залепя на мястото им. Но моля ви, не заставайте близо един до друг, за да не ги разменя.

Младежите веднага реагирали:

- Не!!! Ние искаме да видим друг вид чудо.

Тогава Старецът седнал до тях и им разказал следното:

- Бог би могъл много лесно да накара хората да повярват в Него, като им покаже чудеса. Със Своята свръхестествена сила, видима за нас, Той би могъл да накара всеки да повярва. Но Той не иска хората да вярват в Него поради възхита от свръхестествената Му сила. Напротив, Той иска да вярваме в Него и да Го обичаме, защото е безкрайно благ.

Бог никога няма да извърши чудо, за да покаже Своята сила, и така да придобие повече вярващи в Него. Той върши чудеса, за да покрие човешката немощ. Ще ви дам пример, за да разберете по-добре какво имам пред вид.

Ако сме в пустинята и се налага да счупим камък, ние търсим друг камък, за да счупим първия. Ако не успеем да намерим, се обръщаме към Бога и Той ще извърши чудо. Но трябва да помним, че първо смирено трябва да се опитаме да направим което е по силите ни. Трябва да молим Бога за помощ само за това, което ние като човешки същества не можем да направим.

Ще ви дам друг пример: ако страдаме от някаква болест и искаме да се излекуваме, трябва да потърсим лекар. Когато лекарят не може да ни помогне, тогава трябва да се обърнем към Бога да извърши чудо.

Веднъж с о. Паисий разговаряхме за музиката. Той ми каза:

- Добър музикант е този, който е отдаден на музиката и изпитва удоволствие от нея. Не ми допада нито бързото, нито бавното пеене. Харесвам бавния и в същото време кратък начин на пеене. Разбира се, когато манастирите имат празник, някои псалми ще се изпълняват бавно.

Добре е нощните бдения да не продължават твърде дълго, за да не се налага след това монасите да спят през целия ден. По отношение на бденията трябва да имаме предвид както по-младите монаси, които са все още слаби, така и по-възрастните. Не трябва нетактично да правим прекалено дълги бдения, които карат повечето монаси да заспават на тронове си и да се чувстват разстроени.

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

Когато службите продължават 6-7 часа, тогава и младите монаси, и по-старите ще могат да понесат продължителността им. Онези, които са по-силни и искат да продължат своето духовно усилие, могат да правят това в килиите си. Всичко трябва да се прави с разсъждение.

Някои от монасите искат веднъж да има повече нощни служби, а друг път - по-малко. Те мислят само за себе си, без да уважават традицията на светите отци, които винаги са постъпвали мъдро. Вместо това те смятат, че са по-духовни от отците на Църквата.

Всички монаси трябва да учат музика. Но трябва да вършат това без личен интерес, иначе усилията им ще се окажат напразни. Често пеенето на някои хорове се характеризира с много музикални вариации, които могат да бъдат безкрайно приятни за слушане. Така вместо да радват сърцата ни с думите на псалмите, те забавляват слуха ми с изкуството на своята музика. Лично аз предпочитам умът ми да не бъде привлечен от музикалните вариации. Източното пеене изключва “украшенията” и външните ефекти. Пеенето на някого, който пее просто, без самоизтъкване, има своя естествена красота, то прилича на жена, на която Бог е дал естествена хубост. Но когато певецът се опитва да впечатли, като добавя различни музикални “украси”, той е като грозна жена, която се опитва да изглежда красива, като използва много грим и накити. Единственото, което успява, е да накара другите да не го харесват.

Много хора искат да се моля за близките им, които страдат. И аз се моля, развълнуван и подбуден от любовта на човека, който ме кара да върша това, защото виждам как страда за близките си, които са в беда. По този начин аз мога да превърна неговата болка в своя. Но понякога те ме разочароват и аз нямам никакво желание да се моля за тях. Ще ви дам един пример:

Веднъж при мен дойде един пенсиониран директор на училище, който, за съжаление, беше и учител по богословие, и ми каза:

- Отче, жена ми е болна от рак и лекарите казват, че трябва да ѝ се направи операция, но не са сигурни дали резултатът ще бъде добър. Идвам при Вас, за да ми кажете дали ще живее след операцията, или не. Операцията струва около 2 млн. драхми. Ако тя оздравее, тогава си заслужава да дадем парите. Но ако умре, аз имам нужда от парите, за да продължа да живея. Не искам да харча толкова пари напразно и накрая да имам трудности и да не мога да живея нормално.

Старецът се замисли:

- Какво мога да му кажа? Каквото и да му кажа, ще си мисли, че му се карам напразно, защото няма да разбере моята гледна точка.

Един човек отишъл при о. Паисий, за да обсъди с него проблемите, които има с децата си. Той неоснователно се оплаквал, че се отнасят несправедливо към него. Старецът се опитал да го убеди, че трябва да види проблема си от духовна гледна точка и му казал:

- Това, че се отнасят несправедливо към Вас, е за Ваше добро, защото ще бъдете възнаградени след смъртта.

Тогава човекът отговорил:

- Отче, аз не вярвам, че адът, раят и животът след смъртта съществуват. Освен това никой не се е върнал след смъртта си, за да ни каже, че има живот след смъртта. Аз вярвам единствено в съществуването на висша сила.

Старецът се засмял и отвърнал:

- Добре, все пак това е по-добре от нищо. Ако животът след смъртта и Христос не съществуваха, не мислиш ли, че тези монаси и монахини не са с ума си, за да изоставят света и да живеят в пустините? Тъй като никога не сте се интересували от духовния живот, Вие отхвърляте неговото съществуване. Но и адът, и раят съществуват. Нашата душа преживява и двете, защото те са духовни състояния, а не места, където горят огньовете или пеят птици. Ще Ви дам един пример:

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

Представете си, че спите и сънувате, че отивате някъде да крадете. Тогава Ви обзема страх, че някой може да Ви види. Изведнъж хората Ви виждат и се опитват да Ви хванат. Тогава Вие побягвате от ужас, че могат да Ви хванат и да Ви убият. Тези мисли събуждат тревожност, душата Ви се изпълва със страх, с ужас и отчаяние от това, което може да Ви се случи. Започвате да се потите в съня си, да се въртите в леглото и изведнъж се събуждате. Разбирате, че това е само един лош сън, кошмар, и постепенно се успокоявате. Това, което е преживяла душата Ви за тези няколко минути, е адът и мъките в него. Душата Ви е била завладяна от страх, ужас, болка, тревога, отчаяние и разочарование.

Адът е не толкова място, където душите врат в катран, а по-скоро състояние, в което душата може да се намери, след като се отдели от тялото. Тогава ще разберете истината и ще страдате дълбоко, задето не сте вярвали в Христа и в Неговите поучения за живота след смъртта. Душата Ви ще чувства по-мъчително вината за своите действия и ще преживява тези неприятни чувства на страх, ужас, тревожност, отчаяние и др.

Същото се отнася и за рая. Да предположим, че имате син, когото горещо обичате, и той работи на кораб някъде далече от много години. Спите и сънувате, че синът Ви се е завърнал. Вие сте дълбоко развълнуван и изпълнен с огромна радост и обич, тичате към него, обгръщате го с ръце и го целувате. Докато сърцето Ви прелива от щастие, Вие внезапно се събуждате и разбирате, че това е било само един сън. Разочарован, се връщате към действителността. За няколко минути душата Ви е вкусила от рая, била е изпълнена с любов и радост.

С тези два примера исках да Ви покажа, че и адът, и раят съществуват. Ние ги преживяваме отчасти и в този живот, но напълно и изцяло едва след смъртта. Подобно състояние съществува и в душата, в зависимост от нейната природа. Ако душата има нечиста съвест и е завладяна от страх, тревожност, ужас, отчаяние, ревност, злословие, тя се превръща в място на ада. Но ако душата преживява любов, радост, доброта, надежда, вяра, въздържание, смирение, тогава тя е място от рая.

Човекът отвърнал:

- След това, което ми казахте, вече вярвам, че адът и раят съществуват. Чувал съм, че Бог е Света Троица, но Бог е един и единствен. Как е възможно това? Не мога да разбера как така имаме трима Богове: Отец, Син и Свети Дух, Които са един Бог?

Старецът се засмял и казал:

- Излез от килията ми, отиди при външната врата и погледни надясно. На около един метър ще видиш кипарисово дърво. Вгледай се внимателно в него и ми кажи, едно ли е, или са три? Ето така е и с Бога.

Това кипарисово дърво било едно от всичките, което о. Паисий бил оградил с камъни.

По време на литийното шествие с иконата “Покров Богородичен”, когато стигнахме до нивата на Патриарх Матей, прочетохме молитвите на св. Трифон. В тези молитви св. Трифон се обръща към Света Богородица и Света Троица да ни избавят от различни насекоми, които нападат растенията.

След като чу тези молитви, о. Паисий каза с усмивка:

- Много е било прибавено към молитвите на св. Трифон. Недостойно е да се молим на Света Троица за унищожаването на насекомите и да ги упрекваме, сякаш че от тях зависи нещо. С това ние им придаваме голямо значение и подценяваме Бога.

В един манастир всички монаси трябва да се подчиняват на игумена. Съборът на проиस्ताмените¹ се избира от самото братство и бива одобрен от светата община и от Патриарха, така че мнението на неговите членове да бъде правомощно. По време на събрание, когато се разисква нещо много важно - особено ако то засяга манастира, - дълг на проиस्ताмените е първо да разберат каква е Божията воля и какво ще бъде угодно на Бога, и след това да изразят своето лично мнение. Те трябва да търсят не това, което би било изгодно за

¹Проиस्ताмен - надзорник, член на манастирския събор.

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

манастира или за отделни хора, а това, което е добро за нашето свято място и за Църквата. Проистаменът е изцяло отговорен за своето мнение и ако то не е правилно, той трябва да бъде готов да посрещне последствията на духовния закон. Проистамените са длъжни да изразят своето мнение, да го запишат, докато трае събранието, и да се подпишат. Не смятам, че трябва да се водят спорове за количеството макарони, което манастирът трябва да закупи през следващата година. Ако става дума за нещо сериозно, което засяга Света Гора, те трябва да го обсъдят много внимателно. Когато на Атон възникне сложна ситуация, следващите поколения монаси строго ще осъдят това, че нито един от техните предшественици не е имал смелостта свободно да изрази мнението си, когато е бил решаван въпросът.

Ако проистамените не са хора, определени от Църквата да изразяват своето мнение, в такъв случай какъв е смисълът на тяхното съществуване? Те трябва винаги да изразяват своето мнение по учтив начин, без да настояват нещата да стават така, както те искат. Те трябва само да изразят мнението си, за да не носят отговорност, че не са го направили, и тогава да се подпишат.

Един човек отишъл при о. Паисий, казал му за сериозното състояние на един болен и поискал да чуе мнението му.

Старецът му дал следния съвет:

- Има две решения. Едното е да имаш пълна вяра в Бога, да оставиш всичко в Неговите ръце и да вярваш, че Божията любов ще устрои всичко за негова полза. Тогава Бог ще се погрижи за всичко, защото няма нещо, което Той не може да направи, за Него всичко е лесно. Трудното за човека е да реши да смири себе си и да остави всичко на Божия промисъл и любов.

Другото - в случай, че не може да се довери на Бога, - е да постъпи по човешки: да потърси добър лекар и да му се подчинява.

Друг отишъл при о. Паисий да се посъветва с него за своя брат, който бил инвалид. Той бил парализиран от дълги години в резултат на катастрофа, но не можел да приеме своето страдание с търпение и смирение, и постоянно бил в лошо настроение, ругаел и обвинявал всички за всичко.

О. Паисий му казал:

- Кажи на брат си да отиде на изповед. Също подчертай, че той наранява себе си, докато се съпротивлява, и че поведението му показва, че не иска да бъде излекуван.

Човекът отговорил:

- Отче, аз му казах да се изповяда и той отговори: “ За какво да се изповядвам, като отново ще извърша същите грехове; отново ще започна да ругая?...”

- Няма значение - казал Старецът. - Тогава ще се изповяда отново.

Когато бях архондар² в манастира Кутлумуш, една нощ о. Паисий дойде за всенощно бдение. Дадох му най-добрата килия, разположена близо до стаята на епископа, и го заведох в нея. Още щом отворих вратата и Старецът видя чистата, подредена стая с килим, каза:

- Нямате ли друга стая, не толкова хубава, защото в тази не се чувствам уютно?

Понеже исках да се погрижа добре за него, излъгах и му казах:

- Не, отче, само тази е.

Тогава той ми каза:

---

² Архондар - монах, чието послушание е да посреща и настанява гостите.

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

- Веднъж бях отишъл в Атина и останах да спя у един приятел. Дадох ми хубава стая, с чисти чаршафи на леглото и аз цяла нощ се измъчвах в нея.

- Защо? - попитах го.

- Беше ми трудно да легна на чистите чаршафи, защото се боях да не ги изцапам. Затова цяла нощ спах седнал на един стол. Това беше много уморително за мен и накара приятелите ми да се чувстват нещастни, когато на сутринта видяха, че леглото е непокътнато. Така че имате ли да ми дадете друга стая?

- Добре, отче, елате с мен.

Заведох го в една съвсем проста стая, където Старецът се чувстваше добре.

“Разбрал съм, че разрушението у човека идва от изобилието на материални блага, тъй като то му пречи да почувства Божието присъствие и да оцени Неговата благодат. Ако искате да отдалечите някого от Бога, дайте му изобилие от материални блага. Той веднага ще Го забрави завинаги.

Разбрах това още когато бях млад. Когато бях в Синай, живеях на място, където нямаше вода. Трябваше да вървя два часа, докато стигна до скалата, по която се стичаше вода. Слагах каната отдолу и чаках един час, докато се напълни. Недостигът на вода събуждаше у мен различни чувства:

Всеки ден се измъчвах: “Дали ще тече вода от скалата?” Молех Бога да направи така, че водата да продължи да капе. Като вървях към скалата, се безпокоях дали ще намеря малко вода и се молех. Когато успявах да забележа отдалече водата, блестяща под слънчевите лъчи на скалата, аз славех Бога. На връщане непрестанно Му благодарях и Го прославях за водата, която ми е дал. Така липсата на вода ме подбуждаше първо постоянно да се моля на Бога да тече от скалата, и второ, да Му благодаря и да Го славя, защото Той е подателят на всяко добро.

Когато напуснах Синай, отидох в Иверския скит, където нямаше недостиг на вода. Имахме вода в изобилие, и понякога я пилеехме и я оставяхме да тече без причина. Тогава почувствах, че дълбоко в душата си съм развил друго отношение. Разбрах, че докато съм бил в скита, нито веднъж не казах “Слава Богу”.

Докато недостигът на вода за мен стана причина да се моля и да славя Бога, изобилието ѝ ме накара да забравя, че водата наистина е дар от Бога, и аз трябва да Му бъда благодарен. Същото важи и за материалните неща.

Ще ви дам и друг пример. Никога не бях изпитвал необходимост да благодаря на Бога, че ми е дал възможност да седя и да си почивам, защото го смятах за напълно естествено. Сега страдам от херния и не се чувствам удобно, когато седна; и в момента, в който намеря удобно положение, славя Бога, че ми е дал възможност да се почувствам удобно. Това ме води до заключението, че възможността да седим също е дар от Бога и че трябва да Му благодарим за нея.

Същото се отнася и за всичко останало. Ако се намираме в трудно положение, не трябва да се разстройваме. Трябва да разберем, че по този начин Бог ни кара да се чувстваме по-близо до Него и да осъзнаем, че всичко в нашия живот е дар от Него.

На един млад човек му предстояло да бъде призован на военна служба. Никак не му се искало да ходи войник, защото бил свикнал с удобния, лек живот. Той признал това пред Стареца, който му казал:

- По време на войната през 1940 г. гърците спореха за това кой да воюва на предната линия. По-младите казваха на по-възрастните: “Стойте назад, вие имате жени и деца, които ви чакат. Ние ще минем по-напред.” Сега ще кажете ли, че Ви е трудно да отидете войник?

Като чул това от о. Паисий, той не само обещал да отиде в армията, но и да се запише в най-тежката дивизия, в десантния отряд.

О. Паисий предложил на един от хората, които идвали при него, да се изповяда. Той отговорил:

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

- Отче, защо трябва да се изповядвам, след като отново ще извърша същите грехове?

А Старецът му казал:

- През войната, когато някой войник е ранен в крака, той отива при лекаря да излекува раната му, за да може да продължи да воюва. Но ако той каже: “Защо трябва лекарят да лекува раната ми, като може да ме ранят отново?” Тогава раната ще остане отворена и открита за бактериите; ще се инфектира и не е изключено войникът да умре от кръвоизлив. Същото става и с изповедта. Трябва да се изповядате, а ако пак сгрешите, отново ще се изповядате, докато не се научите да не падате и да стоите здраво на краката си.

Един човек попитал о. Паисий:

- Отче, защо ние постоянно забравяме това, което четем?

- Защото сърцето ни не участва. Същото е и с нашата молитва. Преди да се молим на Бога, трябва да се подготвим, трябва да бъдем в състояние да превръщаме болката на ближния в своя и да се поставяме на негово място. Така сърцето ни се смекчава и Бог чува молитвата, излизаща от него. Сърцето трябва да взема участие във всичко, което правим, във всичките ни дела, и тогава никога няма да ги забравяме.

Веднъж един мирянин ме попита:

- Отче, помните ли ме?

- Не съм сигурен дали Ви познавам. Изглежда не сте много добър човек, иначе щях да Ви помня и сърцето ми би се радвало, когато Ви видя; но не би трябвало да сте и много лош, иначе щях да скърбя за Вас и нямаше да мога да ви забравя. Вие сте някъде по средата.

Веднъж о. Паисий казал на един свещеник, който бил дошъл при него:

Трябва с цялото си сърце да поменавате имената по време на служба, докато пригответе св. Дарове, а не само да ги казвате механично. Ако знаете за някого, че се развежда, мислете за децата, които страдат, за близките, които скърбят; когато някой е в болница, мислете за неговата болка и страдание. Първо положете всеки човек с неговата мъка в сърцето си и тогава молете Бог да му помогне. И Бог наистина ще помогне, защото вижда Вашата искрена, сърдечна любов.

Старецът седял в градината си заедно с гостите си и разговаряли за духовните неща. Едно малко момче, което стояло наоколо, удряло земята с пръчка и вдигало голям шум, за да привлече вниманието на гостите. Старецът, който имал свой, много прост и деликатен начин да казва на хората как да поправят грешките си, без да наранява чувствата им, се обърнал към детето и прошепнал:

- Георги, не удряй толкова силно, защото в момента в Америка, която се намира точно под нас, е нощ и ще събудиш американците.

Детето веднага го послушало, докато близките му се смеели на чудния начин, по който о. Паисий му казал да спре.

О. Паисий казвал, че са малко тези монаси, които са отдадени само на молитва и поради това не е необходимо да вършат друга работа. Онези, които твърдят, че няма нужда да работят, говорят така не поради духовност, а от леност. “Когато бях в Синай - продължил той, - вършех ръчна работа по 12 часа на ден и всичко, което изкарвах, раздавах на бедуините. Освен това, в Иверския скит по свое желание насичах толкова дърва, колкото да стигнат за цяла година, като духовно упражнение. В Стария Завет е казано: “Душата на ленивеца желае, но напразно; а душата на прилежните ще се насити.” (Притч. 13:4)

Старецът винаги казвал, че злото не съществува в света. Всичко е създадено от Бога и Той е видял, че всичко е “твърде добро” (Бит. 1:31)

Злото се проявява, когато използваме неправилно нещата, които Бог ни е дарил за наше добро.

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

Не е лошо някой да има пари, лошо е да бъде алчен. Наркотиците не са нещо лошо, когато се използват за успокояване на болката на онези, които страдат. Те са зло, когато се използват за други цели. Ножът е полезно оръдие, когато го използваме за рязане на хляб. Но когато се използва, за да бъде ударен някой, той се превръща в смъртоносно оръжие. В такъв случай зло е не ножът, а вътрешното разположение на убиеца.

Ето защо трябва да използваме всяко нещо по правилния, естествения начин, да не злоупотребяваме с него и да вървим против природата.

Но тъй като сме слаби по природа, когато сме склонни да се предадем на някаква страст, трябва да избягваме всичко, което ни кара да се чувстваме уязвими. Ние трябва да избягваме предметите, които са свързани със страстите, не защото те сами по себе си са лоши, а защото нашето вътрешно разположение към зло не ни позволява да ги използваме правилно.

След като не можем да придобием полза от тях, е по-добре да ги избягваме, за да не могат да ни навредят. В същото време трябва да прославяме Бога за Неговите дарове, и да обвиняваме себе си, задето злоупотребяваме с тях и така предизвикваме злото.

Един свещеник дошъл да посети Стареца. Казал му, че страда от силно главоболие от много години. Той не можел да намери покой и постоянно молел Бог да го избави от това мъчение. Веднъж отишъл в един манастир да се поклони на чудотворна икона на Божията Майка. Застанал пред иконата, той с цялото си сърце ѝ се молел да го освободи от страданието му.

Бил изцелен веднага и прославил Божията Майка за чудото, което извършила с него. Изпълнен с радост, той отишъл да види о. Паисий и да му разкаже какво се случило с него. Тогава Старецът му казал:

- Не мога да разбера начина Ви на мислене. Молили сте се Света Богородица да Ви “избави” от единствената Ви “спестовна книжка”, в която бихте могли постоянно да правите духовни вноски, и Вие сте щастлив от това!

Когато о. Паисий бил болен от чести кръвоизливи, не приемал посетителите си, а само излизал пред външната врата да ги попита защо са дошли. Така те били принудени да си тръгнат по-скоро. Но ако Старецът отварял вратата, те оставали известно време и това го затруднявало да отговаря на въпросите им, поради влошеното му здраве.

Веднъж един млад човек отишъл да го види и Старецът го по-питал:

- Какво ще искате от мен?

- Само да взема благословение, отче.

- Не си ли взехте миналия път, като идвахте?

- Да, но понеже приближава Великден, искам отново да си взема благословение от Вас, за да имам повече радост на Великден.

Старецът се усмихнал и казал:

- Предлагам Ви този път да не взимате, може би нещата за Вас ще бъдат по-добри без моето благословение.

Няколко светогорски монаси, които били особено чувствителни, мислели да спрат да споменават на служба името на Патриарх Димитриос, затова, че публично е изразил положителното си отношение към Ватикана. Те отишли при о. Паисий, за да изразят своето непоколебимо мнение по въпроса и го заставяли с различни аргументи да подкрепи решението им да спрат споменаването на Патриарха. Когато го попитали какво мисли, той отговорил:

- Какво да ви кажа? Аз също съм много разочарован от нашия министър-председател. Той разстрои Гърция с прокарането на множество антицърковни закони, въпреки че гръцката конституция е написана в името на

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

Света Троица. Не мога повече да понасям това положение, и затова съм решил да напусна Гърция и Атон и да отида в Синай.

Тогава монасите казали:

- За Бога, отче, не правете това. Не си отивайте заради министър-председателя, защото един ден той ще бъде сменен и ние ще намерим спокойствие.

Старецът се усмихнал и отвърнал:

- Вие искате да направите същото, което ме посъветвахте да не правя. Имайте търпение, защото не е правилно да се отделяме от Христовата Църква. Трябва само да се молим Бог да просветли нашите църковни водачи, за да могат правилно да преподават словото на истината.

Един епископ казал на Стареца:

- Отче, най-новото развитие на отношенията между Патриаршията и Ватикана ме карат да спра да споменавам Патриарха. Какво ще ме посъветвате?

- Бих искал да Ви попитам нещо от себе си. Патриархът вярва ли в това, което прави, или постъпва така по необходимост, или поради натиск отвън?

- Отче, не зная как е в действителност.

- Точно това, Владико, е съществено в нашия случай.

По времето на Патриарх Атинагор някои отишли при Стареца и му казали:

- Отче, действията на Патриарха много ни ядосаха и ние се молим той да умре, за да се успокоим.

Старецът отговорил:

- Това не е правилно. Аз също се моля за него: моля се Бог да вземе от дните ми и да ги даде на нашия Патриарх, за да има достатъчно време за покаяние.

Веднъж о. Паисий отишъл в Атина по някаква своя работа. В неделя бил на църква. Момчетата, които помагали на свещеника в олтара, били много шумни. Както по-късно разбрал, на службата присъствал един католик, който бил много смутен от шума по време на Божествената Литургия. Когато службата свършила, той казал на Стареца:

- Отче, направи ли ви впечатление колко шумни бяха тези деца, докато помагаша на свещеника в олтаря? В нашата Църква е толкова тихо по време на Божествената Литургия, че не се чува дори дишането на хората.

Старецът се усмихнал и отговорил:

- Тук децата се чувстват удобно и са спокойни, защото знаят, че са в дома на своя Отец, а не в къща на чужденец!

Един послушник имал известни трудности при постъпването си в манастира. Не искал да се върне обратно в света, но и не се чувствал готов да приеме монашество. Дори дрехите му изразявали същността на неговия проблем: той не искал да носи светски дрехи, но и не можел да облече расо. Бил много разстроен от това положение на нещата и отишъл при Стареца за съвет. Когато пристигнал, о. Паисий му казал:

- Влез, имам една хубава горна дреха, която не е нито светска, нито монашеска - в нея ще се чувстваш удобно.

Младият човек бил много впечатлен, че Старецът знае за проблема му, и това разведрило душата му. Тогава о. Паисий му дал съвет как да се справи с трудностите си.

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

- Отче, някои хора ни питат защо ставаме монаси, а не се женим. Какво трябва да им казваме?

- Зависи от всеки отделен случай. Би могъл да им кажеш това, което е писано в Евангелието: “Иисус им отговори и рече: чедата на тоя свят се женят и се мъжат; но ония, които се сподобиха да получат оня свят и възкресението от мъртвите, нито се женят, нито се мъжат, и да умрат вече не могат, понеже са равни на Ангели и, бидейки синове на възкресението, са синове Божи.” (Лук. 20:34-36) Затова не си ли струва още сега да поставим началото? След като всички копнеем за вечния живот и го желаем, защо да не го потърсим още тук, в този живот?

Нашите светии, преди да започнат тежки духовни трудове и сурови подвизи, са били утвърдени в смирението. Така Божията благодат ги е предпазвала и подвигът не е разрушавал телата им. В наши дни има монаси, които предприемат тежки подвизи, изпълнени с добра воля и ревност, но без смирение. Така, от една страна, телата им отслабват и физическото изтощение предизвиква объркване на ума, а от друга, те се възгордяват от постиженията си и постепенно се отклоняват поради липсата на смирение.

Един ден, докато о. Паисий седял в градината си и разговарял с гостите, минали двама монаси без раса; вместо това били обути в ботуши, с патрондаши около кръста и пушки в ръцете. Един от гостите изненадано попитал Стареца:

- Отче, какви са тези хора?

Старецът, който умеел с любов да покрива човешките слабости, отвърнал:

- Това са пазачи, определени от Светата Община да пазят Атон.

Но друг гост, който познавал монасите, се намесил нетактично:

- Какво говорите, отче? Това са тези и тези отци, които отиват на лов за диви прасета.

О. Паисий се натъжил, като го чул да казва това, но все пак се опитал да се усмихне.

Един от гостите, който бил силно впечатлен от слуховете за извънземни, отишъл при о. Паисий и го попитал:

- Отче, чух да се говори за извънземни същества и искам да ни кажете дали те съществуват, или не.

Той отговорил:

- Машините в старите фабрики са били привеждани в движение чрез цилиндри, свързани с ремък. Ремъкът е задвижвал цилиндрите и така е привеждал в движение останалите машини във фабриката. Когато някой от цилиндрите е бил повреден и е трябвало да бъде поправен, са го сваляли от свързващия ремък и са го заменяли с друг, който не е изпълнявал никаква функция, но бил използван единствено за да се свалят ремъкът от повредения цилиндър, така че фабриката да не спре да работи. Този цилиндър е бил наричан “глупав”, защото се е въртял напразно. Вие ми напомняте за този цилиндър, който продължавал да се върти, без да върши никаква работа: пренебрегнали сте своята духовна работа и умът Ви се върти безцелно като него.

Някои хора с объркан ум разпространявали слухове, че Старецът отглежда змии в килията си. Всеки от тях измислял свои собствен разказ: дори го обвинявали, че има връзка с хора, които се занимават със змии и изповядват източните религии.

Те били прави само за едно: Старецът постъпвал не така, както ние. Когато видел змия, той не се опитвал да я убие, и така бил разбран погрешно заради добротата си. Веднъж някой го попитал:

- Отче, змиите не са ли опасни?

- През зимата змиите живеят под земята, в тъмнина и влага, и чакат да се стопли, за да излязат на слънце. Когато излязат и видят, че държите тояга, за да ги убие, какво могат да правят? Как няма да станат опасни, след като самите те се изправят пред опасност?

Друг го попитал:

- Отче, чувал съм, че имате змии в килията си. Вярно ли е това?

- Да, наистина имам, но те са тук.

(И посочил сърцето си.)

Още някой го попитал дали отглежда змии, и той казал:

- Вие сте дошли чак от Атина, за да ме питате дали имам змии? Напразно сте похарчили парите си. Ако имам мляко, мислите ли, че щях да го давам на змиите, вместо на старците, които живеят наоколо?

О. Паисий бил приятел с животните, птиците, дърветата и змиите. Живеел в същата близост с природата, в каквата са били Адам и Ева преди падението. Разликата между Стареца и нас е в любовта към всичко, която имал в сърцето си.

Когато видим птици, ние си мислим колко са вкусни, пригответи с ориз, а когато Старецът видел птица, вземал трошици и отивал да я нахрани. Когато вървим по пътеката, ние късаме цветя и листа от дърветата и накрая се случва да счупим някой клон от невнимание. Когато Старецът видел счупена клонка, вземал парче лико и се опитвал да я закрепим отново. Човек можел да види подобни прояви на любовта му към природата и животните в околностите на неговата килия.

Не се опитвайте да използвате логиката си, за да разберете някои места от св. Библия. В св. Библия няма място за логика. Само я четете. Бог ще ви открие това, което е добро за вас. Понякога аз не разбирам това, което чета. Само чувствам, че в него има нещо добро. Но изглежда, че още не е дошло време, за да възприема това добро, и затова го оставям настрана.

Много е важно да прилагаме в живота си нещата, които разбираме. Днес ние се стремим единствено да учим, без да разбираме. Вкъщи имаме изобилие от книги, знаем “Добротолубието” наизуст, но не прилагаме на дело това, което четем.

Веднъж един мюсюлманин от Тракия (Североизточна Гърция) прочел св. Евангелие и бил силно впечатлен: неговото положително отношение му помогнало незабавно да повярва в думите на св. Евангелие: че Христос е истинският Бог. От цялото св. Евангелие той разбрал само три неща, а именно, че трябва: а) да обича Бога и постоянно да Го моли за помощ; б) да обича ближния си и в) да понася с търпение каквото и да му се случва, за полза на душата си. Той разбрал само тези три неща, скоро се кръстил и се опитал да ги приложи в живота си.

Когато ходжата и другите мюсюлмани научили, че е станал християнин, се надигнали срещу него и не го оставяли на мира. Но той прилагал трите неща, които бил разбрал добре от Светата Библия. Непрестанно се молел на Бога, обичал ближния си и бил търпелив. Това предизвикало промяна в отношението на мюсюлманите към него, те се възхищавали от добротата му, постепенно започнали да вярват в Христа и също пожелали да се кръстят. Така той успял да помогне не само на себе си, но и на другите.

Ние не прилагаме в живота си това, което разбираме, но вместо това изпълваме душата си със знания, които ни объркват и ни пречат да се избавим от нашите безполезни мисли. Ние дори не можем да превърнем нашите собствени “мюсюлмански” мисли в “християнски”.

Един млад човек отишъл да види Стареца. Бях пристигнал когато той звънеше на вратата, и чаках зад него. След малко о. Паисий отвори вратата и се приближи до оградата.

- Какво има, какво ви води насам? - попита Старецът.

- Отче, бих искал да ви видя и да се посъветвам с вас.

- Изповядахте ли се? Имате ли свой духовник?

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

- Не, отче, нямам духовник и не съм се изповядал.

- Тогава е по-добре да отидете да се изповядате и тогава да дойдете при мен.

- Защо не сега, отче?

- Ще Ви обясня, за да ме разберете. Умът Ви е смутен и объркан от греховете, които сте извършили; и поради това не можете да разберете състоянието, в което се намирате. Ето защо няма да успеете да ми дадете ясна представа за своя проблем. Но ако се изповядате, умът Ви ще се очисти и Вие ще видите нещата по съвсем друг начин.

- Отче, може би аз съм объркан и не съм в състояние да Ви разкажа какво точно не е в ред при мен, но Вие сам ще можете да разберете същността на проблема ми и да ми кажете какво да правя.

- Слушайте, дори и да успея да видя с известна яснота какво не е в ред, то си остава вътре във Вас. Тъй като умът Ви е затормозен, Вие нито ще разберете, нито ще запомните това, което ще Ви кажа. Ако се изповядате, тогава и двамата ще бъдем настроени на една и съща духовна “честота” и ще можем да общуваме. Така че отидете при духовник и се изповядайте, и ще ви чакам да дойдете.

Един млад човек, който изгубил зрението на едното си око и бил на път да ослепее напълно, отишъл при Стареца. Лекарите му казали, че трябва да се оперира, но не могли да гарантират, че ще се оправи. Той споделил проблема си с о. Паисий и го помолил за съвет. Старецът му казал, че трябва да послуша лекарите и да се подложи на операция.

Но младият човек се страхувал и още веднъж попитал Стареца:

- Отче, а ако загубя и другото си око?

- Не се безпокойте. С Божията помощ всичко ще бъде наред. Казано по човешки, ако загубите и другото си око, аз ще ви дам моето, така че и двамата ще имаме по едно око. Но пак повтарям, всичко ще бъде наред.

Накрая младият човек бил опериран и всичко минало благополучно. Лекарят му казал, че през цялото време, докато оперирал, чувствал, че някой държи ръката му и го води!

О. Паисий казал на един от гостите си:

- Всички ние трябва да плащаме данъците, наложени от държавата, иначе ще станем причина за две големи злини. Първата е, че държавата ни ще се разори, и ще стане финансово зависима от други държави, които в крайна сметка ще я управляват.

Втората е, че ако по-голямата част от хората отказват да плащат, съвестните и честните ще започнат да правят същото; и в действителност те ще бъдат принудени да плащат и заради другите, тъй като държавата трябва да събере някакви пари, за да покрие разходите си. Ако някои хора не си плащат данъците, тогава честните ще трябва да носят тежкия товар и на техния дълг.

Нашият Господ е искал да ни покаже, че ние трябва да плащаме данъците си, като е платил Своя данък в Иерусалим, въпреки че е бил Сам Бог: “А когато дойдох в Капернаум, приближиха се до Петра ония, които събираха дидрахмите, и рекоха: вашият Учител не плаща ли дидрахма? Той отговаря: да. И когато влезе къщи, Иисус го изпревари и рече: как ти се струва, Симоне? земните царе от кого взимат мито, или данък? от своите ли синове, или от чуждите? Петър Му каза: от чуждите. Иисус му рече: и тъй, синовете са свободни; но, за да ги не съблазним, иди на морето, хвърли въдица, и първата риба, която се улови, вземи; и като ѝ разтвориш устата, ще намериш статир; вземи го и дай им за Мене и за себе си.” (Мат. 17:24-27)

Св. апостол Павел казва в своето Послание до Римляни: “Всяка душа да се подчинява на върховните власти, защото няма власт, която да не е от Бога; и каквито власти има, те са от Бога наредени. Затова, който се противи на властта, противи се на Божията наредба. А ония, които се противят, ще навлекат върху си

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

осъждане (...) Затова трябва да се подчиняваме, и то не само поради страх от неговия гняв, но и по съвест. Затова и данък плащате; защото те са Божии служители, и с това именно служене са постоянно заети. И тъй, отдавайте всекиму, каквото сте длъжни: комуто данък - данък, комуто берия - берия, комуто страх - страх, комуто чест - чест. Не дължете никому нищо, освен взаимна любов; защото който люби другото, изпълнил е закона.” (Рим. 13:1-2, 5-8)

Веднъж Старецът разговарял с гостите си навън в градината. В това време край тях минали петима души. О. Паисий станал и ги попитал:

- Откъде идвате?

- Отче, ние идваме от Янина (град в Северна Гърция).

- С какво се препитавате?

- Събираме данъци.

- Вие, хора, карате всеки да краде. В миналото е имало само няколко бирници, а в наше време такива като вас постепенно превръщат всеки в крадец. Когато питате данъкоплатеца и той ви каже, че доходът му е два милиона драхми, не го облагайте с данък като за двайсет милиона. Разбира се, има хора, които крадат, но не се опитвайте да ги хванете по този начин, защото накрая и честните ще плащат заради тях.

Напоследък един приятел имаше подобен проблем. Той е честен човек и често се изповядва. Когато данъчните агенти дошли да пресметнат какъв данък трябва да плати, те видели, че неговият годишен доход е пет милиона драхми, но не му повярвали и му казали, че ще му вземат данък като за двайсет милиона. Той веднага се възпротивил и те отговорили:

- Добре, ще Ви вземем данък като за петнайсет милиона.

Той продължил да протестира и тогава един от данъчните агенти му казал:

- Не Ви вярваме и ще вземем голяма част от прихода ви.

След това се обърнал към другия:

- Запиши десет милиона драхми краен доход.

В този момент моят приятел ги прекъснал:

- Моля ви, почакайте малко. Не пишете нищо, искам преди това да ви кажа нещо. Доходът ми е такъв, какъвто ви казах, нито драхма повече. Аз си плащам данъците и не искам да крада от държавата си. Но ще ви кажа, че ако ми вземете повече, ще стана нечестен и ще крада, за да намеря пари да си плащам данъците. И запомнете, че вие ставате причина да открадна и ще бъдете отговорни, защото ме принуждавате да правя така.

Непосредствено преди изборите някои отишли при Стареца и го попитали за кого да гласуват. Той им казал:

- Вижте. Кой е по-близо до Църквата, кой се грижи за нея и за страната ни и кой държи на думата си? Гласувайте за този, който е по-добър, и който е по-близо до Църквата. Не искам да кажа, че трябва да гласувате за тези партии, които наричат себе си християндемократи, защото би било грешка.

Ние не трябва да принадлежим към никоя политическа партия. Трябва първо да обичаме Църквата и след това страната си, и да гласуваме за онези, които се борят и за двете. Виждате, че всички национални герои на Гърция са се борили и са проливали кръвта си за Църквата и за отечеството. Ние трябва да сме им благодарни, задето Гърция днес е свободна държава и не е под турско господство. Трябва да гласуваме за хора, които са готови да пролеят кръвта си преди всичко за Православната вяра и след това - за Отецеството. За съжаление, сме избрали за членове на Парламента хора с твърде тъмно и съмнително минало.

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

Когато приближили парламентарните избори, много поклонници отишли при о. Паисий да го питат за кого от кандидатите да гласуват и той им казал:

- Гласувайте за този, който вярвате, че е най-добър, този, който обича Бога и страната ни.

Те винаги му отговаряли така:

- Но всички кандидати са едни и същи, отче.

Тогава той добавял:

- Вижте сега. Всички маслинови дървета са едни и същи и са заразени от една и съща болест, наречена “дакос”³. Но някои са засегнати от нея 100%, други 80%, трети 50%. Тъй като имаме нужда от маслинови дървета, ще търсим такива, които са засегнати в най-малка степен. Когато отиваме да гласуваме, трябва да имаме предвид две неща: а) доколко кандидатът обича Бога и е съзнателен член на Църквата, и б) доколко обича страната ни и работи за нейните интереси, а не за своите собствени. Ако някой гласува, воден от други критерии, върши това от личен интерес и не постъпва като истински християнин. По-късно Божествената правда ще му даде възможност да заплати за грешката си.

Когато някой е монах, той може да пренебрегне килията и живота си да се посвети на хората около него. Но ако е семеен, той не може да направи това, защото трябва да се грижи за жена си и децата си. Според Божията воля той е длъжен първо да се грижи за своя дом. И ако условията позволяват, може да посвети част от времето си и на други хора.

Бащата и майката ще бъдат отговорни, ако не се грижат за децата си и за бъдещето им. Не само че не е грях да работят и да печелят повече, за да платят образованието на децата и да построят къща на дъщеря си, но това е техен дълг. Родители, които не се грижат за децата си, не са добри родители, и ще трябва да оправдаят действията си пред Бога. Грях е да печелим пари от личен интерес и да нямаме вяра в Божия промисъл.

Задължително е родителите да се грижат за бъдещето на децата си. Разбира се, деца, към които е постъпено несправедливо и не са получили помощ, са под закрилата на Бога.

А родителите им ще бъдат осъдени, задето са ги пренебрегнали.

Родителите трябва да живеят като истински християни и да внимават за постъпките си. Децата са като компютри, от най-ранна възраст те отбелязват в съзнанието си всичко, което виждат и чуват в своя дом. Ако виждат баща си и майка си да се карат, да се кълнат и да си служат с неприлични думи, те записват всичко на лентата на ума си. И когато пораснат, започват да се карат и кълнат, като използват езика на родителите си. Те постъпват така не защото го искат, а защото са наследили поведението на родителите си. По-късно, когато разберат грешките си, срещат трудности да ги поправят.

Най-голямата помощ и най-доброто наследство, което родителите могат да оставят на децата си, е да ги направят приемници на тяхната естествена доброта. Това не изисква специални усилия, защото малките деца, чието съзнание е свободно от всякакво добро и зло, може лесно да усвои поведението на заобикалящата ги среда, т.е. на своите родители. Ако детето вижда, че родителите му са учтиви, че се обичат, че разговарят помежду си внимателно, че се молят смирено, тогава неговата душа като индиго ще откопира доброто поведение на родителите си.

Много родители, които смятат, че обичат децата си повече от всичко, разрушават живота им, без изобщо да го разбират. Например майката, която обича дъщеря си извънредно много, докато я държи на ръце, казва: “Какво хубаво дете имам!”, или, докато я целува, ѝ говори: “Аз имам най-доброто дете на света!” Така от съвсем ранна възраст (когато детето не може да разбере това и да се възпротиви срещу него), то става горделиво и вярва, че е добър човек. В резултат на това момичето не може да почувства липсата на Божието присъствие и Неговата милост и любов в своя живот, и не може да се научи да търси Неговата

³ дакос - насекомо, което снася яйцата си върху маслините и разваля плода им.

“Откровението на твоите
слова просвещава, вразумява
простите” (Пс. 118:130)

помощ. Впоследствие в нея се развиват гордост и самоувереност, от които става изключително трудно да се освободи.

За съжаление първите, които страдат от нейната гордост, са родителите. Как могат децата да слушат родителите, когато смятат, че са прави и знаят всичко?

Ето защо родителите трябва да се грижат за своя духовен живот, защото освен за себе си, те носят отговорност и за своите деца. Разбира се, те биха могли да се оправдаят, че са наследили лошите черти в характера си от своите родители: но те всъщност нямат никакво оправдание за това, че не се опитват да се освободят от тези неща, след като са ги открили у себе си.

Същото се отнася и за децата. Те наследяват някакъв недостатък, за който нямат вина, но за който не бива да обвиняват своите родители. Децата имат свободна воля и могат да се освободят от това “наследство”, стига да решат, че не го обичат и не го искат в себе си.

По мое мнение човек, който не по своя воля е наследил злото и се стреми да се освободи от него, стои по-високо от този, който е наследил само добри неща от родителите си и никога не се е стремил да ги придобие - първият се е борил за тях, вторият ги е получил наготово. Божият съд ще вземе под внимание това. Когато например детето е имало баща крадец, то също ще се научи да краде, ако му липсва добра воля. Бог много снизходително ще съди такъв човек, който е наследил от баща си склонността към кражба, когато е бил малък и не е можел да различава доброто от злото.

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8) “Думи от устата на мъдрец са благодат.” (Екл. 10:12)

За Светото Причастие е необходима изповед на греховете ни пред духовния отец, а за съпричастието ни с Бога е нужно изповядване на нашата немощ пред Него.

Когато се молим с болка за ближния, тогава нашият благ Бог щедро ни дарява Своята благодат.

Когато някой празнува имения си ден, му пожелавайте следното: “Пожелавам ти много и угодни на Бога години”.

Свещеникът, дори когато е лишен от добродетели, има върху себе си благодатта на свещенството и чрез нея той е в състояние да извършва светите Тайнства. Но когато монахът няма добродетели, той е пуст.

Трябва да знаем, че когато се борим да изгоним някоя страст и тя не си отива, това е защото в нас има егоизъм и гордост или защото осъждаме своя ближен.

Доказателство за истинно духовно състояние на изповедника е да бъде пределно строг към самия себе си, но снизходителен към другите и да не използва църковните канони като бойно оръжие, за да стреля срещу тях!

Трябва да се бориш, докато си млад, защото когато остарееш, няма да можеш да направиш нищо - на старите хора им пречи дори течението, което идва през ключалката.

Древните отци постоянно са мислели за смъртта, и където и да са отивали да живеят, най-напред са си изкопавали гроб. В наше време дори най-малкото кръвотечение от носа кара сегашните монаси да мислят за лекарски преглед.

В днешно време много от младите хора имат странно поведение: те искат да учат, без да присъстват в училище (често участват в стачки и т.н.), искат да получат висока степен, без да се трудят сериозно, и искат дипломите им да бъдат донесени в кафенетата, където седят и се забавляват.

Началото на разпадане на християнското семейство и началото на отстъплението е, когато жената запази моминското си име. Изчезва единоначалието, което Бог е положил в семейството и в него настъпва объркване, едното дете получава името на майката, другото на бащата, и така семейството започва да се разпада.

Необходимо изискване за мъжа и жената, за да се оженят, е да си намерят един добър духовник, на когото и двамата да подчинят волята си. Духовникът ще играе ролята на рефер, за да предотвратява семейните разпри. Когато имат разногласия, те трябва да разговарят със своя духовник, който да им покаже Божията воля за тях - в противен случай семейството ще се разпадне, особено ако в спора се намесят и родителите на жената със своите съвети и се опитат да наложат волята си. Но ако те се съгласят да имат духовник, който да ги води, тогава няма да се стигне до такива заплетени положения.

Един млад човек постоянно се оплаквал, че има “уроки” и продължавал да ходи при една жена, която знаела как да го освободи от това. Старецът го попитал:

- Как би могла да го направи?

- Не зная, защото каквото и да казва, тя го казва тайно, така че да не мога да чуя.

- Но Църквата не пази тайни!

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8)
“Думи от устата на мъдрец са благодат.” (Екл. 10:12)

Дал му един кръст и му казал:

- Носи този кръст и вече никой няма да може да те урочаса. Изповядай се и се причастявай, само хората, които не правят тези две неща, могат да бъдат урочасани.

- Отче, искам да намеря едно добро момиче, за което да се оженя.

Старецът отговорил:

- Ако всички търсят хубави момичета, какво ще правим с другите? На боклука ли да ги изхвърлим?

Стремя се да си почивам по време на утрешната, за да мога да стоя прав, докато свещеникът служи Божествената Литургия.

Никога не изоставяй книгата на св. Исаак Сирий. Дръж я под възглавницата си и постоянно я изучавай.

Трябва да търсим утешение не от хората, а от Бога.

Ние, монасите, се радваме на Божия дар да принадлежим към Неговото голямо семейство, а не към някое малко. В него всички хора на света са роднини. Всеки, който е прилепен към своите родители и близки, не успява да се развие духовно.

Бог е дал на животните толкова ум, колкото е необходимо за да съществуват, докато на човека е дал жива душа. Бог е създал животните чрез Своето слово: “И рече Бог... И тъй и стана.”, докато човека Той е сътворил с ръцете Си.

- Отче Паисий, къде отива душата, когато напусне тялото?

- Когато часовникът се развали, той отива в ръцете на часовникаря. По същия начин и тя отива в Божиите ръце.

Този, който съзнава грешката си, вече е изминал половината път. Но за него е много важно да чувства своята немощ. Много по-добре е да съзнаваме своята немощ, отколкото да се подвизаваме упорито, без да я съзнаваме.

Нашите светии са били увенчани с венец на светостта. Само преподобномъчениците са получили и втори венец - за своето мъченичество.

Когато дяволът разстройва живота на някой наш приятел или семейство, или манастир, трябва да се стремим да изправим техните помисли. И където дяволът направи дупка, ние трябва да я запушим, за да не се разруши оградата. Бог ще ни търси сметка, ако не постъпваме така. Дори и да не сме се опитвали да разрушим постройката, ние не сме се постарали я да заздравим, а само сме наблюдавали как се руши.

Когато правим нощно бдение, трябва да се молим Бог да помогне на онези, които страдат от безсъние и взимат лекарства за приспиване, и да им даде сън.

За съпрузите е от полза да имат един и същ духовник. Той постъпва по същия начин, както и дърводелецът, който иска да съедини две парчета дърво: дялка грапавините, за да може парчетата да се залепят лесно.

Най-добре за всички членове на семейството е да имат един и същ духовник, който да знае проблемите им и да може да даде личен съвет на всеки един от тях.

Трябва винаги да бъдем снизходителни към ближните си, за да може и Бог да бъде такъв към нас.

Светиите ни подтикват към искрено покаяние, те не ни карат да се отчайваме.

Когато някой е в началото на своя духовен живот, е нужно по-малко четене, но да внимава много върху себе си и да наблюдава помислите си.

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

Здрав е този, който дъвче добре, а не който се блудва. (Еккл. 10:12) нася за четенето на духовни книги.)

Понякога стотици демони могат да нападнат някой наш ближък, който храбро се бори. И все пак има моменти, когато Бог допуска той да падне. Тогава, бидейки смирен по природа, той окайва себе си и казва: “Аз никога няма да се поправа и ще умра в греха си.”

Неговото малко падение го смирява още повече и тогава Божията благодат се излива изобилно върху него. Ние виждаме само падението му, осъждаме го и на свой ред се осъждаме, и в резултат на това Божията благодат се отдръпва от нас.

Трябва да правим това, което е в границите на човешките възможности, а другото, което надхвърля силите ни, да оставим в Божиите ръце.

Пази се да не постъпваш несправедливо по отношение на другите. В днешно време хората не се поставят на мястото на другия, не съчувстват на неговите проблеми и скърби.

Не си прави изводи от случайни събития.

Урочасването идва от хора, които са ревниви и в които има злорадство.

Светът е като тенджерата под налягане с много клапани, готови да експлодират. Ако не се пропука от едно място, ще се спуква от друго... да внимаваме да не бъдем ние причината.

През малкото години на нашия живот ние трябва тихо и невидимо да вършим добри дела.

В много случаи ние превръщаме своята прищявка в Божия воля.

Тъй като ни липсва смиреномъдрие, когато чуем нещо духовно, ние го тълкуваме по свой начин, според своите желания и според своето зло “аз”.

Причините за хулните помисли са 1) гордостта и подвизаването, което надвишава силите, и 2) занимаването ни с догматически въпроси, за което не сме упълномощени.

Колко щастлив би бил Бог, ако дяволът се разкаеше!

Чертите на истинското покаяние са следните:

- 1) чувството за окаяност,
- 2) силното чувство за утеха и надежда на Божията милост, и
- 3) отсъствието на тревожност.

Християните трябва да се отличават с духовно благородство и достойнство.

Винаги се моля Божията любов да промисли за нас и да ни спаси.

Когато сме тъжни, трябва винаги да се молим, да се поучаваме колкото е възможно повече и да пеем псалми.

Не умните хора, а добрите християни са тези, които със своите добри помисли и с молитвите си поддържат Гърция.

Липсата на благодарност е тежък грях, особено ако тя е спрямо нашите духовни отци, които са ни дадени от Бога да ни ръководят и да ни помагат със своите молитви.

Докато не сме познали Христа, нито сме се приближили към Него, ние се осмеляваме да се грижим за спасението на други хора! Би трябвало да се грижим за своето собствено покаяние.

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

Тъй като не сме духовно зрели, нека оставим на Бога (Прож. 10:2) да грижи за цялото творение.

Когато към някого се отнасят несправедливо и той не се защитава и ближните му не говорят за извършената несправедливост към него поради липса на любов, тогава Сам Бог говори.

Кръстените деца преживяват небесните тайнства, и понеже са чисти, техните свети ангели, които винаги гледат Божието лице, ги свързват с Него.

Магьосниците нямат власт и техните магии и демонични действия не могат да хващат християните. Те успяват само в случай на: 1) неискрена изповед, и 2) несправедливо отношение към другите. В този случай те дават власт на дявола да действа.

Мнозина смесват Божията благодат с действието на чужди елементи.

Трябва да отворим сърцата си към добрите и внимателни духовници и да слушаме какво ни казват, и така ще придобием вътрешен мир.

Бог търпи всички ни. Следователно ние също трябва да търпим другите.

Голям егоизъм е да вярваш, че си в състояние да поправиш другите хора.

- Отче, как се лекува маловерието?

- Бог допуска обстоятелствата да ни накарат да повярваме.

Ближните ни, които са починали, жадуват за нашите молитви, така както затворниците жадуват за свиждане с близките си.

Трябва да се молим на Бога за чудо и за явна намеса на светиите само ако човешките ни възможности са изчерпани.

Много грешници са били спасени само защото не са осъждали другите и са имали ясното съзнание за своята греховност.

Предпоставките за напредък в духовния живот са смиреномъдрие, ревност по Бога и борчески дух.

Когато правим добро, ние го правим защото го обичаме и го предпочитаме пред злото, а не защото търсим награда. Така ние ставаме чеда Божии, а не Негови наемници.

Наш дълг е да превръщаме болката на другите в своя собствена!

Всеки, независимо каква длъжност изпълнява, трябва да работи за своето освещаване и за освещаване на работата си.

Децата трябва винаги да се отнасят с уважение към родителите си. Когато те противоречат на родителите си и не ги почитат, Божията благодат се отдръпва от тях и те стават уязвими за сатанинското влияние и сила.

Сърцето има много сила. Цялата му волева сила трябва да бъде насочена към духовния живот. Трябва да знаем, че то прелива от радост от всичко, което прави, но само когато го прави с любов и ревност, а не като задължение или по принуда.

Доброто е добро само когато е извършено по добър начин.

Винаги се опитвам да не се занимавам прекалено със своята собствена болка. Държа в ума си болката на другите и я правя своя. Така ние трябва да се поставяме винаги на мястото на другия.

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

Много пъти физическата болка дава духовна благодат (Екз. 10:27) трябва да я приемаме с радост.

Старецът казва на лекарите:

- Помагайте на болните, като им показвате най-дълбокия смисъл на живота. Недейте само да лекувате телата им.

Много хора изживяват ада още в този живот, имайки сърца изпълнени със страсти.

Когато децата не слушат, е по-добре да им се карате сутрин - защото през деня ще се разсеят лошите впечатления и няма да мислят за това. Когато им се карате през нощта, умът им помръква и това може да ги накара да се решат на по-лоши постъпки.

Колкото повече човек се съединява с Христа, толкова по-малко страх изпитва.

Днес светският дух преобладава навсякъде. Бог ни дава Своите блага в изобилие, за да ни накара да даваме милостиня на тези, които се нуждаят. А вместо това ние си купуваме по-големи хладилници, за да не се разваля храната ни, и разширяваме складовете, в които я държим, за да побират по-големи количества. В днешно време алчността се е разпространила навсякъде. (Дори ние, монасите, се заразихме от този “вирус”.)

Слава Богу! Когато казвате “Слава Богу”, всички демони побягват далече.

По-добре е акушерките да бъдат жени, защото мъжете са склонни да объркат нещата и се получават усложнения. Бременната жена може дори да абортира поради срам от мъжа-акушер. Акушерки би трябвало да стават жените християнки.

В много случаи войната на плътта срещу духа се поражда от страдание. Когато човек не може да преодолее мъката си, дяволът го тласка към този род “утешения”, но чувствителните хора след това страдат още повече.

Винаги се опитвам да се отдам изцяло на хората. Дори когато познавам някого от съвсем малко време, аз се чувствам свързан с него и бдя над него.

Екологичната катастрофа придобива все по-големи размери. Онези, които могат, нека говорят и пишат за това.

Голяма радост е, когато у хората има желание за саможертва.

Някои хора не правят нищо и си казват, че Бог ще направи всичко за тях. Така те достигат до безразличие и застой.

Много важно е да водим духовния си живот с радост и свобода, а не по задължение. Трябва да се възползваме от малкото време, с което разполагаме.

Трябва да бъдем внимателни, защото тъгата вреди на духовния живот, тя кара човека да търси материални и човешки утехы и наслади.

Ние, християните, не трябва никога да кълнем. Много хора кълнат поради наивност, казвайки “Да си чути главата” и т.н. Но те трябва да внимават никога да не го правят, защото понякога Бог допуска клетвите им да се сбъднат, особено когато родителите кълнат, изпълнени със справедлив гняв.

Ние трябва да освещаваме себе си, както и своята работа, и да се грижим за увеличаване на доброто, извършвайки го по добър начин.

Стойността на материалните неща нараства, докато хората все повече се обезценяват.

Родителите трябва да посвещават на децата си колкото е възможно повече време, дори това да е за сметка на учението им или, все по-често, на работата им.

“Кажі главното, много в
малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

Аборът е ужасен грях. Лекар и сестра веднага убиха 250 неоподани деца. Виж, котенце, животинка, а и за него ти е жал. Когато котките идваха да родят в градината ми, винаги пазех техните котенца 6-7 месеца, докато пораснат, и след това ги изпращах в манастирите.

Клетвата може да подейства, ако този, към когото е отправена, е извършил неправда. Ако няма неправда, клетвата ще се върне обратно върху човека, който я е изрекъл и той ще носи последствията ѝ. Същото се случва и с думите, които “свързват”. Ако думите са праведни и духовни, те се сбъдват, ако те са несправедливи, става също, както и с клетвата.

Когато клетвата излиза от душа, която е онеправдана, тя се сбъдва. Това е ужасно! Когато бях млад, видях как една жена умря, защото някой я беше проклет “да се пръсне”. Тя така се поду, само за няколко часа умря.

Християните не бива да кълнат, защото клетвите се сбъдват, когато идват от човек, който е онеправдан. Но те очистват този, който ги приема, и го спасяват. А този, който ги изрича, ще бъде наказан за това.

Винаги трябва да бъдем бдителни и да внимаваме да не осъждаме другите, нито да любопитстваме, но да се съсредоточим единствено върху това как да се поправим и да излезем от положението, в което се намираме.

Не трябва да обвиняваме Адам и Ева, защото те са страдали за непослушанието си толкова години и на земята, и в ада, а ние имаме възможност всеки ден да получаваме прошка от Бога. Какъв човеколюбив Владика имаме. Той е знаел, че човекът ще падне в грях, но не е искал да го превръща в Свой роб, а вместо това му е дал свободата да стане Негово дете.

На свещениците, които ме питат дали да карат кола, или не, казвам, че е по-добре да не го правят, защото при някое нещастие ще бъдат принудени да окачат епитрахила си на стената.

Пазя само нещата, от които се нуждая.

Тъй като сме слаби, трябва да избягваме това, което поражда страсти. Например ако обичам сладки неща, не бива да се вирам във витрините на сладкарниците, или, ако пуша, трябва да избягвам будките, в които се продават цигари. Човек, който се стреми да бъде въздържан, трябва надеждно да охранява “входните врати” на страстите, каквито са очите.

Младите хора трябва да учат. Днес, за да успеят в живота, те трябва да имат по две дипломи и да владеят два чужди езика. След като завършат учението си, могат да мислят за създаване на семейство.

Леността и отпуснатостта сред младите хора е основната причина за психосоматичните разстройства.

Живейте колкото е възможно по-просто. Не усложнявайте живота си. Многого удобства превръщат хората в роби.

Децата, които съвсем малки се упокояват в Господа, отиват направо в рая, като ангели. И когато техните родители напуснат земния живот, тези малки ангелчета ги посрещат на небето със запалени свещи. Родителите биват духовно възнаградени от своите деца-ангелчета. Същото важи и в обратния случай - когато детето расте и се отклонява от пътя на доброто, то ще навреди на родителите си.

Родителите, чиито деца са със забавено умствено развитие, не бива да страдат за тях, тъй като техните души вече са спасени. Напротив, те трябва да се радват, задето децата им са получили рая, без да е необходимо да полагат усилия. Какво повече биха могли да желаят родителите за децата си? Ако успеят да приемат недъга на своето дете от духовна гледна точка, те също биват духовно възнаградени от Бога.

Когато виждам, че християните плачат за своите бащи, които са починали, страдам, задето не могат да повярват, че смъртта е само път към друг живот.

Когато някой (монах) се разболее и не иска да понесе търпеливо своята болест, а се моли Бог да го изцели, той се лишава от наградата за търпението. Тогава Бог ще му каже: “На останалите ще се прости, но не и

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

на теб, който имаш знание за духовния живот, ще бъдат излекуван.” Ние със сигурност ще бъдем съдени в подобни случаи.

Не трябва да проявяваме послушание към всички без разсъждение. Много епископи идват при мен и ми казват: “Със силата на епископското ни достойнство Ви задължаваме да посетите нашата епархия, когато отидете в света по своя работа.”

Но ако проявя послушание към всеки от тях, аз никога няма да мога да се върна на Атон!

Един човек отишъл при Стареца да говори с него за своя тежко болен брат. О. Паисий му казал:

- Кажете му да се изповяда, да се причастни и съзнателно да се присъедини към Църквата. Много скоро ще се почувства по-добре!

Бог е милостив към нас като народ не защото сме хубави, а защото изповядваме правилната вяра (Православието). Така че дори и всички да ни мразят, Бог няма да допусне да ни навредят.

- Отче, има един старец, който казва на младите хора, които идват при него за съвет, че има дара да предсказва бъдещето. Правилно ли е да се казва това?

- Виждате сега, Бог допуска това за полза на младите, тъй като те са уязвими за влиянията на магьосниците, източните религии и др. Когато виждат, че един православен монах има такъв дар, те започват навсякъде да говорят за това, и така се помага на повече млади хора, те изоставят всевъзможните религиозни култове и се присъединяват към Църквата. С това, че говори за своя дар, този монах става причина повече млади хора да се стремят към Православието.

Винаги казвам на хората, които са болни и искат да се излекуват, да търсят лекари, които са вярващи. Дори и да нямат необходимата подготовка, те са просветлени от Бога, тъй като във всичко се уповават на Него. Още по-добре е, ако са и добри специалисти.

Много хора предпочитат наградата за търпението пред излекуването от болестта. Ние трябва да понасяме нашите болести с търпение.

Вие, лекари, трябва добре да се грижите за пациентите си, за да избегнете неприятните ситуации. Трябва да имате практичен ум. Най-общо казано, всеки от нас трябва да извлече полза от своя ум, който му е даден от Бога.

Лъжата е грях. Ако някой лъже за добро, например за да спаси друг човек, тогава лъжата е половин грях, тъй като тя принася полза не на самия него, а на ближния му. Но и тогава тя се смята за грях, трябва да внимаваме и да не свикваме да лъжем по незначителни поводи.

Някои предприемачи толкова разширяват своя бизнес, че изгубват контрол върху него. Хората им дължат пари, или, в други случаи, те банкрутират. По-добре е да имат съсредоточен бизнес, който да е стабилен и доходен, за да не мислят прекалено много за него и да спят спокойно.

Няма нищо по-лошо от монах, който не върши съвестно своята духовна работа. Светските хора обичат земния живот, и като участват в удоволствията, които той им предлага, те се самоизмамват и им се наслаждават. Онези, които се отричат от светския живот и неговите удоволствия в името на духовното, изживяват истинска радост и божествени наслади, които не могат да се сравнят с нищо.

Но онези монаси, които се отричат от света в името на духовния живот - заради който дават обет пред Христа за духовен живот - и след това пренебрегват своята духовна работа, са най-окаяни от всички. Защото те не се наслаждават на светските удоволствия, и дори и да ги желаят, съвестта им страда, задето вървят срещу дадения обет. Ако по някаква случайност проявят склонност към тях и ги вкусят, те не могат да изпитат фалшивото щастие на другите, защото съвестта им ги обвинява и не ги оставя да се насладят на тях. Тъй като изоставят духовния си дълг, те не могат да изпитат и духовна радост. Вследствие на това те водят един

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

мизерен живот, неспособни да изживеят са ~~благословените~~ светските хора, нито духовната радост на истински духовните монаси.

Днес хората фалшифицират и подменят всичко. И все пак те не трябва да слагат фалшиви съставки в храната, с което да увреждат здравето на другите. Измамата е зло, но когато се прилага при изработване на дрехи, не е толкова страшно, както когато се върши при производство на храни.

Има добри и лоши търговци, почтени и крадци. Честните търговци казват истината, използват качествени материали и продават на разумни цени. Другите лъжат и трупат незаконни печалби. В началото хората пренебрегват честните търговци и техните магазини са застрашени от затваряне. Но по-късно Бог прави така, че измамата на нечестните търговци да се разкрие, и дава Своето благословение на честните.

За светостта няма формула. Ако един светец се е подвизавал, като е живял на бадемово дърво, това не значи, че и ти трябва да постъпиш така. Ако той е правил по пет хиляди поклона, ти не трябва да правиш същото; ако друг е задържал дишането си при извършване на Исусовата молитва, това не означава, че трябва да му подражаваш.

Докато са малки, децата са като ангели. Когато поотраснат и познаят желанието за плътски удоволствия, те се превръщат в малки зверчета.

Смиреният човек не се стреми да учи другите, той само слуша. И когато го попитат за мнението му, смирено го изразява.

Това доколко обичаме ближния си, показва доколко обичаме Христа. Например един беден човек отива при някого да иска от него риза и той му дава най-хубавата, която има. Това показва, че той силно обича Христа, след като дава на брата си най-хубавата си риза.

- Отче, идвам да Ви се оплача. Вие не ми казахте същото, каквото и на моя приятел, който има същия проблем.

- Благословени момко, на всеки давам този витамин, който му липсва.

- Отец Паисий, ние мислим да се оженим. Какво е Вашето мнение?

- Ако имате “духовен рефер” и се вслушвате в това, което ви казва - защото това е начинът да изгладите противоречията помежду си, - тогава женете се колкото е възможно по-скоро и внимавайте да нямате телесни контакти преди сватбата.

Когато някой търпеливо понася изкушенията, трудните положения и проблемите, Бог му дава най-доброто решение.

Затова винаги трябва да бъдем послушни и да се смиряваме, което означава да понасяме всичко, като се надяваме Божията благодат да се прояви в живота ни. Ето защо вместо да предприемем действие, ние оставяме Бог да извърши това, което е най-добро за нас.

Има хора, които страдат, но все пак Бог не постъпва несправедливо към смирените по сърце. Когато вижда смиреното ни разположение, Той никога не ни изоставя, но скоро ни дава Своята помощ.

Днес светският дух преобладава дори и сред монасите. Те изоставят своята духовна работа и се интересуват от светски дейности. Едни ходят наоколо с мобифони, други градят палати, а трети, които в света са изучавали богословие, сега са изоставили духовната си работа и богословието, и се занимават с автомобили. Стремят се да имат колкото се може повече.

Станахме безразлични към духовните неща, заради които оставихме света и дойдохме тук. В наши дни психиатриите и затворите се пълнят и препълват поради липса на добри духовни наставници.

Ние сме отговорни за мирния дух на другите.

“Кажете главното, много в малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

- Отче, защо хората днес се чувстват несигурни?” (Екл. 10:12)

- Защото се стремим да застраховаме всичко: колата си, къщата си, живота си. Така, материално застраховани, ние се чувстваме тотално несигурни.

- Отче, страхуваме се да не избухне война.

- Щом се страхувате, това няма да се случи! Но не бива да се страхувате, защото най-опасният враг във войната е страхът - той скована войската. По време на битка, когато добрите офицери видят, че някои войници се страхуват, им казват да напуснат битката, за да не повлияят на останалите.

Трябва да знаете, че този, който води завоевателна война, винаги се страхува, защото знае, че върши беззаконие. А този, който се отбранява, не се страхува, защото правдата е на негова страна. Ще ви дам един пример:

Ако в една кошара овчарското куче е още сукалче и види, че вълкът се приближава и започне да джавка, това ще накара вълка да се разколебае и да избяга. Той усеща, че върши нещо лошо и се бои, че някой ще чуе смешното джавкане на кученцето и ще го нападне.

Когато страхливите войници се срещнат лице в лице с врага, захвърлят пушките си и бягат, за да спасят кожата си. Смелите войници стрелят по враговете и се стремят да улучват най-вече в краката, и безстрашно се приближават към тях все повече и повече.

Човек, който е обсебен от дявола, или на когото е направена магия, не бива под влияние на близките си да обикаля всички църкви. Вместо това те трябва да отидат при просветлен духовник, който с Божията благодат да открие причината за обсебването. Когато им каже каква е Божията воля, те трябва да постъпят така, както ще е най-полезно за тях.

Веднъж, когато бях в Суроти, едно семейство доведе при мен дъщеря си, която имаше необикновено голям бюст и родителите ѝ я бяха водили при различни духовници да ѝ четат молитви за изгонване на зли духове. Но аз видях, че една от жлезите секретира определен хормон повече от нормалното и това предизвиква заболяването. Изпратих я при ендокринолог, който ѝ предписа лекарство за правилното функциониране на жлезата и сега момичето е добре.

Най-добрият бизнес за някого е да отвори фабрика за производство на добри мисли.

- Отче, нямам търпение. Какво трябва да правя, за да го придобия?

Той влезе в килията си и донесе пликче с твърди захарни бонбони. Даде му го и каза:

- Взимай по два бонбона на ден, но недей да ги дъвчеш. Търпеливо чакай, докато се разтопят в устата ти.

Когато котелът ври на огъня, мухите бягат далече от него. Когато не се вари, те падат вътре. Същото става и с душата: ако тя стои близо до своя духовник, Църквата и нейните тайнства, дяволът бяга далече, обаче ако се отдалечи...

- Отче, постоянно ми се спи. Какво става с мен?

- Няма значение. Колкото повече спиш, толкова по-малко мисли ще имаш и по-малко грехове ще вършиш.

- Отче, когато се върна от работа, много ми се спи и нямам желание да върша нищо, дори да прочета вечерните молитви. Какво да правя?

- Когато са уморени, войниците стрелят няколко пъти във въздуха, за да разбере врагът, че са навън и не се шегуват, и тогава заспват. Ти можеш да правиш същото: да прелистиш няколко страници от някоя духовна книга, да казваш малко Исусовата молитва и след това да си легнеш.

“Кажете главното, много в
малко думи.” (Сир. 32:8)

“Думи от устата на мъдрец

след духовно почистване в сърцето и ума са блага.” (Бл. Иисус)

Постоянно казвайте Иисусовата молитва и не пренебрегвайте своята духовна работа.

Какво мога да ви кажа, деца? Днес вие сте свикнали само да слушате и да научавате, но не се опитвате да приложите нищо от наученото в живота си.

Само вашият духовник, който е близо до вас, може да реши проблемите ви. Но понеже аз съм далече, от мене искайте само да се моля.

Намерете добър духовник, изповядвайте се при него, за да можете да влезете в Църквата, и всичко ще тръгне добре за вас.

Много хора искат да се моля за решаването на техния проблем и аз, разбира се, се моля с цялото си сърце и превръщам проблема им в свой. Но нищо не може да ги накара да повярват и да разберат, че основното изискване Бог да се вслуша в молитвата им е да имат смирено душевно разположение, само тогава Бог ще чуе. В противен случай дори всички ангели и светици да се молят за Неговата милост, Той няма да чуе молитвите им, защото Неговият отговор ще нарани тези, които искат нещо с гордо съзнание.

- Отче, този човек хули Христа и Света Богородица.

Старецът отговори шеговито:

- Изглежда, те не са изпълнили желанията му и затова той е разстроен.

Живейте с търпение, защото в днешно време другояче не става. Бъдете търпеливи и нищо не взимайте прекалено насериозно. Отидете в един голям супермаркет и си купете малко безразличие.

ЧУДЕСНИ СЪБИТИЯ

“Благодат и милост има за избраниците Му.” (Премъдрост 3:9)

Отец Паисий винаги искаше Божията благодат да действа в живота му и по тази причина смиряваше всяко свое желание, дори и най-незначителното. В резултат на това Божествената благодат, която беше в душата на Стареца от деня на кръщението му, се разгаряше все по-силно и вършеше чудеса.

Старецът винаги се стремеше да скрие от хората силата на Божествената благодат, която беше в него.

Когато тя се проявяваше и това беше забелязвано от хората наоколо, о. Паисий смирено признаваше, че той самият не върши нищо; защото от най-ранна възраст бе разбрал, че не е възможно каквато и да било истинска духовна сила да дойде от него самия.

В повечето случаи той скриваше божествената благодат от другите. Но имаше моменти, когато човешката помощ не беше достатъчна и хората се нуждаеха от божествена, за да повярват в Бога и да изправят живота си: тогава той бе принуден да открие пред тях силата на благодатта.

Нерядко моята окаяна душа не успяваше да разбере Божиите истини и аз поставях Стареца в много неудобно положение. Тъй като и аз не приемах човешка помощ, той биваше принуден да открие някои от своите духовни опитности, да поправи грешките ми и да смири душата ми. Тъй като ми липсваше духовна възприемчивост и смирение, той ми разказваше за различните сили на Божествената благодат и понякога посочваше присъствието им. Понеже не беше в състояние да ми помогне с човешки сили, той вършеше това с Божията благодат.

Тъй като вашата любов е пълна с вяра и смирение, и безкористност, вие със сигурност не се нуждаете да слушате за силите на благодатта и да получите духовна полза от тях, защото тя помага само на онези, които като мен имат нужда от “божествен тласък”. И понеже не исках да задържа за себе си това, което съм чул, ще ви разкажа за някои чудесни събития. Не е възможно да се включи всичко в тази книга. Нужна е поредица от томове, за да се опише, и то в малка степен, това, което произтичаше от духовната дейност на Стареца, чийто вътрешен мистичен живот е непознат.

Някои наши приятели смирено изразиха желанието си да знаят колкото е възможно повече за проявлението на Божията благодат у Стареца Паисий и ме помолиха да напиша отделна книга на тази тема. Който е съгласен с това и има личен опит, или е бил свидетел на чудесно събитие или енергия на Божията благодат и желае да помогне, нека да напише и изпрати това, което е решил да разкаже за Стареца. Важно е не това кой ще пише, но самият факт, че ще бъде записано, защото единственото, с което ни остана да се гордеем в наше време, е нашият благ Господ и делата на отците ни.

Един следобед отидох да видя о. Паисий. Напоследък ме обземаше високоумие ¹, произтичащо от засилената молитва, която извършвах. Когато започнах да овладявам невъздържания си ум, нещата постепенно се изясниха, но поради липса на смирение си помислих, че съм достигнал някакво благодатно духовно състояние и се гордеех с това.

Отидох да видя Стареца и да му откроя помислите си, които, както казах, бяха изпълнени с високоумие. О. Паисий ме изслуша и без да каже нищо за това, започна да ми разказва следното:

- Вчера дойде при мен един монах и ми каза нещо, което ме накара да си припомня случката, която сега ще ти разкажа:

Една нощ стоях в килията си в Катунския, казвах Иисусовата молитва и постепенно бях обзет от небесна радост. В това време килията, осветявана единствено от пламъка на свещта, се изпълни с красива бялосиня

---

¹Високоумие - високо мнение за себе си, самонадеяност.

светлина. В началото светлината беше много силна. Почувствах как и очите ми ставаха “по-силни”, за да издържат на светлината. Това беше Нетварната Светлина! Много часове стоях в килията си, изгубил всякакво чувство за земните неща, пренесен в един духовен свят, много различен от този.

Докато бях проникнат от Нетварната Светлина и това небесно преживяване, напълно изгубих всякакво усещане за време.

В един момент Светлината започна да намалява и аз се върнах в предишното си състояние. Огладнях и взех парче хляб. След това ожаднях и пих малко вода. Бях уморен и седнах да си почина. Чувствах се като животно и оплаквах себе си, че съм се уподобил на скотовете. Връщането ми към предишното състояние породило у мен естествено смирение. След като почувствах разликата между духовното състояние и своето плътско състояние, не ми оставаше нищо друго, освен да обвинявам себе си за всичко.

По-надолу от моята килия живееше друг монах. Погледнах навън и останах с впечатлението, че е нощ и има пълнолуние. Излязох навън и го попитах:

- Колко е часът? Изглежда, още не се е съмнало.

Монахът ме погледна учуден и попита:

- Какво казваш, отче, не разбрах?

Тогава ми се изясни какво е станало. Беше десет сутринта и “пълната луна”, която мислех, че съм видял, беше слънцето. Нетварната Светлина беше толкова силна, че беше станало светло като ден и слънцето изглеждаше като пълна луна през нощта! Разликата между светлината на слънцето и Безначалната Светлина е същата, както между нощта и деня.

Когато Старецът свърши разказа си, ми каза да изляза, защото отвън чакаха хора, които искаха да се видят с него. Тръгнах към килията си, след като бях разбрал, макар и малко, своето напълно животинско състояние.

След нахлуването на турците в Кипър един кипърски монах йеродякон дойде да види Стареца, понеже много страдаше заради разрушенията и избиването на толкова много хора. (Той самият също бе загубил някои от близките си.)

О. Паисий го обичаше заради добротата и благочестието му и го помоли да пренощува в килията му.

- Сутринта ще дойде свещеникът да служи Света Литургия. Ще те събудя рано, за да можем да изпеем утренята и да прочетем причастните молитви.

Дяконът отиде в килията си и Старецът в своята, където се моли цяла нощ. След известно време отиде до килията на дякона, почука на вратата и каза шеговито:

- Отче, случайно да си имал видение? Не видя ли някой ангел?

Около два часа сутринта о. Паисий го събуди, за да започнат утренята. Старецът започна да чете причастните молитви. Дяконът гледаше о. Паисий как чете и как лицето му излъчва благоговение и съкрушение.

Когато стигнахме до 5-та песен, в която се казва: “Марио, Майко Божия, на благоуханието най-достойно обиталище, по твоите молитви направи и мен избран съсъд...”, се случи нещо невероятно:

Малкият параклис се изпълни с бялосиня светлина и кандилата, чиито пламъци също станаха бялосини, започнаха ритмично да се поклатят. В същото време целият параклис се изпълни с неизразимо небесно благоухание.

Дяконът беше удивен и не можеше да разбере какво става. Той прекъсна Стареца и прошепна на ухото му:

- Отче, какво става?

Старецът му даде знак да мълчи и му каза:

- Казвай Иисусовата молитва и не говори, защото Пресвета Богородица е дошла при нас.

Старецът и дяконът паднаха на лицето си и останаха така, докато бялосинята светлина изчезна и отнесе със себе си тъгата и скръбта от сърцето на дякона. На нейно място дойдоха радостта, надеждата, вярата и любовта към Бога, а също и благодарност към Стареца, чрез когото се изливаше Божията благодат.

След това дойде свещеникът да служи Божествена Литургия. Сутринта дяконът си тръгна, с дълбоко чувство на възхищение от дръзнвението, което о. Паисий имаше пред Бога.

О. Паисий преминаваше през много труден период. По това време в Църквата беше възникнал проблем и много епископи идваха при него да търсят помощ. Но проблемът беше твърде сериозен и той, дори и да искаше, не беше в състояние да помогне. Казваше, че от която и страна да се погледне, в духовно отношение се стига до безизходица. Тогава реши да положи всички усилия за разрешаването му чрез молитва. През това време о. Паисий постоянно се молеше на Бога да разреши църковния проблем, и особено се молеше на св. Евфимия:

- Света Евфимия, ти, която разреши по чуден начин затруднението на Църквата тогава, изведи я и сега от безизходното положение!

Една сутрин в 9 часа, когато о. Паисий четял третия час, изведнъж чул как някой леко почукал на вратата. Старецът попитал отвътре:

- Кой е?

Тогава чул женски глас:

- Аз съм, Евфимия, отче.

- Коя Евфимия? - попитал той отново.

Никой не отговорил. Още веднъж се почукало на вратата и Старецът отново попитал:

- Кой е?

Същият глас отговорил:

- Евфимия, отче.

Трети път се почукало и Старецът почувствал как някой влязъл в килията му и минал по коридора. Отишъл до вратата и там видял св. Евфимия, която по чуден начин била влязла в килията му през заключената врата и се поклонила пред иконата на Света Троица, която Старецът бил сложил на стената в коридора, отдясно на вратата на църквата.

Тогава той казал на светицата:

- Кажи: "Слава на Отца и Сина и Светия Дух."

Св. Евфимия направила това изповедание и о. Паисий веднага паднал на колене пред нея и ѝ се поклонил.

След това те седнали и говорили за много дълго, той не ми каза точно колко, и докато бил със св. Евфимия, изцяло изгубил усещането за време. Тя дала разрешение на трите проблема, за които той се бил молил и накрая - казал:

- Бих искал да ми кажеш как си успяла да понесеш своите мъчения.

Светицата отговорила:

- Отче, ако знаех от по-рано какво ме чака във вечния живот и небесната красота, на която се наслаждават душите, които са близо до Бога, аз честно бих се молила моите мъчения да траят вечно, защото те са абсолютно нищо в сравнение с онова, което Божията милост ми дари.

Когато Старецът все още живеел в килията на Светия Кръст, една нощ, докато казвал Иисусовата молитва, изведнъж покривът се отместил и на неговото място той ясно видял Господа. Лицето Му имало такъв блясък и било толкова ослепително, че не можел да гледа право към Него и се чудел как е възможно да има хора, които Го хулят.

След този случай Старецът дал указания на монахините от девическия манастир "Св. Иоан Богослов", които рисували икони, да нарисуват Господа така, както Го видял онази нощ, доколкото това е възможно. През цялото време, докато рисували иконата, той стоял до тях и ги насочвал.

О. Паисий казваше, че лицата на Господа и на Света Богородица имат цвят на зряло жито.

О. Паисий вече бил изкопал своя гроб близо до килията си и винаги мислел за деня, в който ще напусне този временен свят. Поради дълбокото си смирение, той се чувствал неподготвен за своето последно пътуване. Но видението, което му се открило, го изпълнило с радост.

Докато се молел, той видял, че се намира на място, което приличало на летище, откъдето хората заминавали по своя път към небето. Имало много хора, на които било възложено да проверят дали пътниците имат паспорти и билети, с които да могат да пътуват. Ако едно от двете липсвало, те не могли да тръгнат и много от тях стоели настрана. Когато дошъл редът на Стареца, той разбрал, че няма необходимите документи. Внезапно се появила Света Богородица, облечена в злато като царица. Нейният вид бил точно като на иконата "Св. Богородица Иерусалимска. Тя казала на тези, които проверявали:

- Той е мой раб. Пуснете го да мине, защото съм му приготвила всички документи.

Тя ги извадила от мантията си и след като ги показала, отново ги сложила на мястото им. Така на о. Паисий било разрешено да мине.

Веднъж о. Паисий ни каза:

- Света Богородица много прилича на иконата "Св. Богородица Иерусалимска". Тя е съвсем същата. Виждал съм я много пъти и не знам дали има друга икона, която толкова да прилича на нея.

Веднъж, докато о. Паисий се молел с броеницата, имал небесно посещение. Неочаквано чул стъпки, които идвали от коридора на килията. Отишъл до вратата и погледнал към коридора с лице към вратата на параклиса. Той видял Света Богородица, която стъпвала, облечена като царица. Когато стигнала до вратата на параклиса, влязла вътре. След нея вървял св. Иоан Богослов. След като влезли в параклиса, двамата се скрили, оставяйки след себе си бялосиня светлина, Нетварната Светлина, която малко след това също изчезнала. Душата на о. Паисий била преизпълнена с благодарност и смирение. Плачел, задето Света Богородица дошла при него, въпреки че се чувствал най-големият грешник на света.

През февруари 1979 г. Старецът имал много тежки изпитания. Един от монасите, който често бил с него, забелязал тъгата му.

Един ден той отишъл при о. Паисий, като очаквал да го види тъжен, какъвто бил през последните дни, но вместо това лицето му сияело от радост. Той му казал:

- Благият Бог видя тъгата ми и изпрати моя ангел-пазител да ме избави от нея. Ангелът изглеждаше като юноша, облечен в светли дрехи и още щом го видях, тъгата ми изчезна. Каза ми някои неща, които не бих могъл да ти откроя!

На 13 май 1979 г. Старецът се преместил от килията на Светия Кръст на манастира Ставроникита в едноименната килия на манастира Кутлумуш, така наречената Панагуда.

Било 3 юни и Старецът съвсем наскоро се бил нанесъл в новата си килия. Още не бил подредил вещите си, книгите и минеите му били в кутии, и не знаел коя дата е, нито кой светия се чества този ден. Докато се молел с броелицата и казал: “Светия на днешния ден, помилвай ме!”, той все още се питал кой е дневният светия. Изведнъж двама светци се явили в параклиса: единият стоял отпред и бил непознат за о. Паисий, а другият зад него бил св. Пантелеймон. Старецът казал, че св. Пантелеймон много приличал на този, който бил на иконата в скита “Св. Пантелеймон”. Първият светец казал на Стареца:

- Отче, аз съм Лукилиан.

Старецът не обърнал внимание на името и попитал:

- Как каза, че се казваш, Лукиан ли?

- Не - отговорил светецът. - Аз съм Лукилиан.

Тогава двамата светци по чуден начин изчезнали.

О. Паисий отишъл да погледне в Минея кой светия се чества на 3 юни, и видял, че това е денят на св. Лукилиан. Оттогава той много обикнал този светец и сложил една малка негова иконичка в светия олтар точно над трона си.

О. Паисий имаше свой много забавен начин, по който ни казваше какво ще бъде времето.

О. Давид беше вратар в манастира Кутлумуш. Когато някои от монасите или послушниците се връщаха от манастира, след като са били при о. Паисий, той им казваше:

- Кажете на о. Давид да слезе от бадемовото дърво, защото ще вали сняг.

(Казваше така, защото свети Давид Солунски се подвизавал, като живеел на бадемово дърво, и така достигнал святост.)

Винаги, когато казваше на о. Давид “да слезе от бадемовото дърво”, след няколко дни заваливаше сняг. Така ние знаехме кога ще вали сняг и успявахме да се подготвим.

През декември 1992 г. о. Паисий изпрати съобщение на о. Давид “да слезе от бадемовото дърво” и “да се качи отново” след Коледа. Празниците минаха и той му изпрати друго съобщение: “все още да не се качва на бадемовото дърво”, а да чака, докато му каже какво да прави. В деня на св. Антоний (17 януари) беше много студено и валише сняг. След няколко дни му каза, че вече може “да се качи на дървото”.

Така чрез о. Давид ние винаги знаехме кога ще вали сняг, защото Старецът го информираше навреме.

Една неделна сутрин о. Паисий, който тогава живеел в килията на Светия Кръст на манастира Ставроникита, лежал болен и се чувствал много изтощен от болестта и строгия пост. Станал и излязъл в градината и бил много тъжен, защото нямал нищо за ядене, с което да укрепи поне малко силите си.

В този момент погледнал към морето и видял една птица, която летяла към неговата килия. Тя приличала на орел, който носел голяма риба. Когато стигнала до килията на Стареца, пуснала рибата точно пред него.

О. Паисий отишъл право в параклиса и се помолил, за да разбере дали това не е действие на дявола, и тогава благодарил и прославил Света Богородица за Нейната грижа и промисъл. След това излязъл в градината, където сготвил рибата, изял я и по този начин подкрепил силите си.

На времето О. Паисий живял в скита на Иверския манастир. Било през Богородичния пост и осем дни Старецът не бил ял нищо. На деветия ден от поста един възрастен монах помолил Стареца да му помогне

да пренесе нещата си в манастира. Въпреки че не бил ял нищо толкова дълго и бил много отслабнал, той отишъл да му помогне.

Но на връщане се почувствал много изтощен и замаян. Изведнъж един юноша, облечен в светли дрехи се явил пред него и му дал малка кошничка, пълна със свежи плодове. Старецът му благодарил, и след като се прекръстил, хапнал от плодовете и се почувствал по-добре. В това време юношата изчезнал. Когато о. Паисий забелязал, че плодовете не били обичайните за сезона и въпреки това били съвсем свежи, и след като юношата изчезнал, той разбрал, че това било ангел.

Един млад човек, който от години не се бил изповядвал, отишъл при о. Анастасий, който живеел в килията Дионисиу на манастира Кутлумуш. Докато разговаряли, о. Анастасий му казал, че трябва да се изповяда, и това ще му помогне да намери разрешение на проблемите си. Но младият човек не бил убеден, че трябва да го направи, въпреки че о. Анастасий настойчиво го убеждавал да се изповяда. Тогава о. Анастасий му говорил за о. Паисий, за когото му казал, че е съвременен светец, и му предложил да отидат заедно и да чуят какво ще каже “дядото”.

Така те отишли при Стареца. Когато стигнали до килията му, той копаел в градината, за да посади зеленчуци.

О. Анастасий го поздравил и го попитал:

- Какво правиш, отче?

Старецът, както винаги с лъчезарно лице, казал:

- Реших да “изповядам” градината!

О. Анастасий отговорил:

- Отче, и градината ли има нужда от изповед?

- Забелязал съм, че когато изповядвам моята градина и махам от нея всичко излишно - камъни, корени, тръни - и след като я прекопая, тя дава прекрасни неща. Така стигнах до извода, че веднъж на определено време моята градина има нужда от изповед.

Той оставил мотиката, поканил ги да влязат и ги почерпил със сладко.

Когато о. Атанасий и младият човек си тръгнали, били много доволни, задето Старецът отговорил на въпроса им за изповедта, без преди това да ги пита за нищо. Излишно е да се каже, че веднага след този случай младият човек отишъл да се изповяда!

Шестима отци и аз седяхме на тревата около килията на Стареца и го слушахме. В това време дойде един млад човек, който приличаше на анархист, с дълга коса и шал около врата, и попита някак невъзпитано:

- Къде е този Паисий?

Старецът стана, приближи се към него и му каза:

- Какво искаш от него, млади момко?

- Търся го! - отговори той.

Младият човек носеше пакет цигари в левия джоб на ризата си. О. Паисий посочи към пакета и попита:

- Какво носиш тук, Евангелието ли?

- Не, цигари - отговори той и му предложи една:

- Искаш ли?

- Не.

Тъй като всички ние гледахме към Стареца и се смеехе, младият човек разбра, че това е о. Паисий. След като се убеди в това, обърна се към него и му каза:

- Искам да ми кажеш как се казвам.

Старецът се почеса по главата, и като се преструваше на замислен, каза:

- Как се казваш... да видим. Как наричаме светлините на светофара, червената и зелената светлина? (В Гърция хората наричат зелената и червената светлина с имената Григорис и Стаматис.)

- Имате пред вид Стаматис и Григорис - отговориха другите.

- Да. Едно от тези двете е твоето име.

Той наистина се казваше Григорис и когато чу това, бе смаян и веднага поиска да се види насаме със Стареца, и те отидоха да говорят двамата.

Шест месеца по-късно младият човек отново беше дошъл на Атон и аз го срещнах пред манастира Кутлумуш. Той вече не приличаше на анархист. Промяната, която бе станала с него, беше толкова поразителна, че аз не бях сигурен дали това е същият човек, и го попитах:

- Прощавайте, Вие ми напомняте на някого. Не бяхте ли този млад човек, който преди около шест месеца беше дошъл при Стареца?

- Човекът, на когото Ви напомням, не беше ли груб със Стареца?

- Да, в известен смисъл.

- Аз бях този глупак, отче. Молете се за мен да се поправя.

Един монах от манастира Кутлумуш и аз бяхме отишли при Стареца и седяхме в гостната стая на килията му. В един момент някой позвъня на външната врата. О. Паисий стана и отиде до прозореца да види кой е. Ние също застанахме до него. Той ни каза:

- Някой звъни на вратата. Висок, с очила, прилича на строителен инженер. За първи път го виждам.

Старецът завърза ключа за едно въже и го пусна навън, за да може човекът да си отвори и да влезе. Всички седяхме заедно, докато о. Паисий отиде да му донесе сладко. Попитахме го:

- Откъде сте?

- От Янина (град в Северозападна Гърция).

- Какво работите?

- Строителен инженер съм.

- Идвали ли се тук и друг път?

- Не, за първи път идвам.

Докато разговаряхме, о. Паисий дойде с почерпката, а ние си взехме довиждане с човека и си тръгнахме.

О. Паисий седял в градината пред килията си и разговарял с о. Арсений за монашеския живот. В това време група поклонници идвали по пътеката към килията на Стареца. О. Паисий ги видял отдалече, обърнал се към о. Арсений и му казал:

- Изглеждат така, сякаш идват от о-в Корфу.

Когато пристигнали, Старецът ги попитал:

- Откъде идвате, хора?

- От о-в Корфу, отче.

- Добре, седнете и почакайте. Ще ви донеса сладко.

Старецът седял пред килията си и разговарял с група поклонници. Отец Е. го гледал как говори и се удивлявал:

- Как тази душа е свързана с Божествената благодат и колко чиста е тя, за да може Божията благодат да действа чрез нея!

Докато си мислел това, о. Паисий прекъснал разговора си с другите и му казал:

- Мислиш си как изглежда душата отвътре? Пълна е с всякаква нечистота и смрад.

И продължил разговора си. Поклонниците не могли да разберат какво иска да каже Старецът с тези думи, но отец Е. останал поразен от тях.

Г-н Д. К. е роден в Самарина (град в Северозападна Гърция). Когато бил на около една година, родителите му се преместили да живеят в Северна Гърция, в град Козани. Г-н К. живял там повече от четирдесет години, и когато го питали откъде е, винаги казвал, че е от Козани, като напълно бил забравил за Самарина.

Той имал семеен проблем и приятелите му казали да отиде на Атон при о. Паисий за съвет. Така и направил. Когато пристигнал в килията му, о. Паисий разговарял с други посетители и му казал да влезе.

Г-н К. влязъл през портата и като не знаел монашеското правило за поздравяване, казал:

- Здравейте, отче.

- Здравей и на тебе. Откъде си, благословени момко?

- От Козани, отче.

- Седни и си вземи локум, имам много видове.

О. Паисий се престорил, че е забравил откъде е човекът, отново го попитал:

- Не ми ли каза, че си от Самарина?

- Не, отче, от Коза...

Изведнъж той си спомнил къде е роден и удивен от прозорливостта на Стареца, казал:

- Да, отче. Аз съм от Самарина, както сам казахте, но съвсем бях забравил за това.

О. Давид и един друг монах от манастира Кутлумуш отишли при Стареца. След като о. Паисий ги почерпил със сладко, седнали навън в градината. Докато разговаряли, Старецът натрошил сухи корички за птиците. Ръката му била отворена и те идвали да кълват трошите. След като кълвнали няколко трошици, те се огледали и отлетели на дървото. О. Паисий ласкаво им казал:

- Не бойте се, тези хора са наши приятели.

И посочил двамата монаси.

Птиците се върнали на дланта му да изкълват и останалите трошици. О. Паисий обичал не само хората, но и животните, и птиците. През зимата той натрошавал сухар пред килията си за птиците. Градината му винаги била пълна с птици, големи и малки, диви и питомни.

В деня след Великден монасите на Атон честват иконата на Божията Майка “Достойно ест” и извършват литийно шествие. На този ден о. Паисий стоял в килията си и се молел. Изведнъж килията се изпълнила с небесно благоухание и о. Паисий не можел да разбере откъде идвало то. След като обходил всички стаи, разбрал, че идва отвън.

Излязъл в градината, където то било още по-силно, и чул камбаните да бият. През това време край килията му минавало литийното шествие с чудотворната икона и благоуханието се носело от нея.

То отслабвало с отдалечаването на шествието, и с него заглъхвало и биенето на камбаните. О. Паисий разказал за това на о. А. следобед същия ден.

Г-н Константинос ме помоли да кажа на Стареца да се моли за едно дете, което той познавал и което от дълги години било неподвижно. Когато отидох да кажа това на Стареца, аз го попитах:

- Как мислите, отче, това дете ще бъде ли излекувано?

В отговор той ми разказа следното:

- Веднъж едно малко момиченце от Тесалия (Централна Гърция) беше претърпяло катастрофа и имаше сериозни мозъчни увреждания. След като бе престанало да усеща каквото и да било, беше изпаднало в кома и лекарите казаха, че няма надежда да се върне към живот и единственото, което могат да направят родителите ѝ, е да чакат смъртта.

Когато вече били престанали да се надяват, някои хора им казали за Стареца и ги посъветвали спешно да отидат при него. Бащата решил да отиде на Атон и да говори с него за дъщеря си. След като му разказал всичко това, той го попитал:

- Отче, всички лекари стигнаха до извода, че дъщеря ми няма да оздравее, и това, което ни остава, е да чакаме смъртта. Мислите ли, че има надежда Бог да направи нещо?

- Не казвай друг път това, защото е богохулство. Бог е създал човека и Той може дори камъните да превърне в човешки същества, а ти питаш дали може да направи нещо за дъщеря ти! За Бога нищо не е невъзможно, нито трудно, защото за Него “всичко е възможно”. За нас е трудно да превъзмогнем неверието си и да повярваме в Него, без да се съмняваме. Ето защо трябва да се молиш на Христа с вяра, без всяко съмнение и колебание. Не губи надежда в Него. Бог допуска да се разочароваме от хората, за да възложим цялата си надежда на Него. Тази надежда няма да ни посрами. Уверявам те, че твоето малко момиченце ще оздравее!

Бащата си тръгна и изпълни съвета на о. Паисий. След време той каза на Стареца, че здравето на дъщеря му се подобрява, докато един ден оздравяла напълно. Сега тя е добре и работи. Лекарите се чудят как това малко момиченце е било спасено, след като според тях смъртта е била неизбежна.

- Така че кажи на г-н Константинос да вярва в Бога и момиченцето ще оздравее.

След това Старецът разказа друг случай:

Във военната болница в една стая имало петима офицери, болни от рак. Състоянието на четирима според лекарите не било толкова тежко и ако се оперирали, имало възможност да живеят още дълги години. Петият обаче бил неизлечимо болен и му казали, че ще живее само няколко седмици.

Когато болният научил за това, бил обзет от скръб и отчаяние. Един лекар, който бил вярващ, се опитал да го утеши и му казал:

- Не се отчайвай. Лекарите може да казват, че няма надежда, но има и Бог. Моли се и не забравяй чудесата, които Той върши в случаи като твоя.

Болният се обнадеждил и помолил да извикат духовник. След като се изповядал, непрестанно се молел на Бога и се уповавал на Неговата милост.

Така четиримата офицери, които не били тежко болни, накрая починали, а петият, на когото оставали само няколко седмици, сега е добре и даже копае градината си.

Един баща отишъл при о. Паисий за дъщеря си, която имала рак в главата, и според лекарите ѝ оставали само няколко месеца. Бащата взел някои от дрехите на дъщеря си и ги занесъл на о. Паисий да ги благослови и да се моли за момиченцето.

О. Паисий му казал:

- Ще се моля за дъщеря ти, но ти като баща също трябва да пожертваш нещо заради любовта към детето си, защото Бог винаги "се трогва" от любовта, която прави жертви.

- Какво ще трябва да пожертвам, отче? - попитал бащата.

- Какви страсти имаш? Пожертвай една от тях.

Тъй като не бил запознат с духовните неща, той отговорил:

- Не зная дали имам някакви страсти.

- Пушиш ли?

- Да - отвърнал бащата.

- Добре, тогава пожертвай пушенето заради любовта към детето си и Бог ще го изцели.

Той обещал да спре пушенето и удържал на думата си. Състоянието на дъщеря му постепенно се подобрявало, докато накрая била напълно изцелена и лекарите потвърдили това.

Но бащата забравил, или съзнателно нарушил обещанието, дадено пред Бога и отново започнал да пуши. Тогава болестта на дъщеря му се върнала и състоянието ѝ било сериозно.

Бащата отново отишъл при о. Паисий и му казал да се помоли за момиченцето.

Старецът му казал:

- Ако ти като баща не можеш да спазиш обещанието си и заради детето си да пожертваш своята страст, която разрушава здравето ти, аз с нищо не мога да ти помогна.

В началото на 1993 г. някои хора разпространили слухове, че Старецът ще умре през август същата година, и някои от монасите били много разтревожени. Един ден о. Давид решил да отиде при Стареца и да го пита дали той самият е казал подобно нещо. Когато пристигнал, преди още да има време да го поздрави, Старецът го хванал за ръка и му казал:

- Носи се слух, че ще умра през август.

През януари един от гостите ми каза:

- Отче, вие сигурно ще умрете от кръвоизлива, който имате.

А аз се пошегувах:

- Не мисля. Сега времето не е подходящо за умиране. През август ще е по-добре, защото е по-топло.

Аз се бях пошегувал, а той е разпространил слух, че съм казал, че ще умра през август. Нямам право дори да се пошегувам!

Един монах, на когото предстояло да бъде ръкоположен за дякон и след това за свещеник, отишъл при о. Паисий да вземе благословение и да го попита дали е Божия воля да стане свещеник.

Старецът му казал, че това е Божия воля, но той ще трябва да почака известно време и уточнил колко.

Монахът признал пред Стареца, че той самият няма желание да става свещеник, но игуменът на манастира и другите братя настояват за това.

О. Паисий му казал да ги послуша и след това му разказал следното:

“Когато бях в манастира Стомио в Коница, докато се молех през нощта, ми се яви Господ, облечен като епископ, и ми каза:

- Моята воля е да станеш свещеник, същото се отнася и за този и този млад човек от това и това село.

Но аз исках да се убедя, че видението, което имах, е истина. Тогава отидох в селото, което Господ бе назвал и попитах къде живее този млад човек. Когато отидох там, им казах, че просто минавам и дадох вид, че съм много уморен, за да ме поканят да вляза. Бяха изненадани, но и много се радваха, че съм дошъл. Попитах ги дали имат деца и те ми казаха, че имат син, който е студент. Попитах ги какъв иска да стане, и те отговориха, че иска да бъде свещеник. Тогава им казах да му разрешат да постъпи според желанието си, защото такава е Божията воля за него. След време младият човек действително бе ръкоположен за свещеник. Така аз се уверих, че видението, което съм имал, е било истинско.”

Неотдавна един епископ дойде при мен и ми каза:

- Трябва да станеш свещеник и духовник.

Казах му, че имам сериозна пречка за това.

- Каква е тя?

Аз отговорих:

- По време на войната бях свързочник и станах причина да бъдат убити много хора, тъй като предавах съобщения на генерала да изпраща самолети, които да бомбардират врага, когато е необходимо.

- В такъв случай - каза епископът, - готвачът също има пречка, защото е хранил онези, които са воювали и са убивали други хора.

- Не зная дали готвачът има пречка, единственото, което зная, е, че аз самият не мога да стана свещеник.

Тогава о. Паисий продължи:

- Имаше и друга причина, поради която не исках да стана свещеник: и тя беше, че исках да водя монашески живот така, както аз намирах за добре, исках да му се насладя! Ако си духовник, независимо дали искаш, или не, дали можеш, или не можеш, трябва да приемаш хората, които идват при теб. Когато си само монах, ти си господар на себе си. Но сега нещата се промениха и аз съм принуден да настроя живота си според нуждите на хората, които идват при мен.

През 1986 г. г-н Теодорос А. преживявал мъчително духовно състояние и постоянно се молел на Бога да му изпрати видение, чрез което да укрепи вярата му и да разсее “облаците” на неверието, които го измъчвали.

Една нощ, когато се молел в леглото си, му се случило нещо, което не бил в състояние да опише. Сън ли било това, видение, или илюзия? Не можел със сигурност да каже.

Видял се, че стои на скеле на един строеж, а трима от съселяните му стояли на друга скеля. Изведнъж скелята започнала да се клати и той паднал заедно с нея. Тогава видял красив, светъл млад мъж, който гледал към него. Младият мъж изглеждал като Господа. С Него бил един монах, който хванал във въздуха Теодорос, и го поставил леко на земята, без да пострада.

Монахът отишъл да закрепил скелята в първоначалното ѝ положение и казал на Теодорос:

- Заздравих твоята скеля, затова не се страхувай повече. Но кажи на твоите съселяни да укрепят скелите си, защото са в опасност.

В този момент Теодорос се събудил и недоумявал какво може да е това видение. Оттогава лицето на монаха ясно се запечатало в съзнанието му.

Изминали пет месеца от деня, в който се случило това. Свещеникът на селото, о. Йоанис, съобщил в църквата, че отива на Атон и ще се радва да вземе със себе си още някого, който би искал да дойде. Няколко души изявили желание да се присъединят към него. Г-н Теодорос бил чувал много неща за Атон и решил да отиде с о. Йоанис.

Когато стигнали, те най-напред отишли в манастира Кутлумуш и свещеникът им казал да отидат в манастира Ивер. По пътя решили да посетят и о. Паисий, който живеел наоколо, и да вземат благословение от него.

Стигнали до килията на Стареца, звъннали на вратата и той дошъл да им отвори. Когато го видял, Теодорос познал в негово лице монаха, който му се явил във видение и не могъл да повярва на очите си.

О. Паисий поздравил всеки от гостите. След като повечето от тях били влезли, о. Паисий се поклонил леко и погледнал към Теодорос, който вървял последен, и му казал:

- Как си, Теодорос? Аз много често те виждам.

Когато чул думите на Стареца, той бил напълно убеден, че това е монахът, когото бил видял във видение, и отвърнал:

- Аз също те познавам много добре, отче, но за пръв път те виждам отблизо.

Старецът се усмихнал и продължил да поздравява останалите поклонници.

Оттогава Теодорос, с Божията помощ, дадена му чрез Стареца, укрепил вярата си и се стремял да се доближи до Бога чрез Църквата с нейните тайнства. Той често ходел при Стареца за съвет и благословение, и след като зареди духовните си "батерии", отново се връщал в света.

Един свещеник-изповедник от град Агринио и г-н Димитрис М. отишли при Стареца. Свещеникът поискал о. Паисий да му даде нещо от своите лични вещи като благословение. Той му дал расото си. Тогава и г-н Димитрис поискал нещо и Старецът му дал вълнената си риза, която носел под дрехите.

Съпругата на г-н Димитрис имала здравословен проблем. Цялото ѝ тяло било покрито с големи червени пъпки и страдала от ужасен сърбеж и болка. Тя много се тревожела за здравето си. Съпругът ѝ я бил водил по много лекари, но никой не можел да открие причината за болестта ѝ и да я излекува. Здравословното ѝ състояние се влошавало и г-н Димитрис много се измъчвал, когато виждал своята жена как страда и не можел с нищо да ѝ помогне.

Един ден, когато се чувствала много зле поради ужасния сърбеж, Димитрис си спомнил, че Старецът му бил дал вълнената си риза и казал на жена си да я облече. Благочестивата жена я облякла и, което било много чудно, веднага заспала. Сънят ѝ бил много дълбок. Когато се събудила, тя и съпругът ѝ видели, че всички пъпки били изчезнали заедно със сърбежа и болката. От този ден болестта ѝ никога не се повторила.

Отец А. срещнал един сакат човек по пътя към килията на о. Паисий. Той куцал и ходел с патерици. Когато о. А. го попитал накъде е тръгнал, той му казал, че отива при Стареца. Тогава той го попитал каква е причината за страданието му и човекът отговорил:

- Преди известно време посетих о. Паисий и той ми каза, че трябва да изправя живота си в много отношения. Но аз бях твърдоглав, не го послушах и даже нахално му възразявах. Той ме съветваше с добро, но като видя, че изобщо нямам желание да го слушам, ми каза:

- Трябва да знаеш, че Бог ще допусне да претърпиш автомобилна катастрофа, която ще те направи по-смирен и ще ти помогне да дойдеш на себе си, няма друг начин да се вразумиш.

Сакатият човек споделил с о. А., че Старецът му бил казал още нещо, което не можел да му открие поради неговия личен характер.

- И така, - продължил той, - преди известно време претърпях автомобилна катастрофа, за съжаление жена ми и детето ми загинаха, а аз останах инвалид. Сега, след всичко това, реших отново да отида при о. Паисий.

След няколко дни о. А. отишъл заедно с о. Паисий да поправят чешмата, от която взимал вода. О. А. го попитал какво се е случило с този човек и как Старецът е успял да предугади, че той ще пострада при катастрофа. И Старецът отговорил така, както винаги отговарял в подобни случаи:

- Това са неща, които нито мога да ти кажа, нито да ти обясня.

Един монах искал да напусне манастира на своето пострижение и да се посели в килията на Преображение, която се намирала близо до килията на Стареца.

Преди да сподели тази мисъл с когото и да било, той отишъл да види о. Паисий. Когато пристигнал, Старецът го посрещнал, почерпил го със сладко и преди монахът да успее да му каже за какво е дошъл, той му казал:

- В днешно време, повече от когато и да било, Бог действа в живота ни по много удивителен начин. Аз нямам никакво особено желание по отношение на себе си: да правя нещо или да отида някъде, защото Бог може да има други планове за мен, например, утре да отида в Китай и там да построя манастир.

В днешно време всичко е възможно, ето защо аз се опитвам да съм свободен откъм собствена воля.

О. Паисий прекарваше цяла нощ в молитва. Една нощ около 1 часа, както се молел, бил "осведомен" от Божията благодат, че един човек в света на име Янис се намира в опасност. Веднага запалил свещ и започнал да се моли само за него. След половин час той отново бил "осведомен", че Янис сега е въвн от опасност. Но Старецът не могъл да разбере какво става.

На следващия ден един млад човек дошъл при него и му разказал онова, за което Божията благодат не го бе осведомила. Споделил, че има много сериозни проблеми, бил в безизходица и искал да се самоубие. Около 12.30 ч. през нощта се качил на мотоциклета си и излязъл извън града. Тръгнал към една пропаст, за да се хвърли в нея и да се убие. Около 12.50 ч. през ума му минала следната мисъл: "Толкова много се говори за о. Паисий от Атон, защо да не отида при него? Ако и той не може да ми помогне, тогава ще се самоубия."

Този млад човек бил Янис, за когото Божията благодат "дала знак" на о. Паисий да се моли, когато бил на път да се хвърли в пропастта. Разбира се, когато се върнал от Атон, той не тръгнал отново към пропастта, а при духовник да се изповяда. И по молитвите на Стареца се присъединил към Църквата.

Когато малкият Теодорос бил на една годинка, страдал от висока температура, която предизвиквала схващане на краката, ръцете, гласа и на цялото тяло. Не можел нито да ходи, нито да си служи с ръцете, нито да говори. Лекарите не могли да му помогнат с нищо.

Дядо му, Христос Т. чул за Стареца Паисий. През 1991 г. той взел със себе си малкия Теодорос и отишъл на Атон. Занесъл го на ръце до килията на Стареца и му казал да се помоли за момченцето. Старецът благословил Теодорос и казал на дядо му да не се безпокои, защото детето ще оздравее.

От този момент състоянието му започнало чувствително да се подобрява. Започнал да ходи, да хваща с ръцете си и да говори, чувствал се по-добре, но още не бил напълно здрав.

Една година по-късно, на 30 май 1992 г., събота, г-н Христос Т. отишъл на Атон с Теодорос. Те останали в манастира Кутлумуш, където той оставил Теодорос и отишъл при о. Паисий. Не взел момченцето със себе си, защото не можело да се изкачва по стръмната пътека, която водела към килията на Стареца, а не можел и да го носи, защото вече било много тежко.

Когато Старецът го видял, че идва, попитал:

- Как е Теодорос?

Г-н Христос му казал, че детето е малко по-добре, но тъй като е пораснало, не можел да го носи и го оставил в манастира. Но ако някой му помогне, би го донесъл.

- Не се мъчете да го носите - отговорил о. Паисий. - Когато свърша с гостите, ще дойда в манастира да видя Вас и детето.

Г-н Христос се върнал в Кутлумуш и когато стигнал до външната врата, казал на вратаря о. Давид, че о. Паисий е обещал да дойде, за да види Теодорос.

Монасите били много учудени, защото Старецът обикновено не ходел на гости, но в същото време се радвали, че ще го видят.

Минало доста време, слънцето се скрило, но о. Паисий още не идвал. Монасите затворили голямата желязна врата, през която единствено можело да се влезе. И монасите, и гостите съжалявали, заедно о. Паисий не е успял да дойде.

На другата сутрин, в неделя, г-н Христос и неговият внук отишли в гостната стая на манастира и без те самите да знаят, приятно изненадали гостите.

О. Давид казал на дядото:

- Изглежда, че Старецът не успя да дойде да види малкия Теодорос.

Г-н Христос, без сам да разбира какво е станало, отговорил в присъствието на всички гости:

- О. Паисий дойде в 12.00 ч. през нощта. Теодорос се чувстваше зле и не можеше да спи и аз останах до него. В 12.00 ч. чухме някой да чука на вратата и аз попитах кой е.

- Аз съм, о. Паисий. Дошъл съм да видя Теодорос.

Станах и му казах:

- Влезте, отче.

Вратата се отвори, Старецът влезе и седна до Теодорос. Прекръсти го и го целуна по челото и му даде една малка иконица на Света Богородица, (която Теодорос държеше). След това му каза, че ще оздравее, и си тръгна.

Всички, които били в гостната стая, останали поразени. Единствените, които не разбрали какво се е случило, били Теодорос и дядо му.

Дядото разбрал по-късно, едва когато о. Давид и останалите му обяснили следното:

- 1) Манастирската порта и прозорчето се затварят по залез слънце и се отварят при изгрев.
- 2) През прозорците не може да се влезе, защото са преградени с железни пръчки.

3) Всички стаи за гости тази нощ са били пълни, и ако някой е искал да влезе по друг начин, той би трябвало да попита коя е стаята на Теодорос.

4) Никой друг не е видял Стареца, освен Теодорос и дядо му.

Един ден отидох да видя Стареца и го попитах:

- Отче, искам да ми кажете следното: ако един светец е в Солун и хората виждат, че е там, може ли в същото време да бъде и в Атина при някой болен, който го моли за помощ, без да го виждат останалите в болницата?

- Може, разбира се! По духовен начин той отива да види болния и го потупва по главата. Но понякога самият болен може и да не разбере, че светецът е бил при него. И когато излезе от болницата и отива да го види, светецът му казва: бях при теб в болницата в тази и тази стая (и описва стаята), а ти дори не ми обърна внимание, нито ме почерпи!

О. Паисий ни разказа за чудо, което се случило с него още докато бил в Коница.

- Бог е верен, и ако душата смирено Го моли за помощ и вярва в Него, Той ще устрои всичко в нейна полза.

Когато бях в манастира в Коница, докато се молех една нощ, Бог ме "осведоми" по духовен начин, че трябва да отида в един голям град в Гърция... Нищо повече не ми каза. Така аз отидох до града, в който Той ми беше казал, и като нямах какво да правя, отидох на гости на един приятел. Когато излязох от дома му, тръгнах по улиците, тъй като Бог не ми беше казал какво друго да правя. Като минавах край една къща, помисълът ми каза, че трябва да звънна на вратата. Но аз се колебаех да звънна на вратата на непозната къща, без да зная какво искам от хората в нея. Но помисълът, който ме караше да звънна, беше много настойчив.

Така аз звъннах и бях изненадан, когато след няколко минути видях една възрастна монахиня да излиза от къщата. Преди да успее да кажа нещо, тя каза:

- Отче, моля ви, благословете ме. Бог да ви благослови. Сигурно Бог ви изпраща при мен, грешната. Заповядайте вътре.

Тя влезе и продължи:

- Дълго се бях молила Бог да изпрати някого от Своите най-верни раби да ми каже какво да правя.

Тогава тя ми обясни причината, поради която живее в света. След това обсъдихме проблема и намерихме решение според Божията воля. Каза ми, че има още една монахиня, която има същия проблем. Помоли ме да я намеря, да отида при нея и да ѝ помогна, както и направих. След този случай се върнах в манастира, изпълнен с дълбоко удивление от Божия промисъл за тези души, както и от тяхната добродетел, от това как те могат да водят усилен духовен живот в света, и в същото време да бъдат скрити от неговите очи.

О. Паисий веднъж бил в манастира в Коница. Било зима и наоколо имало много сняг. Един ден призори той вървял през гората, за да отиде да помогне на свещеника да служи св. Литургия. Както вървял през снега по една тясна пътека, видял една мечка, която идвала към него.

Когато мечката се приближила, о. Паисий извадил от торбата си една просфора и я дал на мечката. Тя я взела, поклонила се и си тръгнала!

Когато се преместил да живее в килията Панагуда на манастира Кутлумуш, някой, който знаел за случката, го попитал дали е истина, и той отговорил:

- Как мога да си спомням нещо, което е станало някога в Коница?

- Възможно ли е такава случка да бъде забравена? - попитал поклонникът.

- Благословени момко, ако мечката е била гладна, защо да не вземе просфората и да я изяде?

О. Паисий ни разказа как веднъж, когато бил млад, се качил на връх Атон и се загубил наоколо за няколко дни.

Не знаел нито кой ден е, нито коя дата, нито как да намери обратния път към килията си. Изведнъж видял един възрастен монах, който изглеждал съвсем различно от останалите: лицето му било чисто и цялата му фигура излъчвала необикновено благолепие. Бил облечен в старо расо, цялото в кръпки, на което вместо копчета имало дървени парчета. На врата си носел малка торбичка, която също била цялата в кръпки.

Старецът го поздравил и го попитал дали знае коя дата и кой ден е. Подвижникът извадил от торбичката си една дъсчица и няколко дървени парченца, с които отбелязвал датата и деня. Тогава о. Паисий го попитал по коя пътека да тръгне, за да се върне в манастира, и той му посочил пътя. Той му благодарил, взел благословение и бил готов да си тръгне. Докато говорел със Стареца той изведнъж изчезнал. След това о. Паисий ни каза, че това бил един от невидимите аскети, които според преданието живеели на връх Атон.

На 17 януари 1991 г., в три часа сутринта един от монасите отишъл да каже на Стареца, че току-що е избухнала войната в Ирак. Когато стигнал до килията му, той посочил с фенера си към прозореца на параклиса, защото знаел, че по това време Старецът е вътре и се моли, и след това почукал на вратата. След няколко минути о. Паисий отишъл да отвори и попитал:

- Кой е?

Монахът казал името си и преди да може да каже нещо, Старецът се обърнал към него с думите:

Преди 45 минути, докато се молех, бях "осведомен", че войната в Ирак току-що е избухнала и ще бъде голяма катастрофа.

Монахът отговорил:

- Отче, идвах да Ви съобща новините, но изглежда Вашата собствена "телевизия" от най-нов тип Ви информира за всичко и няма нужда да следите събитията.

През 1984 г. на Светли вторник в полунощ о. Паисий имал ужасно видение:

"Пред него се простирала нива с младо, току-що покълнало жито. Той стоял отвън на плета, който ограждал нивата, и палел свещи. (Старецът палел свещи за целия страдащ свят - и за живите, и за починалите - и ги слагал в тенекиени кутии.)

От лявата страна на долината имало диви, непристъпни скали. Те се поклащали като от силно земетресение и се носело високо ехо, в което Старецът доловил хиляди сърцераздирателни викове. Не можел да разбере откъде идат, но чувствал остра, мъчителна болка.

Докато страдал и в същото време размислял какво може да означава това видение, чул глас, който му казал, че нивата с покълналото жито, което още не е узряло, означава душите на мъртвите, които ще бъдат възкресени, а страшното място отляво са душите на децата, убити при аборт.

Видението му причинило толкова силна болка, че когато свършило, дълго време не можел да заспи.